

”Hiljaiset mahdollistajat”
Joukkueenjohtajien kokema motivaatio vapaaehtoistoiminnassa
itseohjautuvuusteorian näkökulmasta tarkasteltuna

Pro gradu -tutkielma
Paavo-Matti Toivanen
Luokanopettajakoulutus
Lapin yliopisto
Kevät 2023

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Hiljaiset mahdollistajat, Joukkueenjohtajien kokema motivaatio vapaaehtoistoiminnassa itseohjautuvuusteorian näkökulmasta tarkasteltuna

Tekijä: Paavo-Matti Toivanen

Koulutusohjelma/oppiaine: Kasvatustiede, luokanopettajakoulutus

Työn laji: Pro gradu -tutkielma (x)Laudaturtyö ( ) Lisensiaatintyö ( )

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 114+ 6 liitettä

Vuosi: 2023

Tiivistelmä:

Tämän tutkielman tarkoituksena oli lisätä ymmärrystä sekä muodostaa kuvausta jalkapallon seuratoiminnassa tapahtuvan vapaaehtoisuuden taustalla olevasta motivaatiosta. Motivaatiotekijöiden lisäksi tutkielmassa tarkastelin, millaisena motivaatio näyttäytyi itseohjautuvuusteorian (Ryan& Deci, 2017), ja sen alle lukeutuvan kolmen miniteorian näkökulmasta. Nämä kolme miniteoriaa olivat perustarveteoria, kognitiivinen arviointiteoria ja organisminen integraatioteoria. Kyseisen ilmiön ymmärtämiseksi päädyin haastattelemaan viittä joukkueenjohtajaa eräästä rovaniemeläisestä jalkapalloseurasta.

Toteutin tutkielman teemahaastatteluilla. Aineiston analyysissä sovelsin fenomenologista sekä hermeneuttista tutkimusotetta. Aineiston analyysi pohjautui Perttulan (1995) luomaan metodiin. Metodien avulla muodostin yleisen merkitysverkoston. Yleisen merkitysverkoston kautta tarkastelin tutkielmassa esille nousseita tuloksia.

Tulosten mukaan motivaatio perustui enemmän sisäiseen motivaatioon kuin ulkoiseen motivaatioon. Erityisesti pätevyyden sekä yhteenkuuluvuuden tunne koettiin oleellisina komponentteina osana motivaatiota. Sosiaalisena kontekstina seuratoiminta näyttöytyi pääosin motivaatiota vahvistavana ympäristönä. Toiminnan aikavaatimukset nousivat esille tekijänä, joka koettiin motivaatiota vähentäväksi tekijäksi.

Avainsanat: Itseohjautuvuusteoria, motivaatio, vapaaehtoisuus, seuratoiminta, fenomenologia, kokemus

(x) Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän/tekijöiden omia henkilötietoja.

University of Lapland, Faculty of Education

Title of the thesis: "Silent enablers" examination of motivation through the perspective of volunteer football directors

Author: Paavo-Matti Toivanen

Degree programme/subject: Faculty of education, class teacher education

Field of the study: Master's thesis (x) Laudatur thesis ( ) Doctoral thesis ( )

Number of pages: 114+6 files attached

Year: 2023

Abstract:

This study aimed to understand and to describe the motivation behind volunteer football team directors in the context of football club activity. The objective of the study was to explain the factors, which motivate towards club activity. In addition, the study concentrated on how the motivation was described, when examined through the self-determination theory (Ryan& Deci 2017), including the perspective of the three mini theories: basic psychological needs theory, cognitive evaluation theory and organismic integration theory. To understand the phenomena, I interviewed five volunteers who acted as team directors in youth football teams from one football club in Rovaniemi.

The data was collected by using thematic interviews. Phenomenological and hermeneutical approaches were adapted in the data analysis. In more detail's Perttula's (1995) method was used as a frame for the analysis. By utilizing this method, I created a common web of meanings. The common web of meanings was used to explain the results of this study.

According to the results the motivation was based more on intrinsic factors than extrinsic factors. Especially the feeling of togetherness and competence were experienced as main factors for the motivation. Sport club as a social context was experienced mainly as an environment, which supports the motivation. Time constrain was experienced as a factor, which decreases the motivation.

Key words: Self-determination theory, motivation, voluntarity, club activity, phenomenology, experience

(x) This thesis doesn't contain any other personal data other than the authors own.

Sisällys

1. Johdanto	6
2. Vapaaehtoisuus urheiluseuratoiminnassa	9
2.1 Vapaaehtoistoiminta ilmiönä	9
2.2 Urheiluseurat yhteiskunnallisina toimijoina	12
2.3 Vapaaehtoisuus osana urheiluseuraa	14
3. Motivaatio itseohjautuvuusteorian näkökulmasta	17
3.1 Perustarveteoria ja sen elementit	20
3.1.1 Autonomia perustarpeena ja osana itseä	21
3.1.2 Pätevyys perustarpeena.....	22
3.1.3 Yhteenkuuluvuus perustarpeena.....	22
3.1.4 Hyväntekeminen perustarpeen kandidaattina.....	24
3.2 Kognitiivinen arviointiteoria ja sisäinen motivaatio sosiaalisessa kontekstissa.....	25
3.3 Organisminen integraatioteoria, ulkoinen ja sisäinen motivaatio sekä sääntelyn eri muodot.....	28
4. Tutkimuksen toteutus	33
4.1 Tutkimuskysymykset	33
4.2 Kokemuksen tutkimus.....	34
4.2.1 Fenomenologisen tutkimusotteen soveltaminen.....	37
4.2.2 Holistinen ihmiskäsitys.....	40
4.3 Aineistonkeruu ja kohdejoukko	47
4.4 Teemahaastattelu	49
4.5 Aineiston analyysi	51
4.5.1 Kriittinen ajattelu osana aineiston analyysia	51
4.5.2 Tutkijan esiymmärrys tutkittavasta ilmiöstä.....	53
4.5.3 Ensimmäinen päävaihe yksilöllisen merkitysverkoston muodostaminen	54
4.5.4 Toinen päävaihe yleisen merkitysverkoston muodostaminen	60
5. Yleinen merkitysverkosto kokemukset seuratoiminnasta ja motivaatiotekijöistä	69
5.1 Kokemukset lähtökohdista ja kiinnostuksesta	69
5.1.1 Liikunnan merkitys	71
5.1.2 Lajin ja seuran merkitys	72
5.1.3 Oman lapsen tai lapsien merkitys	73
5.1.4 Situaation merkitys.....	74
5.2 Kokemukset seuratoiminnan hyödyistä ja haasteista.....	76
5.2.1 Sosiaalisten suhteiden merkitys	77

5.2.2 Roolin ja osallisuuden merkitys.....	78
5.2.3 Toiminnan merkitys.....	80
5.2.4 Ajan merkitys	81
5.3 Kokemukset ympäristöstä ja yhteisöllisyydestä.....	82
5.3.1 Lajin merkitys	83
5.3.2 Palkallisten työntekijöiden sekä toimihenkilöiden merkitys	84
5.3.3 Seuran merkitys	85
5.3.4 Joukkueen merkitys.....	87
6. Johtopäätökset.....	90
7. Pohdinta	94
7.1 Tulosten pohdinta	96
7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	98
7.3 Tutkielman hyödyntäminen ja ehdotuksia jatkotutkimusaiheille.....	104
Lähteet.....	107
Liitteet	

1. Johdanto

Kuvitellaan jalkapallossa tapahtuva seuratoiminta pyramidin kautta. Tässä pyramidissa huipuksi voidaan luonnehtia Suomen maajoukkueen viime vuosina saavuttamaa menestystä, sekä siitä seurannutta historiallista ensimmäistä arvokisapaikkaa. Kun siirrymme huipulta kerros kerrokselta alemmas, vastaan tulee seuroja mukanaan erinäisiä kilpailullisia ja liikunnallisia tavoitteita. Nämä seurat tarjoavat lapsille, nuorille ja aikuisille mahdollisuuden liikunnan sekä jalkapallon harrastamiseen. Jatketaanpa matkaa vielä hieman alemmas kyseisellä pyramidilla, eli siirrytään niihin palikoihin, jotka kannattelevat koko pyramidia. Nämä palikat muodostuvat niistä iseistä, äideistä ja ihmisistä, jotka omalla vapaaehtoisuudellaan mahdollistavat näiden ylempien palkkien olemassaolon. Ihan näin yksiselitteinen asia tuskin on, mutta tämän kuvitteellisen tilan kautta pyrin hahmottamaan tutkielmani sijainnin kyseisen lajin kentällä. Keskityn tutkielmassani nimenomaan näihin alimpiin palkkeihin, ja niihin komponentteihin, joista nämä palikat muodostuvat.

Urheilu- ja liikuntaseurojen merkitys yhteiskunnallisena osana on hyvin merkittävä. Koski ja Mäenpää (2018, 11) esittävätkin, että seuratoiminnan merkitys osana liikuntakulttuurin kehitystä tulee korostumaan. Seuratoiminnan voidaan myös kuvata olevan merkittävä tekijä, kun sitä tarkastellaan yhteisöllisyyden sekä kansalaistoiminnan kanavina. Tämän seurauksena niiden merkitys osana yhteiskuntaa on niin ikään kuvattavissa suurena. Seurat itsessään luovat jo kuvauksen vapaalle kansalaistoiminnalle, ja toimivat sen yhtenä ilmentymänä. (Koski & Mäenpää 2018, 11.)

Seurojen merkitys korostuu erityisesti lasten ja nuorten liikuttajina. Kosken ja Mäenpään (2018) mukaan seurojen merkitys nähdään korvaamattomana. Eurobarometrin (2018) mukaan noin joka kymmenes suomalainen (11 %) tekee vapaaehtoistyötä liikunnan parissa. Seuratoiminta tapahtuu pääosin vapaaehtoisten seuratoimijoiden avulla. Palloliiton vapaaehtoisten johtamiskirjassa kuvataan, että useimmissa tapauksissa voidaan todeta, että ilman vapaaehtoisia seurat eivät myöskään voisi toimia. Vapaaehtoisia voidaan tarvita esimerkiksi yksittäiseen tapahtumaan keittämään kahvia tai hallitustyöskentelyyn. Faktaosassaan he esittävät, että Suomessa on 530 000 vapaaehtoistoimijaa, joista 80 000 on jalkapallon parissa. Kuvatessaan vapaaehtoistyön merkitystä rahallisessa arvossa, nousee vapaaehtoistyön arvo satoihin miljooniin euroihin. (Palloliitto vapaaehtoisten johtaminen, 6.) Edellä mainittujen tietojen pohjalta olisikin mielenkiintoista tietää tai pikemminkin pohtia, millaisena seuratoiminta näyttäytyisi, jos taustalla ei olisi näitä vapaaehtoisia.

Esimerkiksi joukkueurheilussa kuten jalkapallossa voi tilanne olla usein se, että joukkueen tausta koostuu vapaaehtoisista. Taustalla kuvaan joukkueenjohtajia, rahastonhoitajia, huoltajia ja muissa taustaroleissa olevia yksilöitä. Valmentajat tai ohjaajat voivat saada työstään pienimuotoisen korvauksen, mutta joukkueen taustalla tapahtuva työ tapahtuu pääosin vapaaehtoisuuteen perustuen. Tämän seurauksena oma mielenkiintoni keskittyykin näihin taustalla toimiviin ”hiljaisiin mahdollistajiin”. Näkemykseni mukaan voidaankin puhua hiljaisista mahdollistajista, joiden työpanosta voidaan kuvata erittäin tärkeänä osana lasten liikuntaa. Kuvasin aiemmin, että seurojen merkitystä on pidetty korvaamattomana. Tämän seurauksena ajattelen, että nämä vapaaehtoistoimijat sekä heidän työpanoksensa on yhtä lailla kuvattavissa korvaamattomana toimintana. Sillä ovathan he yhdet tekijät, jotka seuratoiminnan mahdollistavat.

Olen itse toiminut useamman vuoden ajan valmentajan roolissa osana seuratoimintaa. Tämän kautta olen itse päässyt tutustumaan käsillä olevaan ilmiöön. Oman valmentajapolkuni varrella olenkin usein pysähtynyt pohtimaan sitä, miten paljon työtä seurassa tehdään vapaaehtoisesti sekä sitä, miten paljon se vaatii myös tekijöiltään. Usein seuratoiminnassa tapahtuva vapaaehtoisuus toteutuu oman toiminnan ohella eli työ tapahtuu vapaa-ajan puitteissa. Minua onkin kiinnostanut se, että mikä saa yksilön motivoitumaan ja lähtemään osaksi seuratoimintaa vapaaehtoisuuteen perustuen. Onko kyseessä niin kutsuttu ”rakkaudesta lajiin” ilmiö, vai onko taustalla sittenkin esimerkiksi altruistisia tekijöitä, jotka saavat yksilöt toimimaan yhteisen hyvän eteen. Sitä en tiedä, mutta juuri sen takia haluankin syventyä kyseisen ilmiön pariin.

Tässä tutkielmassa lähden etsimään vastausta aiemmin esittämäni kysymykseen siitä, mitkä motivaatiotekijät ovat taustalla urheiluseuratoiminnan vapaaehtoisuudessa. Oleellista on se, että suoranaista vastausta en etsi, sillä uskon sen olevan jo itsessään mahdottomuus. Esimerkiksi Heinilä (1986, 3) esittää, että liikuntaseura itsessään on jo kuvattavissa kokonaisuutena, jonka muodostaa useat eri rakennetekijät. Rakennetekijöillä voidaan kuvata komponentteja. Komponentit ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa. (Heinilä 1986, 3.) Sen sijaan kysymykset antavat, niin minulle kuin tulevalle tutkielmalle suunnan, jota kohti edetä.

Matkani tapahtuu siten, että aluksi esitän teoriaosion, jossa tuon esille vapaaehtoisuutta, urheiluseuratoimintaa sekä vapaaehtoisuutta urheiluseuratoiminnassa. Motivaation ymmärtämiseen ja kuvaukseen päädyin valitsemaan Ryanin ja Decin itseohjautuvuusteorian, johon tutustuin itse ensimmäisen kerran kandidaatintutkielmani (2021) aikana. Koin jo silloin heidän esittämänsä teorian mielenkiintoiseksi erityisesti motivaation tarkasteluun. Tuon esille itseohjautuvuusteorian näkökulmaa motivaation tarkasteluun sekä esitän kolme miniteoriaa, joiden pohjalta motivaatiota voidaan lähestyä. Nämä miniteoriat ovat perustarveteoria, kognitiivinen arviointiteoria sekä

organisminen integraatioteoria. Tämän jälkeen kuvaan tutkimusotteen, jolla kyseinen tutkielma on toteutettu. Tutkielmassa sovellan fenomenologista sekä hermeneuttista tutkimusotetta. Tutkimusotteen tueksi tuon esille holistista ihmiskäsitystä, sillä se tarjoaa hyvät työkalut kokemuksen tutkimiseen. Se on tämän tutkielman yksi tarkoitus. Tämän jälkeen kuvaan aineistosta esille nousseita kokemuksia. Pysin kuvaamaan ja ymmärtämään kokemuksia näiden kolmen miniteorian näkökulmasta katsottuna. Lopussa olen jäsentänyt ylös kirjaamiani muistiinpanoja, joita matkan varrella itselleni keräsin. Erityisesti siinä tapauksessa, jos ne osoittautuivat tutkielman kannalta tärkeiksi. Nämä ajatukset esitän tutkielman viimeisessä kappaleessa eli pohdintaosiossa. Pohdinnassa tarkastelen tutkielman luotettavuutta sekä eettisyyttä.

2. Vapaaehtoisuus urheiluseuratoiminnassa

Itkonen (2022, 64) tuo esille, että niin urheilu- kuin liikuntaseuroja voidaan kuvata Suomen suurimpana kansanliikkeenä. Toimivat seurat ovat oleellinen asia, kun kokonaisuutta tarkastellaan liikuntakulttuurin menestymisen näkökulmasta. Seurojen palkattujen työntekijöiden määrän lisääntyminen ei kuitenkaan poista sitä, että vapaaehtoistyö on edelleen kuvattavissa oleellisena osana lasten ja nuorten liikuttamista. Kansalaistoimintojen lisäksi myös julkinen sektori on merkittävä tekijä ihmisten liikkumisen mahdollistamisen näkökulmasta kuvattuna. (Itkonen 2022, 64.)

Vapaaehtoisten rekrytoiminen on kuvattavissa oleellisena osana myös nuorisourheilua. Nuorisourheilulla voidaan kuvata voittoa tavoittelemattomia nuorisourheiluorganisaatioita. Organisoitujen nuorten urheiluaktiviteetit perustuvat aikuisten vapaaehtoisten pyörittämään toimintaan. Aikuisten vapaaehtoisten osallisuutta voidaan kuvata esimerkiksi seuraavien roolien kautta. He voivat toimia valmentajina, tuomareina tai nuorisourheilun hallinnoijina. (Kim & Bang 2012, 163.) Säilyttääkseen laadun vapaaehtoisuudessa on oleellista, että vapaaehtoisten tekemää työtä kohtaan osoitetaan kunnioitusta ja arvostusta. Yhtä lailla on kuvattavissa se, että vapaaehtoisia kohtaan pitäisi osoittaa kiinnostusta. (Kim & Bang 2012, 166.) Suomen palloliitto esittää omilla ideoilla seurakehittämiseen -sivullaan, että vapaaehtoiset ovat hyvin organisoidun sekä seuran strategian toteuttamisen kannalta tarkasteltuna, kuvattavissa suurena voimavarana. Vapaaehtoisten johtamisen näkökulmasta on oleellista huomioda se, että vapaaehtoisia kuunnellaan. Tämän seurauksena heidän esittämistensä unelmista sekä visioista voidaan pyrkiä luomaan yhteistä suuntaa. (Palloliitto.fi) Cuskelly, Hoye ja Auld (2006, 5) mainitsevat, että vapaaehtoisten motiivit voivat poiketa toisistaan, vaikka he olisivat osana samaa organisaatiota. Toisaalta myös toiminnaltaan erilaisiin vapaaehtoistoimintoihin voidaan osallistua samoihin motivaatiotekijöihin perustuen. (Cuskelly, Hoye & Auld 2006, 5.)

2.1 Vapaaehtoistoiminta ilmiönä

Marjovuori (2014) esittää oman väitöskirjansa teoreettisessa taustassa, että vapaaehtoistyötä voidaan kuvata laajana sekä moniulotteisena ilmiönä. Tutkimuskohteena se asettuu hyvin laajalle kentälle, ja sitä on tutkittu aiemmin useilla eri tieteenaloilla. Laaja-alaisuus kentällä

johtaa myös siihen, että kentän hahmottaminen kokonaisuudessaan voi olla hyvin haastavaa. Tämä voidaan nähdä seurauksena ilmiöstä johtuvasta moniulotteisuudesta. (Marjovuori 2014, 14.) Aiemmin vapaaehtoisuuden kentällä tehdyt tutkimukset ovat perustuneet ilmiön taustalla olevien motivaatiotekijöiden listaamiseen. Motivaatiotekijöitä on myös pyritty kuvaamaan yksilöllisellä tasolla. (Cuskelly, Hoye & Auld 2006, 5.) Ilmiön syvällisempi tarkastelu vaatii Marjovuon (2014) mukaan sitä, että keskitytään yhteen rajattuun alueeseen. Tämä tutkielma keskittyy rajattuun alueeseen, sillä motivaation tarkastelu tapahtuu tässä tutkielmassa jalkapallossa tapahtuvan seuratoiminnan kautta.

Koski (1994, 19) tuo esille, että vapaaehtoisorganisaation tarkastelu tutkimuskohteena tuo mukanaan sen haasteen, että ilmiö on tulkittavissa moniaineeksena sekä kompleksina. Tämä koskee muitakin organisaation muotoja. Tutkimuksellisesta näkökulmasta katsottuna, on luonnehdittavissa, että kokonaisuuden tasolla ilmiö ei ole hallittavissa. Tämä on seurausta siitä, että kokonaisuus pitää sisällään monia rakenteellisia sekä prosessiluonteisia tekijöitä. Yksilöllinen taso tuo mukanaan myös sen, että erilaisiin merkityksiin on yhdistettävissä erilaisia kysymyksiä. Tiivistäen voidaan siis luonnehtia, että ilmiö on kuvattavissa vaikeasti hallittavana kokonaisuutena. (Koski 1994, 19.) Vapaaehtoiset tekevät huomattavan työpanoksen siihen, että yhteisöjä pystytään pitämään yllä. Työpanos on kuvattavissa seuraavissa muodoissa esimerkiksi lasten valmentamisella paikallisessa urheiluseurassa tai järjestämällä tukiverkostoja kodittomille. (Cuskelly, Hoye & Auld 2006, 2.)

Smith (2000, 7-8) esittää, että vapaaehtoisista koostuvat yhdistykset ovat hänen näkemyksensä mukaan kuvattavissa myös ruohonjuuriyhdistyksinä tai -järjestöinä. Hän viittaa tällä siihen, että ruohonjuuritason yhdistys on kuvattavissa paikallisena ulottuvuutena eikä niinkään esimerkiksi koko valtiota tai kokonaista kaupunkia kattavana ulottuvuutena. Ruohonjuuriyhdistyksiä tai -järjestöjä kuvataan erittäin autonomisina sekä toiminta pohjautuu vapaaehtoisten pyörittämään toimintaan. Luonteeltaan järjestöt tai yhdistykset ovat kuvattavissa voittoa tavoittelemattomina yhdistyksinä. Yhdistykseen tai järjestöön ollaan osallisena virallisen jäsenyyden muodossa, ja tehdystä työstä tai toiminnasta ei saada korvausta. Paikallisuus on yksi ruohonjuuritason yhdistyksen ominaispiirteistä. Jos toiminnan ulottuvuudet menevät esimerkiksi toisen maakunnan alueelle, ei toiminta täytä ruohonjuuritason yhdistyksen piirteitä. (Smith 2000, 7-8.) Seuratoiminta painottuu usein tietyn kaupungin tiettyihin kaupunginosiin, joten tulkitsen, että se on osittain luonnehdittavissa ruohonjuuritason yhdistyksen kaltaiseksi, jos tarkastelen asiaa maantieteellisesti. Seuratoiminnassa on kuitenkin mukana usein myös vähintään yksi tai

kaksi palkallista, jotka seuran toimintaa pyörittävät. Mutta vapaaehtoisten merkitys osana toimintaa on myös kuvattavissa merkittävänä, kuten Itkonen (2022, 64) esittää.

Härkönen (2014, 82) esittää, että suurin osa työstä voidaan tehdä ilman rahallista korvausta. Tähän lukeutuu esimerkiksi lasten hoitaminen kotona sekä kotityöt. Myös vapaaehtoistyö on kuvattavissa palkattomana työnä. (Härkönen 2014, 82.) Vapaaehtoistoimintaa toteutetaan aina jonkin tietyn kontekstin sisällä. Kontekstia voidaan kuvata esimerkiksi yhdistyksen tai seurakunnan kautta. Toimintaa voidaan kuvata myös pienemmässä kontekstissa, jolloin aihetta tarkastellaan esimerkiksi sukulaisuuden tai naapuruston valossa. (Harju 2005, 58.) Vapaaehtoistoimintaa voidaan kuvata jännittävänä, että dynaamisena osana yhteiskuntaa. Se on yhteydessä yhteiskunnallisiin trendeihin. Toiminnan kautta ollaan myös yhteydessä yhteiskunnan murroksiin sekä samalla ollaan mahdollisesti luomassa näitä murroksia. Vapaaehtoistoiminta luo mahdollisuuden yksilön sekä yhteisön arvojen kohtaamiselle. Erityisesti korostuu yhteistoiminnallisuus sekä sen mukanaan tuomat tavat toimia yhteisesti, mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan sekä mahdollisuus auttamiseen. Yhtenä vapaaehtoistoiminnan vahvuutena voidaankin kuvata sen luomaa merkityksellisyyttä niin yksilölle kuin yhteisölle. Toiminnan kautta luodaan mahdollisuuksia niin antamiseen kuin saamiseen. (Nylund & Berg 2005, 13.) Vapaaehtoistoiminta voi näyttäytyä ihmisille luonnollisena osana arkipäivää. Toiminta voidaan liittää osaksi hyvän elämän kokemusta. Toimintaan pääsyä tai ajautumista voidaan tarkastella useiden eri näkökulmien kautta. Toiminnan kautta luodaan mahdollisuuksia yhteisölliseen tekemiseen sekä toisten ihmisten kohtaamiseen. (Nylund & Berg 2005, 15.) Koski (1994, 16) esittää, että erityisesti vapaaehtoisorganisaatioissa korostuu yksilön merkitys jäsenyyden muodossa. Niin jäsen kuin jäsenistö ovat kuvattavissa organisaation subjektina. Tarkemmin kuvattuna siis tekijänä tai toimijana. Tekijöiden ja toimijoiden intressit ovat luonnehdittavissa niinä tekijöinä, jotka luovat organisaation olemassaolon perustaa. (Koski 1994, 16.) Joukkueenjohtaja on kuvattavissa yhtenä tekijänä osana seuratoimintaa.

Suomen Palloliitto määrittää omassa Joukkueenjohtaja -oppaassaan (2020) joukkueenjohtajan roolia ja asemaa seuraavasti. Joukkueenjohtajan voidaan kuvata olevan joukkueen keulakuva. Hän omalta osaltaan johtaa joukkuetta kaikissa muissa asioissa pois lukien valmennukselliset asiat. Joukkueenjohtajan on oltava tietoinen joukkueen asioista. Tehtävässä korostuu erityisesti kyky olla yhteistyössä muiden toimijoiden sekä sidosryhmien kanssa. Joukkueenjohtajan voidaan kuvata joukkueen virallisena edustajana. Hänen toimenkuvaansa kuuluu myös

yhteyshenkilönä toimiminen seuran ja joukkueen välillä. Seuran hallituksen antamat ohjeistukset velvoittavat, että joukkueenjohtajalla on vastuu toiminnassaan. Joukkueenjohtajan kuvataan olevan joukkueen johtaja, viestijä sekä mahdollistaja. (Palloliitto 2020, 14.)

2.2 Urheiluseurat yhteiskunnallisina toimijoina

Liikuntaa määriteltäessä on oleellista huomioida näkökulma, josta käsitystä lähdetään muodostamaan. Osana arkea, liikunnalle voidaan luoda merkitys esimerkiksi aamulla tapahtuvan venyttelyn tai illalla tapahtuvan lenkkeilyn kautta. Lasten ja nuorten kentällä liikuntaa organisoidaan koulujen ja urheiluseurojen kautta. Urheilua voidaan kuvata yhtenä liikunnan muotona. Siihen yhdistetään usein kilpailullisuus, menestys ja voiton tavoittelu. (Itkonen & Laine 2015, 7.) Yhteiskunnassa tapahtuvaa liikunnan ja urheilun harrastamista voidaan pitää merkittävänä ilmiönä. Liikunnan ja urheilun harrastaminen tuo mukanaan uusia sosiaalisia ulottuvuuksia. Liikunta- ja urheiluseurat nähdään merkittävinä paikkoina sosiaalistumiselle. Sen kautta voidaan oppia yhteiskunnasta sekä yhteiskunnan sisällä vallitsevista normeista. (Vehmas 2015, 185-186.) Seurojen merkitys osana liikunta- ja urheilukulttuuria korostuu erityisesti myös seurojen kasvatuksellisen sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kautta. Erityisesti silloin, kun asiaa tarkastellaan eettisten asioiden edistämisessä tai esimerkiksi kasvatuksellisuuden huomioimisessa. (Hentunen, Laakso, Huotari & Elorinne 2019, 59.)

Itkonen (2022, 62) esittää, että urheilullis-suoritukselliset seurat voidaan jakaa kolmeen eri kategoriaan. Selkein raja kategorioiden välille rajautuu julkisuus-markkinallisten seurojen sekä kilpailullisuus-kasvatuksellisuus seurojen välille. Julkisuus-markkinalliset seuroille tyypillistä on se, että seurojen toimintaa kuvataan ammattimaisena sekä ne tuottavat toimintoja. Tämän seurauksena ne ovat myös kykeneväisiä palkkaamaan sekä urheilijoita että työntekijöitä. Seuran menestyksen kannalta oleelliseksi muodostuu tiivis kolmiyhteys. Kolmiyhteyttä voidaan kuvata synnytetyn urheilutuotteen, median ja markkinoinnin kautta. Oleelliseksi muodostuu se, että jo yhden tekijän jäädessä vajavaiseksi, jää myös seuran menestyksen saavuttaminen vajaaksi. Jos urheilutuote on heikko, niin ei sitä välttämättä nähdä kiinnostavana niin median kuin esimerkiksi markkinoilla olevien sponsorien näkökulmasta. Kilpailullis-kasvatuksellisten seurojen toiminta pohjautuu hyvin vahvasti vapaaehtoisaherrukseen. 2000-luvulla tilanne on kuitenkin muuttunut enemmän siihen suuntaan, että myös näillä seuroilla on mahdollisuus

palkata työntekijöitä, valmentajia sekä ohjaajia esimerkiksi. Kilpailullis-kasvatukselliset seurojen urheilullisia tavoitteita voidaan kuitenkin kuvata korkeina. Valmennus voi olla suunnitelmallista sekä harjoittelua luonnehditaan ympärivuotiseksi. Liikunnallis-harrastuksellisille seuroille tyypillistä on se, että toiminnassa harjoitetaan lajissa vaadittavia taitoja sekä osallistutaan kilpailulliseen toimintaan. (Itkonen 2022, 62.)

Urheiluseuratoiminnalla tarkoitetaan organisoidusti tapahtuvaa liikuntaa ja urheilua. Nyky-yhteiskunnan sisällä tarkasteltaessa voidaan huomata, että liikunnan sekä urheilun parissa tapahtuvassa toiminnassa on haasteita. Esimerkiksi teknologian kehittyminen voi haastaa ihmisten arkiliikuntaa sen mukanaan tuomilla arjen helpotuksilla. Tällöin uhkana voi olla, että liikkuminen passivoituu. (Kokko 2017, 115.) Urheilu on suosittu harrastamisen keino suomalaisten lasten keskuudessa. Urheilu painottuu usein organisoituun harrastamiseen. (Itkonen 2021, 76.) LIITU-kyselyn (2018) mukaan vuonna 2018 noin 62 prosenttia 9–15 vuotiaista harrasti liikuntaa tai urheilua urheiluseurassa kyselyn tekohetkellä. 9–15-vuotiaiden lasten tai nuorten keskuudessa nousi esille myös se, että jalkapallo kuvattiin harrastetuimpana lajina. (Blomqvist, Mononen, Koski & Kokko 2019, 50-51.) Urheiluseuratoiminnan rooli lasten ja nuorten liikuttajina on yhä edelleen kuvattavissa erittäin vahvana. Suurimman osallisuuden joukon muodosti kyselyyn osallistuneiden 11-vuotiaiden osuus. Heidän osallisuutensa seuratoimintaan oli 70 prosenttia. Seuratoiminnassa lopettamisen taustalla oli usein ne tekijät, että harrastamista ei koettu tarpeeksi innostavana, joukkueessa tai ryhmässä ei viihdytty tai harrastettuun lajiin kyllästyttiin. (Blomqvist, Mononen, Koski & Kokko 2019, 54.)

Ilmanen (2015, 20) mukaan suomalaisen liikuntajärjestelmän toimijoita voidaan kuvata kolmella sektorilla, julkinen sektori, kolmas sektori sekä yksityinen sektori. Julkinen sektori koostuu kunnista, valtioista ja seurakunnista. Yksityinen sektori koostuu liikunta-alan yrityksistä. Kolmas sektori koostuu seuroista sekä muista yhdistyksistä. Julkinen sektori eli valtio ja kunnat ovat tukemassa seurojen toimintaa esimerkiksi kenttävuorojen tai erilaisten tukien muodossa. Yksityisen sektorin rooliksi muodostuu palvelujen tarjoaminen maksuja vastaan. Kolmatta sektoria voidaan kuvata merkittävänä suomalaisena liikuttajana. Nykypäivänä vapaa-ajalla tapahtuva liikkuminen perustuu hyvin vahvasti vapaaehtoiseen kansalaistoimintaan. Suomessa tapahtuva liikunta järjestyy näiden kolmen sektorin yhteistyössä. (Ilmanen 2015, 20.) Kolmatta sektoria voidaan kuvata alustana, jonka kautta yksilöt voivat verkostoitua. Alustan kautta mahdollistuu myös yhteisten sosiaalisten käyttäytymisen muotojen näyttäminen. Useimmiten, mutta ei kaikissa tapauksissa käytöksen

voidaan luonnehtia lukeutuvan sosiaalisen vastuullisuuden sekä altruismin kentälle. (Cuskelly, Hoye & Auld 2006, 8.)

Heinilä (1986, 3) kuvaa, että liikuntaseuran voidaan luonnehtia olevan kokonaisuus, joka koostuu useista eri rakennetekijöistä. Rakennetekijöillä viitataan komponentteihin. Kokonaisuuden hahmottamiseksi on oleellista huomioida se, että komponentit ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Jokaisella komponentilla on ominaispaino, joka on yhteydessä kokonaisuuden toimivuuteen. Komponenttien vaikutukset toimintaan eivät ole kuitenkaan laadullisesti kuvattavissa yhtä merkittävinä. (Heinilä 1986, 3.)

2.3 Vapaaehtoisuus osana urheiluseuraa

Heinilä (1986, 7) esittää, että seurat ovat kuvattavissa autonomisina. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö seurat olisi riippuvaisia ympäristöstään. Liikuntaseurat kuten monet muutkin sosiaaliset organisaatiot ovat ympäristöehtojen muodostaman säätelyn alaisia. Seurojen toimivuuden vaihtelevuutta voidaan selittää esimerkiksi sillä, miten seura pystyy hyödyntämään sen ympäristössä olevat voimavarat. Ja miten voimavarat saadaan tukemaan seuran toiminnan asettamia päämääriä. Liikuntaseura onkin kuvattavissa eräänlaisena tuotantoyksikkönä, joka käyttää ympärillä olevia voimavaroja, ja palauttaa ne takaisin ympäristöön. (Heinilä 1986, 7.)

Urheilu on suosittu harrastamisen muoto suomalaisten lasten keskuudessa. Urheilu painottuu usein organisoituun harrastamiseen. Vuonna 2018 kerätystä kyselyaineistosta selvisi, että 62 prosenttia suomalaisista 9–15 nuorista kertoi osallistuvansa seuratoimintaan. (Itkonen 2021, 76.) Liikunta- ja urheiluseuratoiminnalla on merkittävä rooli suomalaisten liikuttajana. Suomessa liikutaan omatoimisesti, mutta seurojen merkitys kuvataan hyvin olennaisena liikuttamisen näkökulmasta. Suomalainen liikunta- ja urheilukulttuuri on vuosien saatossa kehittynyt vapaaehtoisuuteen perustuvan seuratoiminnan pariin. (Vehmas 2015, 193.) Koski (2000, 49) kuvaa seuroissa tapahtuvaa vapaaehtoistyötä enemmänkin kansalaistoimintana tai kansalaisaktiivisuutena kuin vapaaehtoistyönä. Näiden käsitteiden kautta pyritään kuvaamaan selkeämmin kentällä tapahtuvaa vapaaehtoisuutta. Kansalaisaktiivisuudella kuvataan potentiaalia, joka syntyy aktiivisuudesta. Potentiaalille ominaista on se, ettei se ole välttämättä tullut esille vielä konkreetian muodossa. Kansalaistoiminnalla kuvataan toimintaa, jonka kautta syntynyt konkretia on jo huomattavissa. Vapaaehtoisuuden määritelmään sisältyy näkemys

siitä, että toimintaa kuvataan palkkiovapaana. Tällöin toiminnasta ei makseta korvausta esimerkiksi rahan muodossa. Seuroissa toimivat ulkopuolelta tulevat ohjaajat tai valmentajat saavat työstään usein pienen korvauksen. (Koski 2000, 49.) Seuroista löytyy ohjaajien sekä valmentajien lisäksi taustalta puuhaihmissiä, joiden toimintaa voidaan Kosken (2000) mukaan tulkita kuuluvan näennäisvapaaehtoisuuden pariin.

Cuskelly, Hoye & Auld (2006, 21) kuvaavat, että vapaaehtoisuuden luokittelu ja luonne on yhteydessä siihen, miten se luonnostellaan, määritellään, raportoidaan ja mitataan. Vapaaehtoisuuden osallisuutta voidaan määritellä usein formaalien tai informaalien roolien kautta esimerkiksi. Oleellista on myös se, että roolit ovat osana suurempaa joukkoa organisaationalisia asetuksia, joiden mukaan vaihtelee esimerkiksi se, kuinka usein toiminnassa ollaan osallisena. Se voi vaihdella esimerkiksi siten, että toiminta on viikoittain tapahtuvaa tai kerran vuodessa tapahtuvaa. Vapaaehtoisuuden osallisuutta voidaan määrittää vapaaehtoisuuden luonteen kautta. (Cuskelly, Hoye & Auld 2006, 21.)

Heinilä (1986, 2) tuo esille, että seurojen tarkastelu vain osallistujamäärien tai urheilullisten saavutusten mukaan, voi luoda kapeaa kuvaa seurojen yhteiskunnallisesta merkityksestä. Heinilä korostaakin, että liikuntaseurojen merkitystä voidaan kuvata yhteisösolidarisuuden kautta. Vapaaehtoisen kansalaistoiminnan merkitys voidaan kuvata arvaamattomana, jos sitä tarkastellaan esimerkiksi yhteiskunnan demokraattisena laajentajana. Vapaaehtoinen kansalaistoiminta tuo mukanaan esimerkiksi yhteisten asioiden hoitamista, kun on kyse liikunnan harrastuksen järjestelytehtävistä. (Heinilä 1986, 2-3.) Koski ja Mäenpää (2018, 65) nostavat esille, että seuratoiminnan kehittyminen johtaa myös siihen, että vapaaehtoisten panos seuratyöhön lisääntyy. Valmennusryhmän tukena on usein vapaaehtoisten muodostama ryhmä, joka koostuu esimerkiksi joukkueenjohtajista, rahastonhoitajista, tilastovastaavista tai buffetvastaavista. Vapaaehtoistyöntekijöiden työmäärää on kuvattu vaihtelevana. Osa tehtävistä vaatii osallistumista kuukausittain. Osa tehtävistä voi taas vaatia tekemistä viikoittain tai lähes päivittäin. Viimeisen vuosikymmenen perusteella voidaan todeta, että kokonaistyömäärä joukkueen ympärillä on lisääntynyt. Vapaaehtoistoiminnan haasteeksi on muodostunut se, että vapaaehtoisten löytäminen koetaan yhä haastavammaksi. Kyselyn (2018) mukaan n. 60 % oli sitä mieltä, että vapaaehtoisten löytäminen osaksi toimintaa on haastavampaa kuin aiemmin. Puolet kyselyyn osallistuneista seuroista arvioi, että vapaaehtoisten määrä on vähentynyt. Neljännes seuroista taas arvioi vapaaehtoisten lisääntyneen. Oleelliseksi havainnoksi muodostui se, että vapaaehtoistoiminnan koettiin olevan projektimaisempaa kuin aiemmin. (Koski & Mäenpää 2018, 65.)

Vapaaehtoistoiminnassa toiminta sekä sen järjestely pohjautuu oleellisesti yhteisöllisyyteen. Yhteisöllisyys perustuu yhteisymmärrykseen sekä luottamukseen toimijoiden välillä. Tällöin päätöksenteko tapahtuu epämuodollisemmin. Toiminnan tavoitetta tarkastellaan käytännön kautta. Toiminnasta seuraavaa menestystä tarkastellaan esimerkiksi siitä näkökulmasta, miten se näyttäytyy mielekkyytenä harrastusta kohtaan. (Heikkala& Koski 2000, 114–115.) Koski tuo esille artikkelissaan (2000, 136), että vapaaehtoisessa seuratoiminnassa koetaan mielekkyyttä ja merkityksellisyyttä osana toimijuutta. Liikunta sekä urheilu voidaan kuvata kiehtovina elämäalueina, jotka voidaan nähdä tai kokea jo ympäristöiltään houkutteleviksi. Sosiaalisia maailmoja voidaan rajata esimerkiksi taiteen, urheilun tai tieteen kentälle. Seuratoimintaa voidaan pitää yhtenä sosiaalisen maailman ilmentymänä. Seuratoiminta voi näyttäytyä yksilölle identiteetin määrittäjänä. (Koski 2000, 137.)

3. Motivaatio itseohjautuvuusteorian näkökulmasta

Motivaatio ymmärretään energian, suunnan, pysyvyyden sekä ekvifinaliteetin eli saman tavoitteisuuden näkökulmasta. Se huomioi kaikki aktiivisuuden sekä tarkoituksellisuuden näkökulmat. (Deci & Ryan 2000, 2.) Se, että käytöstä pystytään kuvaamaan adjektiivien aktiivinen, organisoitu sekä tavoiteorientoitunut, luo mahdollisuuden ihmisen luonnollisen eläväisyyden tavoitteluun. Ihmistä voidaan kuvata motivoituneena olentona. Ihmisen käyttäytyminen on jatkuvasti sidoksissa tämän ympäristöön. Ihmisen toimintaa ja motivaatiota sen taustalla voidaan välillä kuvata ulkoisesti tapahtuvaksi. Vaikka motivaatio tulee yksilön ulkopuolelta, on yksilö silti tietoinen siitä. Toisissa tilanteissa yksilön toiminta voi saada energiansa tiedostamattomista syistä, tai tavoitteista, joita voidaan kuvata epäsuorina. Itseohjautuvuusteoria on ensisijaisesti kiinnostunut sisäisestä motivaatiosta. Se on kiinnostunut myös perustarpeiden merkityksestä olennaisena osana ihmisen käytöksestä. (Ryan 2012, 3–4.) Ryan ja Deci (2017, 4) tuovat myös esille näkemyksen, jonka mukaan itseohjautuvuusteoria on sovellettavissa esimerkiksi osaksi sosiaalisia konteksteja. Sosiaalisilla konteksteilla he kuvaavat esimerkiksi perheitä, luokkahuoneita, urheilujoukkueita, terveyskeskuksia tai työpaikkoja. (Ryan & Deci 2017, 4.) Tämän tutkielman sosiaalinen konteksti liittyy hyvin vahvasti urheiluseuraan, tai tarkemmin kuvattuna urheilua sekä liikuntaa järjestävään seuratoimintaan. Ja tarkemmin kuvattuna jalkapalloa järjestävään seuratoimintaan. Tämän takia ajattelen, että tämä teoria toimii hyvänä alustana juuri tälle tutkielmalle.

Ryan ja Deci (2017, 4) korostavat, että itseohjautuvuusteoriaa ei voida nähdä relativistisena viitekehyksenä, vaan sen voidaan pikemminkin kuvata toimivan pohjana niin hyvinvoivalle psykologialle kuin käyttäytymisen toiminnalle. Tiivistäen voidaan siis kuvata, että sen kautta voidaan pyrkiä muodostamaan ymmärrystä vaadittavista kulttuurillisista ravinteista, joita vaaditaan niin hyvinvoinnin kuin käyttäytymisen toiminnan tueksi. (Ryan & Deci 2017, 4.)

Deci (1980, 19) tuo esille, että halu voi näyttäytyä mielikuvana tai kuvitelmana liittyen lopputulokseen. Unelma tai mielikuva on usein se, joka johtaa liikkeeseen tai toimintaan. (Deci 1980, 19.) Itseohjautuvuus nähdään kykynä hyödyntää omaa halua ja tahtoa. Yksilön halua ei voida kuvata täysin vapaana. On olemassa useita eri rajoitteita sekä rajoja, jotka vaikuttavat yksilön kykyyn toimia. Itseohjautuvuudessa oleellista on se, että rajat ja rajoitteet tiedostetaan sekä hyväksytään. Kun tunnustetaan rajoittavat tekijät, voidaan sitä hyödyntää esimerkiksi

osana päätöksentekoa. Sen seurauksena kyetään myös muodostamaan tietoa niistä voimista, jotka tyydyttävät yksilön tarpeita. (Deci 1980, 26.)

Itseohjautuvuus nähdään yksilön vapautena valintaan. Itseohjautuvuuden perustaksi luokitellaan se, että yksilöllä on mahdollisuus valita ja vaikuttaa omaan käytökseen sekä toimintaan. Yksilöllä on myös kapasiteetti, jonka avulla hän pystyy punnitsemaan omia vaihtoehtojaan. Omat halut ja käsitykset ovat vahvasti yhteydessä siihen, miten yksilö toimii. Itseohjautuvuus ei näyttäydy esimerkiksi suoranaisena vapautena valintaan. Kuvitellaan tilanne, jossa yksilöllä on mahdollisuus valita kaksi vaihtoehtoa tai esimerkiksi neljä vaihtoehtoa. Oletukseksi voi muodostua se, että neljä vaihtoehtoa nähdään vapaampana kuin kaksi vaihtoehtoa. Itseohjautuvuus ei perustu tähän oletukseen. Itseohjautuvuus käsittää tilanteen syvällisemmin. Itseohjautuvuudella viitataan tilanteeseen, jossa yksilöllä on kykyä joustaa sekä kapasiteettia liittyen tilanteeseen, jossa valinta tehdään. Itseohjautuvuus ei määriy esimerkiksi perustuen valintojen määrään. Se näyttäytyy yksilön kykyä mukautua tilanteeseen, jossa esimerkiksi valintojen määrä on hyvin rajallinen. Itseohjautuvuuden voi kadottaa, jos toiminta perustuu liikaa ulkoisen palkkion tavoitteluun. (Deci 1980, 5–6.)

Itseohjautuvuusteoria perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan ihmisen voidaan esittää olevan luonnostaan aktiivinen, motivoituvaa sekä itseohjautuva. Tiivistäen tällä viitataan toimintaan, jossa yksilö asettaa itselleen tavoitteita, suorittaa itseään ympäröiviä haasteita sekä muodostaa minäkuvaa uusien kokemusten kautta. Taipumusta itseohjautuvuuteen voidaan kuvata esimerkiksi lapsen toiminnan kautta. Lapsi on utelias ja kiinnostunut häntä ympäröivästä maailmasta. Tällöin lapsen toiminta ympäristöä kohtaan osoittaa hänen kiinnostuneisuuttansa, kun hän tutkii ja tutustuu ympäristöön. Itseohjautuvuusteorian näkökulmasta tärkeäksi muodostuu motivaation laatu. Oleellista on myös lähde eli näkemys siitä, mikä ohjaa motivaatiota. (Vasalampi 2017, 54.) Itseohjautuvuusteoria lähtee liikkeelle ajatuksesta, että yksilöt toimivat osana sosiaalista kontekstia. Tällöin sosiaalinen konteksti sekä sen sisäinen taso on joko vahvistamassa tai heikentämässä yksilön tyytyväisyyttä psykologisiin perustarpeisiin. Tarpeita voidaan kuvata välttämättöminä yksilön terveyden näkökulmasta. (Ryan & Deci 2012, 87.) Itseohjautuvuusteoria keskittyy motivaation tarkastelussa erityisesti kysymykseen *miksi*, kun kyseessä on yksilön tavoitteiden ja käyttäytymisen selittäminen. Itseohjautuvuusteorian valossa on myös tarkasteltu kysymystä *mitä*. Eli sen kautta on tarkasteltu yksilön kontekstia liittyen tavoitteisiin. (Ryan & Deci 2012, 91.)

Itseohjautuvuusteorian mukaan voidaan ajatella, että autonominen motivaatio jaetaan kahteen erilliseen muotoon. Motivaatiolle ominaista on se, että se on lähtöisin yksilöstä itsestään. Tällöin motivaation ajatellaan muodostuvan omista haluista eikä esimerkiksi ulkoisista tekijöistä, kuten ulkoa tulevista paineista. Sisäsyntyiselle motivaatiolle oleellista on se, että motivaatio syntyy motivaation kautta. Voidaan siis ajatella, että toimintaa toteutetaan juuri sen itsensä takia. Tällöin toimintaa voidaan kuvata innostavana, kiinnostavana sekä nautinnollisena. Integroitu motivaatio muodostuu yksilön arvojen kohdatessa työn kanssa. Ilmiölle ominaista on myös se, että työn ei itsessään tarvitse olla aina mielekästä tai innostavaa. (Martela, Mäkikallio & Virkkunen 2017, 104.)

Duckworth (2016, 85-86) tuo esille näkemyksen, jonka mukaan yksilön suoritus on parhaimmillaan, kun tämän kiinnostus sekä työ tai tehtävä kohtaavat. Oleellista on myös se, että yksilön kiinnostus sekä tehtävä ovat linjassa keskenään. Arvojen sekä työn kohtaaminen, tuottaa yksilölle suurempaa onnea tai iloa. Esimerkiksi ihmiset, jotka haluavat työskennellä ihmisten kanssa, voivat kokea olevansa tyytymättömämpiä, kun he työskentelevät asioiden kanssa. (Duckworth 2016, 85-86.) Jackson (2012) kuvaa, että flow-tilaa voidaan ikään kuin kuvata kokemuksen tilana, jossa yksilön keskittyminen on suuntautunut täysin tehtävän pariin. Kokemuksessa nousee esille erityisesti keskittyminen sekä nautinto, joita Jackson kuvaa avaintekijöinä flow-kokemukselle. (Jackson 2012, 127.)

Martela ja Ryan (2015) nostavat hyvän tekemisen yhdeksi mahdolliseksi elementiksi tarkasteltaessa ihmisen psykologisia perustarpeita. Hyväntekemisen vaikutusta yksilön motivaatioon voidaan pitää merkittävänä. Martela (2015, 141) mainitsee, että hyväntekemisellä viitataan toimintaan, jonka seurauksena työn vaikutus näyttäytyy myönteisenä maailmaa kohtaan. Hyväntekemisen kokemus muodostuu siitä, kun oma toimintamme tuottaa iloa tai hyötyä toisille ihmisille. Hyväntekemisen kokemus syntyy myös, kun oma toimintamme vahvistaa toisen ihmisen hyvinvointia. Työstä seuraavaan aidon hyödyn kokeminen, vaikuttaa merkittävästi motivaatioon. (Martela 2015, 41.)

Motivaatiota voidaan Ryanin ja Decin (2017) mukaan lähestyä siitä näkökulmasta, mikä saa ihmisen toimimaan tai antamaan tälle suuntaa, johon edetä. Ryanin ja Decin (2017) mukaan aiemmat tutkimukset ovat teoreettisesti tarkastelleet motivaatiota oppimisen ennustamisen, suorituksen ja käyttäytymisen muutoksen näkökulmasta. Motivaatiota tarkastellaan usein yhtenäisenä sekä itsenäisenä kokonaisuutena. Itseohjautuvuusteoria poikkeaa muista lähestymistavoista siten, että sen kautta motivaatiota lähestytään painottamalla motivaation eri

tyylejä ja lähteitä. Motivaatiota ei nähdä yhtenäisenä ilmiönä. Itseohjautuvuusteorian näkökulmasta ollaan kiinnostuneita siitä, mistä motivaatio kokonaisuudessaan muodostuu. Osa motivaatiosta voi perustua yksilön omaan kiinnostukseen tai arvoihin. Osa motivaatiosta voi taas muodostua täysin ulkoisista tekijöistä. Oleellista on huomioida se, että motivaation lähteet ovat vaihtelevia. Itseohjautuvuusteorian kautta eritellään tarkkoja käsitteitä liittyen motivaatioon. Tämän avulla motivaatiota tarkastellaan siinä esiintyvien ilmiöiden johdolla. (Ryan& Deci 2017, 14.)

3.1 Perustarveteoria ja sen elementit

Itseohjautuvuusteoria koostuu kuudesta miniteoriasta, joiden mukaan motivaatiota voidaan tarkastella. (Ryan& Deci 2017) Olen valinnut tutkielmaani perustarveteorian, kognitiivisen arviointiteorian ja organismisen integraatioteorian, sillä koen niiden sopivan oman teoreettisen viitekehysten perustaksi. Tutkielmassa tarkastellaan joukkueenjohtajien motivaatiota näiden kolmen perustarpeen muodostumisen kautta. Huomioin tutkielmassa myös esille nousseen neljännen kandidaatiksi esitetyn perustarpeen eli hyvän tekemisen. Ryan ja Deci (2017, 10) mainitsevat, että psykologiset perustarpeet voidaan kuvata tarpeina, jotka ovat hyvin oleellisia kasvun, kokonaisuuden sekä hyvinvoinnin näkökulmasta. He kuvaavat, että ne pitävät sisällään esimerkiksi seuraavat elementit, jotka ovat myös kuvattavissa välttämättömyyksiä elämälle. He mainitsevat, että psykologisiin perustarpeisiin kuuluu esimerkiksi, happi, puhdas vesi, riittävä ravinto sekä vapaus fyysisistä haitoista. Itseohjautuvuusteoria perustuu oletukseen, jonka mukaan psykologisten perustarpeiden on ikään kuin tultava tyydytyiksi, jotta voi olla psykologian näkökulmasta kiinnostunut, kehittyvä sekä hyvinvoiva pitkäkestoisesti tarkasteltuna. (Ryan& Deci 2017, 10.)

Itseohjautuvuusteorian miniteoria BPNT eli perustarveteoria perustaa ajatuksensa kolmeen psykologiseen perustarpeeseen, joiden katsotaan olevan yhteydessä ihmisen tyytyväisyyteen. Perustarpeet ovat autonomia, pätevyys sekä yhteenkuuluvuus. Itseohjautuvuusteorian perustana on oletus siitä, että mitä tyytyväisempi yksilö on perustarpeiden näkökulmasta, sitä enemmän se näkyy osana hyvinvointia sekä tarpeena säilyttää omaa hyvinvointia. Olennaista on myös se, että ihmiset poikkeavat yksilöinä toisistaan ja ihmisillä on omanlaiset elämäntyyliä sekä tavoitteet, joiden kautta näitä tarpeita pystytään täyttämään. (Ryan& Deci 2017, 242.) Martela ja Ryan (2015) tuovat tutkimuksensa kautta esille kandidaatin neljänneksi perustarpeeksi, joka on hyväntekeminen.

3.1.1 Autonomia perustarpeena ja osana itseä

Autonomialle oleellista on se, että yksilöllä on kokemuksen kautta mahdollisuus päättää omista tekemisistään. Autonomia vaatii taustalleen, niin valinnan- kuin toiminnanvapauden. Ulkoapäin tuleva pakottaminen sekä kontrollointi nähdään sen vastakohtana. Vapaaehtoinen tekeminen lähtee liikkeelle siitä, että toimintaa ei ohjata ulkopuolelta. (Martela 2014, 41.) Autonomia saa perustansa ajatuksesta, että yksilön tekeminen saa alkunsa yksilöstä itsestään. Tällöin yksilön halu tehtävään sekä toimimiseen on lähtöisin hänestä itsestään. (Martela, Mäkikallio & Virkkunen 2017, 102.) Autonomialla eli omaehtoisuudella tarkoitetaan toimintaa, jossa yksilöllä on tarve kyetä säättämään omia toimintojaan ja kokemuksiaan. Autonomia voidaan käsittää osittain vapaaehtoisuudeksi. Autonomia ei kuitenkaan tarkoita samaa kuin itsenäisyys, sillä ihmisen toimintaa voidaan kuvata autonomisesti tai heteronyymisesti riippuvaiseksi. Yhtä lailla näitä voidaan kuvata toisistaan riippuvaisiksi eli ne ovat yhteydessä toisiinsa. Tilanne on kuitenkin aina kontekstista sekä käytöksestä riippuvaa, jolloin tilanne pitää sisällään esimerkiksi eri autonomian muotoja tai ulottuvuuksia. Yksilön toimiessa autonomisesti, voidaan eri käyttäytymisen muotoja kuvata aidoiksi. Oman tahdon vastaisesti toimiminen voi taas aiheuttaa yksilölle konfliktia tai sekaannusta. Itseohjautuvuusteorian mukaan vain osa yksilön toiminnasta on täysin itsesäädeltä. Toisiin toimintoihin tai tilanteisiin vaikuttaa taas ulkoiset tekijät. Toimintoihin ja tilanteisiin voi vaikuttaa myös yksilön omat ulkoiset persoonallisuuden muodot, jotka tulevat esille. Itseä ei voida kuvata suoraan persoonana tai henkilönä. Yksilön ja ihmisen toimintaa ohjaa paljon sisäiset ja ulkoiset paineet, jotka läpäisevät tai ohittavat itsesäätelyn. Tällöin yksilön ja ihmisen tapaan ilmaista oma itse, tapahtuu niin sisäisten kuin ulkoisten paineiden ohjaamina. (Ryan & Deci 2017, 11.)

Itseä voidaan kuvata osaksi tietoisuuttamme. Itseä voidaan kuvata tilana, jonka kautta tieto ja tilanteet kulkevat. Pala palalta itse rakentuu, kun kuljemme kohti tavoitteita. Se miten itse näyttäytyy, on kuitenkin sidottuna hetkeen tai tilanteeseen. Tietoisuus itsestä voi olla hyvin pientä. Usein se, mitä tiedostetaan, liittyy tilanteeseen, jossa yksilö on. Itse voi olla yhdistetty osaksi kehoa tai siihen voi linkittyä ulkoisia asioita, jotka koetaan osaksi itseä. Itse on tietoisuuden näkökulmasta tärkein elementti, sillä se edustaa tietoisuuden luomia sisältöjä sekä niiden välisiä yhteyksiä. (Csikszentmihalyi 2005, 61.)

Ollakseen autonominen on yksilön kyettävä käyttäytymään vapaan tahdon, halukkuuden sekä yhdenmukaisuuden mukaan. Tämä vaatii hyväksyntää sekä yhtymistä siihen käytökseen mihin on siinä hetkessä sitoutunut. Autonomiia voidaan myös tarkastella kykynä itsesäätelyyn. Tämä

kyky nähdään tärkeänä kehittymisen näkökulmasta. Terveellisen yksilöllisen kasvun piirteinä voidaan nähdä se, että lähestytään vahvempaa autonomiaa. Tällä viitataan kykyyn hallita tunteet ja motivaatio. Se pitää sisällään myös kyvyn sisäistää ja integroida ulkoista säätelyä siten, että osaa hallita ne käyttäytymisenä. Oleellista on myös kyky pitää yllä sisäistä motivaatiota, jonka seurauksena yksilö kykenee kehittämään uusia ideoita ja kokemuksia. (Ryan& Deci 2012, 85.)

3.1.2 Pätevyys perustarpeena

Kompetenssi eli pätevyys kuvataan itseohjautuvuusteorian näkökulmasta tarpeena tuntea vaikuttavuutta sekä hallintaa. Teoria korostaa, että yksilön on koettava omat taidot riittäviksi yksilölle tärkeissä elämän osa-alueissa. (Ryan& Deci 2017,11.) Martela, Mäkikallio ja Virkkunen (2017, 102) tuovat esille, että pätevyydellä viitataan yksilön kokemukseen omista taidoista ja tiedoista. Pätevyydellä viitataan lisäksi yksilön kokemukseen ja kykyyn hallita tiedot ja taidot sekä kykyyn saada asioita aikaan. (Martela, Mäkikallio& Virkkunen 2017, 102.) Martela (2014, 41) mainitsee, että kyse on myös yksilön kyvystä menestyä annetussa tehtävässä. Tunne oppimisesta on oleellinen osa pätevyyttä. Oppiminen voidaan nähdä seurauksena siitä, että pätevyys on kasvamassa. Pätevyyden vastakohtana voidaan nähdä tilanne, jossa yksilö on pettynyt omiin kykyihin eikä koe niitä riittäviksi. (Martela 2014,41.) Pätevyyden lähtökohtana on se, että tehtävän haaste kohtaa yksilön pätevyuden kanssa. Työmäärä on yksilön hallinnassa ja tämän kautta hänen hallintansa tunne vahvistuu. Kyvykkyyden ja kompetenssin yhtenä perustana on tunne siitä, että tehtävää koetaan sopivan haastavaksi. Tähän linkittyy myös se, että yksilöllä on kykyä ratkaista tehtävä. (Martela, Mäkikallio& Virkkunen 2017, 110.) Ryan ja Deci (2002, 6) tuovat esille, että tarve pätevydestä, voi johtaa siihen, että ihminen etsii itselleen uusia haasteita, jotka vastaavat näihin tarpeisiin. Pätevyys ei siis ole saavutettu taito tai piirre, vaan se on pikemminkin tunne luottamuksesta sekä omasta vaikuttavuudesta. (Ryan& Deci 2002, 6.)

3.1.3 Yhteenkuuluvuus perustarpeena

Yhteisöllä viitataan Pessin ja Seppäsen (2011, 289) mukaan turvallisuuteen, lämpöön, kodikkuuteen sekä myönteisyyteen. Usein käsite yhteisö luo mielikuvia, jotka yhdistetään turvallisuuteen sekä myönteisyyteen. Yhteisö luo mahdollisuuden rentoutumiselle. Vasalampi

(2017, 59) tuo esille, että jokainen yksilö on osana sosiaalista ympäristöä. Yksilön suhde ympäristöön on yhteydessä yksilöön joko suoraan tai välillisesti. Sosiaalinen ympäristö on yhteydessä yksilön psykologisiin perustarpeisiin sekä niiden tyydyttymiseen. (Vasalampi 2017, 59.)

Sosiaalinen ympäristö sekä yksilön liiallinen riippuvuus siihen voi olla yksilölle haitallista. Ympäristön tarjoamat palkkiot sekä rangaistukset, eivät voi olla ainoa tekijä, joka määrittää esimerkiksi yksilön reaktioita. Tämän saavuttaminen vaatii yksilöltä kykyä oppia tuottamaan itselleen palkkioita. Tätä voidaan kuvata tilanteena, jossa yksilö kykenee tuottamaan iloa ja merkitystä itselleen ulkoisista olosuhteista riippumatta. (Csikszentmihalyi 2005, 37.) Hyvän yhteisön kriteereinä voidaan pitää sitä, että se luo ihmisille mahdollisuuden elämästä iloittamiseen. Se tarjoaa ihmisille myös mahdollisuuden oman potentiaalinsa kehittämiseen. Kehittymisen taustalla voi olla esimerkiksi halu kohti suurempia tavoitteita. Tiivistäen tätä voidaan kuvata esimerkiksi tehtaan kautta. Hyvänä tehtaana ei välttämättä pidetä sitä tehdasta, joka tuottaa eniten rahaa. Vaan se tehdas, jonka tavoitteena on parantaa niin työntekijöiden kuin asiakkaiden elämänlaatua. (Csikszentmihalyi 2005, 275.)

Yhteenkuuluvuus mahdollistaa sen, että yksilön ympärillä on ihmisiä, joiden kanssa hän haluaa kokea yhteenkuuluvuutta. Esimerkiksi lapset sisäistävät helpommin koulussa vallitsevat tavat sekä säännöt helpommin, kun hän kokee olevansa osana luokassa vallitsevaa yhteisöä. (Vasalampi 2017, 61.) Yhteenkuuluvuudella tarkoitetaan tunnetta siitä, että yksilöstä välitetään muiden toimesta. Yhteenkuuluvuuteen yhdistyy myös sosiaalinen yhteys eli yksilöllä on ympärillään muita yksilöitä. Yhteenkuuluvuuden näkökulmasta oleelliseksi muodostuu mahdollisuus tuntea itsensä antavana tai auttavana toisen kautta. (Ryan & Deci 2017, 11.) Yhteenkuuluvuudessa korostuu kokemus siitä, että yksilö kokee olevansa osana yhteisöä, jossa hän toimii. Tällä viitataan myös syvään yhteyden tunteeseen, jonka yksilö pystyy muodostamaan läheisiin ihmisiin. (Martela, Mäkikallio & Virkkunen 2017, 102.)

Duckworth (2016, 123-124) tuo esille, että puhuessaan sisukkuuden esikuville, he luovat sanalle *tarkoitus* syvemmän merkityksen. Se ei tarkoita vain tavoitteen asettamista tai saavuttamista, vaan sillä tarkoitetaan tavoitteen ainutlaatuisuutta sekä erikoisuutta. Sisukkuus, pettymyksen tunteet kuin myös epäonnistumisenkin tunteet sidotaan osaksi suurempaa kokonaisuutta. Toimintaa sekä sen tarkoitusta yhdistetään myös aina toisiin henkilöihin. Toiminta ei tapahdu vai oman itsen takia, vaan sen tarkoituksena on tuottaa ikään kuin osinkoa

muille. Ajatuksen ytimenä on se, että toimintaa ei tehdä vain itsen, vaan myös muiden takia. (Duckworth 2016, 123-124.)

Perustarveteorian mukaan ulkoapäin tuleva kontrolli sekä myös sisäinen kontrolli kuluttavat yksilön vireyttä. Perustarveteorian mukaan perustarpeiden täyttyminen taas vahvistaa yksilön vireyttä. Aktiivisuus, joka perustuu autonomiaan ja tunteeseen, että yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa, vahvistaa yksilön vireyttä. Vireyttä tai eloisuutta voidaan kuvata energian muotona, joka keskittyy yksilöön itseensä. (Ryan & Deci 2017, 258.) Yhteenkuuluvuuden ja pätevyyden tyydyttyminen voi vaatia ulkoisen motivaation kääntymistä sisäiseksi. Tämä vaatii osakseen sen, että yksilöllä on vahva tunne autonomiasta. Tällöin yksilö ymmärtää toiminnan merkityksen, Hän on kykeneväinen prosessoimaan sitä vapaasti. Hän on myös mukautuvainen eli hänellä on kyky muokata haastetta, jos tilanne sitä vaatii. Tämä prosessi vaatii pohjalleen kokemuksen valinnanvapaudesta sekä omaehtoisuudesta sosiaalisista paineista riippumatta. (Vasalampi 2017, 61.)

3.1.4 Hyväntekeminen perustarpeen kandidaattina

Hyväntekemistä voidaan pitää inhimillisenä perustarpeena. Kun oma toimintamme auttaa muita, voimme hyvin. Kun oma toimintamme haittaa muita ihmisiä, voimme pahoin. Hyväntekemisellä sekä siihen liittyvällä toiminnalla ei pyritä muodostamaan esimerkiksi mallia liittyen siihen, miten ihmisen tulee toimia tai käyttäytyä. Jos ihmistä tarkastellaan psykologisesta näkökulmasta, voidaan todeta, että ihmisellä on luontainen tarve tuntea oma vaikutus myönteisenä maailmaa kohtaan. (Martela 2015, 122.) Ojanen (2022, 102) tuo esille, että usein paha voi vetää ihmisiä puoleensa. Tilanne on kuvattavissa kuitenkin samanlaisena, kun kyseessä on hyvä. Tiivistäen voidaan siis todeta, että niin paha kuin myös hyvä herättää ihmisissä kiinnostusta. Ihminen odottaa usein toisilta ihmisiltä rehellisyyttä, lojaalisuutta sekä oikeudenmukaisuutta. Jos näin ei käy, voi ihminen kokea pettymyksen tunnetta. (Ojanen 2022, 102.)

Martela (2015, 70) tuo esille näkemyksen siitä, että hyväntekeminen voidaan mahdollisesti nähdä yhtenä psykologisena perustarpeena. Toisten auttaminen sekä huomioiminen jo pienissäkin asioissa on tutkitusti yhteydessä hyvinvointiin. Martela esittää kirjassaan perustellun hypoteesin, jonka mukaan hyväntekeminen voidaan nähdä yhtenä psykologisena perustarpeena. (Martela 2015, 70.) Hyväntekeminen voidaan nähdä kandidaattina

psykologiseksi perustarpeeksi. Sen nostaminen osaksi perustarpeita, vaatii taustalleen jatkotutkimusta. Artikkelin kautta Martela ja Ryan avasivat keskustelun perustarpeesta ja toivat ilmi tarpeen jatkotutkimukselle. (Martela & Ryan, 2015, 12.) Martela (2014, 42) tuokin esille, että hän pyrkii tekemään lisää tutkimusta, jonka kautta voidaan muodostaa lisää perustelua sekä väitettä liittyen siihen, onko hyväntekeminen psykologinen perustarve.

Martela (2015, 69) on tutkimustensa avulla esittänyt, että hyväntekeminen on yhteydessä yksilön hyvinvointiin sekä merkityksellisyyteen. Hyväntekemisen vaikutus yksilöön sekä sen tuoma lisäys hyvinvointiin ei ole selitettävissä pätevyyden, autonomian tai yhteenkuuluvuuden avulla. Martela (2015, 69.) Ystävällisyys, kiltteys sekä muiden huomioiminen voi johtaa siihen, että yksilö kokee enemmän positiivisia tunteita. Kiinnostuksen osoittaminen toisen toimia kohtaan, voi olla tärkeä tekijä hyvinvoinnin lisäämiseksi. Ystävälliset eleet tai toimet, voivat olla tärkeitä tekijöitä, kun on kyse yksilön hyvinvoinnista. (Boehm, Lyubomirsky & Sheldon 2013, 973.)

Hyväntekemisellä viitataan toimintaan, jonka tarkoituksena on synnyttää positiivisia tunteita toisissa ihmisissä. Hyväntekeminen aiheuttaa myös positiivisia tunteita hyväntekijälle. Termi kirjoitetaan yhteen hyväntekemisenä eikä hyvän tekemisenä. Tämä siksi, että tällä halutaan korostaa sitä, että kyse on tunteesta ei teosta. Usein tunne seuraa kuitenkin tekoja. Tällöin yksilön toimia voidaan kuvata positiivisina. Yksilö kokee pystyvänsä tuottamaan hyvää toisille ihmisille. Oleellista on myös se, että toiminta ei aiheuta haittaa tai harmia toisille ihmisille. (Martela 2014, 41-42.)

3.2 Kognitiivinen arviointiteoria ja sisäinen motivaatio sosiaalisessa kontekstissa

Kognitiivinen arviointiteoria on ensimmäinen itseohjautuvuusteorian miniteoria. Se kehitettiin 1970- ja 1980-luvulla. Se perustui nouseviin kokeellisiin tutkimuksiin, joiden kautta tutkittiin ulkoisten tekijöiden kuten palkintojen, rangaistusten tai palautteen vaikutusta sisäiseen motivaatioon. Kognitiivinen arviointiteoria edustaa niin sosiaalipsykologiaa kuin myös persoonallisuuden näkökulmaa. Kognitiivinen arviointiteoria ehdottaa, että pätevyyttä sekä autonomiaa voidaan kuvata tärkeinä tekijöinä sisäiselle motivaatiolle. Teoria esittää myös yhteenkuuluvuuden merkitystä osana sisäistä motivaatiota, erityisesti silloin, kun toiminnassa on mukana sosiaalisia elementtejä. (Ryan & Deci 2017, 124.)

Sisäisen motivaation voidaan esittää kuvaavan ihmisen motivaation kokonaisuutta. Oleellista on kuitenkin huomioida se, että sitä voidaan tulkita myös paradigman siirtymisellä. (Ryan & Deci 2017, 123.) Ryan ja Deci (2017, 123) kuvaavat, että on olemassa ajatusmallien siirtymisalue, jossa motivaatiota voidaan kuvata aktiivisena luonteena terveeltä organismilta. Tämän edellä mainitun organismin tai eliön kuvataan kuitenkin olevan altis esimerkiksi kontrollointiin tai vaimentamiseen. (Ryan & Deci 2017, 123.) Vaikka ihmisen taipumusta motivaatioon voidaan luonnehtia sisäiseksi, on kuitenkin oleellista huomioida se, että ihminen sekä hänen motivaationsa suhteutetaan usein tietyn kontekstin sisälle. Kontekstilla voidaan kuvata esimerkiksi luokkahuonetta, työpaikkaa, kuntosalia tai esimerkiksi muita osallistujia. Itseohjautuvuusteoria on tutkinut sitä, miten jotkut sosiaaliset kontekstit lisäävä yksilön motivaatiota, kun taas toiset sosiaaliset kontekstit voivat vähentää sitä. (Ryan & Deci 2017, 123-124.)

Sisäisellä motivaatiolla viitataan siihen, kun halu toimintaan tulee yksilöstä itsestään. Tällöin myös toimintaa toteutetaan sen pohjalta, että se tuottaa mielihyvää, ja se koetaan omien arvojen mukaisena. (Vasalampi 2017, 42.) Vasalampi (2017, 43) tuo esille, että on hyvin tavallista, että elämänsä aikana ihminen viettää aikaa sellaisten tavoitteiden parissa, joihin yhdistyvää motivaatiota ei kyetä kuvaamaan spontaanina sisäisenä motivaationa. Yhteiskuntaan sosiaalistuminen voidaan nähdä yhtenä tekijänä esimerkiksi siihen, että asetetaan tavoitteita, joita ei luonnollisesti tavoitella. Tämän seurauksena yhdeksi kiinnostavaksi kysymykseksi nouseekin se, että mikä saa ulkoa tulevat tavoitteet ikään kuin kääntymään ja liittymään osaksi sisäistä motivaatiota. (Vasalampi 2017, 43.) Ryan ja Deci (2000, 71) esittävät myös artikkelissaan näkemyksen tai kysymyksenasettelun siitä, että jos toiminta ei ole sisäisesti motivoitunutta, niin miten yksilö saavuttaa motivaation. He pohtivat myös sitä, miten tällainen edellä kuvattu motivaation laatu on yhteydessä yksilön sinnikkyyteen, käyttäytymisen laatuun sekä hyvinvointiin. Sisäistyminen sekä integroituminen ovat oleellinen osa lapsuuden sosialisoitumisessa, mutta ne ovat kuvattavissa tärkeinä tekijöinä koko ihmisen elämän aikajakson aikana. (Ryan & Deci 2000, 71.)

CET eli kognitiivinen arviointiteoria keskittyy sosiaaliseen kontekstiin sekä sisäisen motivaation yhteyteen. Vapaan valinnan paradigma voidaan nähdä osana kognitiivista arviointiteoriaa. Vapaan valinnan paradigmallä viitataan tilanteeseen, jossa yksilön tekeminen suuntautuu esimerkiksi työn tai tehtävän pariin. Tällöin voidaan myös tulkita, että kiinnostus ja halu tehtävään lähtee yksilöstä itsestään. Itseohjautuvuusteoria esittää, että esimerkiksi palkintojen merkitystä osana motivaatiota ei nähdä vain negatiivisena asiana. Palkintojen

vaikutukset voidaankin nähdä positiivisina erityisesti sellaisissa ympäristöissä tai tilanteissa, jossa käyttäytyminen ei ole sisäisesti motivoitunutta. (Ryan& Deci 2017, 125-126.) Hinde (2002, 172) esittää, että ihmiset tuntevat omistavansa vapaan tahdon, sillä kohtelemme muita myös perustuen oletukseen vapaasta tahdosta. Ihmisellä on vaikutus tai käsitys siitä, että ihmisen sisällä on ei materiaalinen ”agentti”, jota voidaan kutsua nimellä minä. Minä voi vaikuttaa aivojen aktiivisuuteen. Jos oletetaan, että ihmisen toiminta on täysin määrätietoisista, on oleellista esittää myös kysymys siitä, että voiko silloin ihmisen käyttäytymisen olettaa olevan muokkautuvaa? Jos käytöstä kuvataan määrätietoisena tai lujana, voidaan esittää oletus, jonka mukaan myös käyttäytymisen muutos, on kuvattavissa mahdottomana. (Hinde 2002, 172.)

Teorian mukaan yksilön ulkoa tuleva ohjaus tai esimerkiksi palkinto voi laskea yksilön sisäistä motivaatiota. Tällöin yksilö voi kokea, että tämän autonomiaa estetään. Ulkoiset tapahtumat ovat myös yhteydessä yksilön sisäiseen motivaatioon. Tapahtumat tai tilanteet, jotka tukevat pätevyyttä, lisäävät sisäistä motivaatiota. Tämä voidaan nähdä seurauksena siitä, kun yksilö kokee oman pätevyyden tunteen täyttyvän. Tilanteet, jotka luonnostaan vähentävät tunnetta pätevyydestä vuorostaan heikentävät sisäistä motivaatiota. Itseohjautuvuusteorian näkökulmasta tilanteeseen vaikuttaa yksilön kokemus omasta tilanteesta. (Ryan& Deci 2017, 129–130.) Palkitsemisen näkökulmasta oleelliseksi muodostuu kysymys siitä, mistä palkitaan. Palkitseminen lopputuloksesta nähdään erilaisena kuin palkitseminen toiminnasta, joka johti lopputulokseen. Tällöin palkinnon kautta välitettävä viesti on erilainen, riippuen siitä, mistä palkitaan. (Ryan& Deci 2017, 142.)

Vasalampi (2017, 42) kuvaa, että jos ihmisen toimintaa perustuu vain ulkoiseen motivaatioon, voi se myös heikentää yksilön hyvinvointia. (Vasalampi 2017, 42.) Positiivisen palautteen merkitys kuvataan myös oleellisena pätevyyden kokemuksen näkökulmasta. Positiivinen palaute tehdystä tehtävästä on yhteydessä pätevyyden tarpeen tyydyttymiseen. Palautteen kannalta oleelliseksi muodostuu myös se, missä sosiaalisessa ympäristössä palautetta annetaan. Jos esimerkiksi positiivista palautetta annetaan kontrolloivassa ympäristössä tai palaute annetaan ikään kuin liian tärkeässä muodossa, voi se johtaa sisäisen motivaation vähenemiseen. (Ryan& Deci 2017, 129.) Tiivistäen voidaan siis luonnehtia, että palautteen merkitys korostuu erityisesti sen mukaan, *miten* ja *miksi* sitä annetaan.

Itseohjautuvuusteorian näkökulmasta pienet palkinnot eivät vähennä sisäistä motivaatiota. Näkemys tästä saa perustansa siitä, että pienet palkinnot harvemmin koetaan kontrolloiviksi.

Niiden kautta voidaan sen sijaan oikein käytettynä vahvistaa tunnetta pätevyydestä. (Ryan& Deci 2017, 145.) Voidaan siis luonnehtia, että kyse on olosuhteiden merkityksestä yksilön sisäiseen motivaatioon. Sekä siitä, miten yksilöstä riippumattomat ulkoiset tekijät ovat yhteydessä tämän sisäiseen motivaatioon. Palkintoja tai palkitsemista ei nähdä suoraan huonona keinona motivaation näkökulmasta. Oleellista on se, miten palkitsemista tai palkintoja käytetään. Olosuhteilla viitataan ympäristöön, jossa yksilö toimii. Tässä tutkielmassa olosuhteita voidaan kuvata esimerkiksi seurayhteisönä tai joukkueena.

3.3 Organisminen integraatioteoria, ulkoinen ja sisäinen motivaatio sekä sääntelyn eri muodot

Itseohjautuvuusteoria voidaan kiteyttää seuraavanlaisen yhteenvetoon. Sen tarkoituksena on muodostaa viitekehystä, jossa huomioidaan niin dialektinen kuin myös organisminen näkökulma. Tämän viitekehysten kautta voidaan lähestyä ihmisen psykologista kasvua sekä kehitystä. Itseohjautuvuusteorian alle lukeutuvat miniteoriat linkittyvät toisiinsa siten, että ne kaikki pitävät sisällään olettamuksen organismisuudesta sekä dialektisuudesta. (Ryan& Deci 2002, 8-9.) Ryan ja Deci (2017, 180) esittävät, että sisäinen motivaatio voidaan kuvata tärkeänä ilmiönä. Kun sisäisesti motivoituneet yksilöt suuntaavat autonomisesti kohti uusia tavoitteita, he pääsevät osaksi laajempia kokemuksia sekä heidän ymmärryksensä lisääntyä. Sosiaalinen elämä ei ole kuitenkaan pelkästään kuvattavissa hauskanpitoa. Organisminen integraatioteoria on kiinnostunut siitä, miten yksilö sisäistää näitä käyttäytymismalleja tai harjoitteita, joita ei itsessään koeta sisäisesti motivoivaksi. Kognitiivinen arviointiteoria on kiinnostunut siitä, mitkä tekijät tukevat tai vähentävät sisäistä motivaatiota. Organisminen integraatioteoria on taas kiinnostunut tarkastelemaan niitä tekijöitä, jotka kuvaavat näitä tekijöitä. (Ryan& Deci 2017, 180.)

Normien ja roolien sekä näiden käsitteiden kautta voidaan määrittää esimerkiksi instituutioita. Normeilla voidaan viitata sääntöihin, jotka keskittyvät esimerkiksi siihen, miten ihmisen tulisi käyttäytyä osana yhteiskuntaa. Normeja ovat esimerkiksi lakeihin kirjatut säädökset tai esimerkiksi luonteeltaan epävirallisemmaksi luonnehdittavat käyttäytymissäännöt. Normeille ominaista on se, että niitä valvotaan esimerkiksi yhteiskunnan tai yhteisön kautta. Normien rikkomisesta voi seurata esimerkiksi rangaistus. Lain rikkomisesta voi seurata sakko tai käyttäytymissäännön rikkominen voi aiheuttaa pilkkaa tai paheksuntaa rikkojaa kohtaan. Rooleilla viitataan siihen, miten ihmisen tulee käyttäytyä sidottuna esimerkiksi siihen rooliin,

jossa hän toimii. Esimerkin kautta on kuvattavissa, että esimerkiksi opettajalta odotetaan opettajan roolissa kykyä sekä halua siihen, että hän välittää tietoa oppilailleen. Samalla hän toimii auktoriteettina luokassa, ja valvoo, että luokassa kohdellaan oppilaita tasapuolisesti. (Ruonavaara 2014, 28.)

Sisäistymisellä viitataan siihen, kun otetaan arvoja, uskomuksia tai käyttäytymisen säännöksiä, jotka tulevat ulkoa osaksi itseä. Muutoksella viitataan erityisesti siihen, kun ulkoa tulevat arvot, uskomukset tai käyttäytymiseen liittyvät mallit tulevat osaksi yksilöä itseään. Ihmiset jatkuvasti oppivat sosiaalisia harjoitteita eivätkä vain myönnä niihin. Kriittisesti tarkasteluna sisäistymistä ei voida nähdä vain arvojen tai mallien ottamisena, vaan se vaatii taustalleen työtä, jonka kautta nämä integroituvat. Tämä johtaa sisäistymiseen. Tehokas sisäistyminen vaatii taustalleen tarpeen pätevydestä. Se on kuvattavissa esimerkin kautta esimerkiksi lapsien saamana ilona siitä, kun he pääsevät mallintamaan esimerkiksi aikuisten toimia liikunnassa, ruuanlaitossa tai rakentamisessa. Sisäistyminen vaatii siis taustalleen sen, että omaksutaan rooli, jossa toimitaan. Ihmiset myös sisäistävät sosiaalista tietoa, sillä se luo heille yhteyttä muihin ihmisiin. Tiivistäen voidaan siis kuvata, että yhteyden luominen lisää yhteenkuuluvuutta. Yhteenkuuluvuus kuvataankin oleellisena osana sisäistymistä. Autonomian näkökulmasta oleelliseksi muodostuu se, että sisäistyminen tyydyttää vaihtelevasti autonomian tunnetta. Sisäistyminen esitetään tärkeänä prosessina, jonka kautta yksilön on mahdollista tyydyttää niin autonomian, yhteenkuuluvuuden kuin pätevyyden tunnetta. Sisäistyminen on kuvattavissa elämänmittaisena prosessina, sillä esimerkiksi yhtä lailla lapsi sisäistää luokkahuoneen säännöt kuin esimerkiksi aikuinen työntekijän asemassa sisäistää organisaation säännöt ja toimintatavat. (Ryan & Deci 2017, 183-184.)

Sisäistyminen ei kuitenkaan tarkoita itsessään sitä, että sosiaalinen maailma tekee ihmiselle jotain. Se ymmärretään pikemminkin, miten ihmiset ovat suhteessa sosiaaliseen maailmaan. Mielenkiintoiseksi kysymykseksi muodostuukin se, että miksi ihmiset omaksuvat tietyt määrätyt käyttäytymisen mallit. Ja mikä saa yksilön sisäistämään tai kieltämään tietyt sosiaaliset säännökset tai arvot. Motivationaalista näkökulmasta tarkasteltuna mielenkiintoisimmaksi vastaukseksi muotoutuu erityisesti se, miten kulttuuristen uskomusten tai vastaavien sisäistyminen vastaa psykologisten perustarpeiden tyydyttymistä. (Ryan & Deci 2017, 182-183.)

Kiinnittynyt sääntely tarkoittaa sitä, kun yksilö niin ymmärtää kuin hyväksyy toiminnan arvon. Tilanteen tasolla tätä voidaan kuvata seuraavasti. Yksilö kiinnittyy osaksi ympäristön tavoitteita

ja sääntöjä. Tällöin on kyse kiinnittyneestä sääntelystä. (Vasalampi 2017, 43.) Integroidulla sääntelyllä viitataan siihen, kun toiminnan tavoitteet sulautuvat osaksi yksilön tavoitteita. Tällöin myös toiminnan tavoite on kuvattavissa yksilön tasolla tärkeänä sekä merkityksellisenä. Tämä edellä mainittu motivaation laatu voi olla yhteydessä vahvempaan sitoutumiseen. Parhaimmillaan tilanne voi johtaa siihen, että yksilö samaistuu täysin motiiveihin, jolloin ulkoa tullut motiivi muuttuukin täysin yksilön omaksi. Tällöin on kyse täysin sisäisestä sääntelystä. Täysin sisäisen sääntelyn voidaan tulkita olevan myös sisäistä motivaatiota. Täysin sisäisen sääntely, integroitu sääntely sekä kiinnittynyt sääntely kuuluvat autonomisen motivaation piiriin. (Vasalampi 2017, 44–45.) Ryan ja Deci (2017, 188) kuvaavat, että integroitu sääntely on autonomisin ulkoisen motivaation muoto. Integroitumisen saavuttaminen vaatii taustalleen sen, että yksilö on kykeneväinen reflektoimaan itseään. Se vaatii osakseen myös vastavuoroista mukautumista. Kun integroitu sääntely on sisäistetty, luo se yksilölle mahdollisuuden kokea täyttä hyväksyntää. (Ryan & Deci 2017, 188-189.)

Ulkoiset motivoivat käyttäytymismallit, joiden kuvataan olevan kauimpana sisäistä motivaatiota, luonnehditaan olevan täysin ulkoisesti säädeltyjä motiiveja. Tälle käyttäytymiselle tyypillistä on se, että toimintaa ohjaa ulkoiset palkinnot tai ulkoiset vaatimukset. (Ryan & Deci 2000, 72.) Vasalampi (2017, 43) esittää, että täysin ulkoisesti säädellyille motiiveille tyypillistä on se, että motivaatio perustuu täysin ulkoisiin vaatimuksiin, jotka voivat linkittyä esimerkiksi ihmisiin tai tilanteeseen. Toimintaa voi ohjata esimerkiksi rangaistusten välttäminen tai palkkion saaminen. (Ks. Kuvio 1.) (Vasalampi 2017, 43.) Toiseksi ulkoisen motivaation muodoksi kutsutaan sisäänkääntynyttä ulkoista sääntelyä. Tälle ominaista on se, että sisäistyminen ottaa huomioon säännökset, mutta niitä ei täysin oteta osaksi itseä. Sitä voidaan kuvata säädeltyinä, jonka seurauksena käyttäytymisen tavoitteena on esimerkiksi syyllisyyden tai huolen välttäminen. Sen tavoite voidaan myös tulkita ikään kuin egon tai itsen lumoamiseksi eli ylpeyden tavoittelemiseksi. (Ks. Kuvio 1.) (Ryan & Deci 2017, 72.) Vasalampi (2017, 43) esittää myös, että sisäänkääntyneelle ulkoiselle sääntelylle tyypillistä on se, että sillä voidaan pyrkiä ylläpitämään oma itsearvostus tai välttää ikäviä tunteita kuten häpeä, syyllisyys tai ahdistus. Hän kuvaa, että tätä motiivityyppiä ei voida kuvata kovin sisäisenä, sillä sääntely on tulkittavissa hyvin ulkoisena. Huolimatta siitä, että kyse on yksilön tunteista. Kielteisten tunteiden välttäminen sekä itsearvostuksen säilyttäminen voi olla yhteydessä heikentyneeseen hyvinvointiin yksilön tasolla. (Vasalampi 2017, 43.)

Sisäisesti motivoitunut käyttäytyminen kumpuaa yksilöstä itsestään. Ne eivät ole vieraantuneita, ja niitä voidaan kuvata hyvin autenttisina eli aitoina tai alkuperäisinä.

näkökulman sekä sen merkityksen motivaatioon. Tässä tutkielmassa sosiaalisena kontekstina toimii jalkapallo ja seuratoiminta. Organisminen integraatioteoria tuo mukanaan sen ulottuvuuden, miten säädeltynä tai sisäistyneenä motivaatio ymmärretään, kun kyseessä on yksilön perustarpeet sekä niiden täytyminen osana sosiaalista kontekstia.

4. Tutkimuksen toteutus

Tässä kappaleessa kerron tarkemmin, miten toteutin empiirisen tutkimuksen. Kerron luvussa asettamani tutkimuskysymyksen sekä sen alle lukeutuvat alakysymykset. Kerron kokemuksen tutkimuksesta, fenomenologisen tutkimusotteen soveltamisesta sekä tuon esille holistisen ihmiskäsityksen näkökulmaa. Lisäksi tuon esille kriittisen ajattelun merkityksen sekä esiymmärrykseni tutkittavasta ilmiöstä. Lopuksi kuvaan sen, miten aineisto on tässä tutkielmassa analysoitu.

4.1 Tutkimuskysymykset

Tutkielmani tarkoituksena on tutkia jalkapallossa toimivien vapaaehtoisten eli tässä tapauksessa joukkueenjohtajien motivaatiota, kuvailla ja ymmärtää tätä vapaaehtoisuuden taustalla olevaa tekijää. Oleellista on myös se, millaisena kokemukset näyttäytyvät itseohjautuvuusteorian näkökulmasta. Muodostan erityisesti tutkimuskysymykseni alakysymykset pohjautuen Ryanin ja Decin itseohjautuvuusteoriaan sekä siihen pohjautuvaan kirjallisuuteen, jota olen tuonut tutkielman kirjallisuusosiossa näkyville. Tutkimuskysymysten tukena toimii kirjallisuus, jonka kautta olen muodostanut ymmärrystä vapaaehtoisuudesta sekä seuratoimijuudesta.

Alkuperäinen ajatukseni oli lähestyä tutkittavaa ilmiötä suoraan motivaation sekä erityisesti itseohjautuvuusteorian näkökulmasta. Erityisesti Perttulan kirjallisuuteen perehtyessäni, minulle itselleni heräsi kysymyksiä liittyen siihen, onko fenomenologisen psykologian tutkimuksen näkökulmasta oikein lähestyä ilmiötä suoraan valmiiksi rajatulla näkökulmalla. Perttula (1995, 112) kuvaakin, että tutkijan päätyessä teemahaastattelulla hankittavaan aineistoon, ei tutkija voi myöskään valita etukäteen psykologista käsitettä, jonka näkökulmasta hän aikoo aineistoa lähestyä. (Perttula 1995, 112.) Tämän seurauksena muokkasin oman tutkimuskysymykseni siten, että rajasin pois valmiin näkökulman. Varsinaisen tutkimuskysymykseni avulla tarkoitukseni on muodostaa ymmärrystä sekä kuvausta siitä, millaisia motivaatiotekijöitä joukkueenjohtajat tuovat esille osana seuratoimintaa. Motivaation ymmärtämisen sekä kuvaamisen tueksi muodostin toiselle varsinaiselle tutkimuskysymykselle neljä alakysymystä, joiden kautta pyrin ymmärtämään sekä kuvaamaan motivaatiota. Tämä

tapahtuu siten, että toiminnan kuvaamisen sekä ymmärtämisen kautta, pystyn lähestymään tutkittavaa ilmiötä eli motivaatiota toiminnan kautta.

Varsinainen tutkimuskysymykseni on:

1. *Millaisia motivaatiotekijöitä joukkueenjohtajat tuovat esille seuratoimintaan liittyvissä kokemuksissaan?*

Koen, että ilmiön ymmärtämisen kannalta on oleellista, että myös toiminta otetaan osaksi kokemusta. Toiminnan kautta voidaan mahdollisesti luoda kuvaa siitä, mitkä tekijät koetaan tärkeiksi joukkueenjohtajien oman motivaation näkökulmasta.

Varsinaisten tutkimuskysymysteni pohjaksi muodostin seuraavat neljä alakysymystä. Näiden kysymysten kautta tarkoitukseni on muodostaa ymmärrystä ja kuvausta siitä, millaisena psykologiset perustarpeet autonomia, yhteenkuuluvuus ja pätevyys näyttäytyvät osana motivaatiota. Tuon esille myös teoriaosuudessa nostetun hyväntekemisen näkökulman.

1. *Millaisena autonomia näyttäytyy kokemuksissa?*
2. *Millaisena pätevyys näyttäytyy kokemuksissa?*
3. *Millaisena yhteenkuuluvuus näyttäytyy kokemuksissa?*
4. *Millaisena hyväntekeminen näyttäytyy kokemuksissa?*

Vastauksen löytämisen tai pikemminkin etsimisen kannalta oleelliseksi koin sen, että pääsen lähestymään käsillä olevaa ilmiötä asiantuntijoiden eli tässä tapauksessa joukkueenjohtajien kautta. Heidän kokemuksensa kyseisestä ilmiöstä sekä sen osa-alueista on näkemykseni mukaan tälle tutkielmalle oleellista. Tämän seurauksena päätin haastatella viittä joukkueenjohtajaa eräästä rovaniemeläisestä jalkapalloseurasta.

4.2 Kokemuksen tutkimus

Husserl (2017, 22) kuvaa maailman olevan mahdollisten kokemusten sekä kokemustietoon perustuvien kohteiden yhdessä muodostama kokonaisuus. Ihmisten kokemat aktuaaliset kokemukset luovat pohjaa teoreettiselle ajattelulle. (Husserl 2017, 22.) Kohde saa merkityksensä, kun tajunnallinen toiminta keskittyy kohteeseen. Tämän kautta ihminen on kykeneväinen elämyksiin. Fenomenologisen erityistieteen mukaan kokemusta voidaan lähestyä suhteen kautta. Elämys mahdollistaa sen, että kohde näyttäytyy ihmiselle. Todellisuus saa merkityksen, kun kohde ilmenee. Tämän seurauksena ihmisen toimintaa ei voida kuvata

merkityksettömänä, vaan tekeminen on saanut tarkoituksen. Kokemuksen kannalta oleelliseksi muodostuu tajuava subjekti sekä kohde, johon toiminta kohdistuu. Tällöin kokemuksen kannalta tilannetta voidaan luonnehtia merkityssuhteeksi, joka muodostuu niin subjektista kuin objektista. Subjekti ja objekti muodostavat yhdessä tämän kokonaisuuden. (Perttula 2009, 116–117.) Kokemus ei synny tyhjästä, vaan yleensä sen muodostuminen on yhteydessä tilanteen komponentteihin. Eli toisin sanoen kokemus muodostuu objektista, asiantilasta tai esimerkiksi ilmiöstä. (Rauhala 2014, 55.) Varto (1992, 55) kuvaa merkityksen kannalta oleelliseksi sen, miten merkitys syntyy. Oleellista on myös tarkoitus, ja erityisesti se, mitä merkityksellä tarkoitetaan. Merkitys muodostuu myös aina suhteen kautta. Merkityksiä voidaan tarkastella suhteina, joita voidaan kuvata merkityskokonaisuuksina. (Varto 1992, 55-56)

Intentionaalisuus voidaan nähdä yhtenä elämyksen ominaispiirteenä. Intentionaalisuuden avulla voidaan elämästä kuvailla siten, että elämys on tietoisuutta jostain. Husserl kuvaa tätä esimerkein seuraavasti. Ihmisen tehdessä havaintoja, hän tekee havaintoja aina jostain. Arvottamista voidaan kuvata arvotilan arvottamisena. Toimiminen tarkoittaa toimintaa ja tekeminen tarkoittaa tekoja. Yhtä lailla Husserlin mukaan on kuvattavissa, että rakastaminen on tietoisuutta rakastetusta. (Husserl 2017, 167.)

Cerbone (2014, 2) esittää tilanteen käytännön esimerkin kautta seuraavalla tavalla. Lukija voi kiinnittää huomionsa tekstiin esimerkiksi tässäkin kappaleessa esiintyvään tekstiin. Lukijalle voidaan esittää kysymys liittyen siihen, *mitä hän näkee*. Tällöin voidaan kuvata esimerkiksi tekstiä, fonttia, taustaa, ruudun kirkkautta tai vaikka tekstin väriä. Tällöin lukijan kuvaus keskittyy objektiin, ja siihen mitä hän näkee. Subjektin tasolla tilannetta voidaan kuvata lukijan tasolla seuraavasti. Lukijaa voidaan kuvata subjektina, joka pitää sisällään kokemukset, jotka esimerkiksi vaikuttavat sen hetkiseen lukukokemukseen. Lukukokemus on myös sidottu tilanteeseen, jossa lukeminen tapahtuu. Fenomenologia on kiinnostunut itse kokemuksesta. (Cerbone 2014, 2-6.) Esimerkiksi tämän kappaleen lukeminen näyttäytyy kokemuksen eri merkityksissä, jos sitä tarkastellaan esimerkiksi ajallisesti. Kokemuksen laatuun vaikuttaa esimerkiksi se, missä vaiheessa minä lukijana omaa tekstiäni luen. Luenko tekstiä ensimmäisen kerran tutkielman teon alkuvaiheessa? Vai luenko tekstiä viimeistä kertaa ennen kuin palautan sen tarkastukseen tutkielman teon loppuvaiheessa. Nämä tekijät voivat olla jo yhteydessä siihen, millaisena kokemus näyttäytyy esimerkiksi minulle lukijana juuri sillä kyseisellä hetkellä.

Ojanen (2006, 15) kuvaa kokemusten olevan yksilöllisiä. Se mikä näyttäytyy kokemuksen tasolla toiselle ylittämättömänä esteenä, voi näyttäytyä toiselle suurena haasteena. Laine (2018, 32) tuo myös esille, että fenomenologiassa korostuu yksilön näkökulma. Hän kuvaa yksilöitä yhteiskunnallisina yksilöinä. Eli yksilöt ovat yksilöinä myös osana suurempaa yhteisöä, joita voidaan kuvata yhteiskunnan kautta. Jokainen yksilö kokee maailmaa omalla tavallaan, mutta samassa yhteisössä olevat yksilöt ovat tietyllä tasolla samansuuntaisia suhteissaan maailmaa kohtaan. Merkitysperspektiivien yhtäläisyyttä voidaan kuvata niin yhteiskunnallisesti kuin kulttuurisesti. Osana yhteisöä yksilöillä on samoja piirteitä kuin myös yhteisiä tapoja, jonka kautta he esimerkiksi kokevat maailmaa. (Laine 2018, 32.) Käytän esimerkkinä oman tutkielmani kohdejoukkoa. He kaikki edustavat samaa seuraa, jolloin he yksilöinä ovat osana seuran muodostamaa yhteisöä. Tämän seurauksena voidaan ajatella, että jokainen heistä kokee maailmaa yksilöllisesti, mutta kuitenkin osana suurempaa yhteisöä, jolla tarkoitan tässä tapauksessa esimerkiksi seuraa.

Miettinen, Pulkkinen ja Taipale (2010, 9) tuovat esille, että fenomenologisen tutkimuksen tavoitteeksi ei voida laskea erityistieteiden tuloksia tai esimerkiksi muodostaa perustelua tietylle poliittiselle järjestelmälle. Fenomenologisen tutkimuksen ytimeksi voidaankin muodostaa kysyminen sekä kyseenalaistamisen. (Miettinen, Pulkkinen & Taipale 2010, 9.) Tässä tutkielmassa tavoitteeni on muodostaa niin ymmärrystä kuin myös kuvausta vapaaehtoisten motivaatiosta osana seuratoimintaa. Eli tarkoitukseni ei ole muodostaa esimerkiksi suoraa vastausta siihen, miksi vapaaehtoisuutta toteutetaan osana seuratoimintaa. Tarkoitukseni on pikemminkin ymmärtää ja kuvata sitä, *miten ja erityisesti miksi* toiminnassa ollaan mukana.

Merkitykset muodostavat kokemuksen. Ihmisen suuntautumista maailmaan voidaan kuvata merkitysten kautta. Intentionaalisuuden kautta voidaan luonnehtia, että ihmisen kokemukset myös merkitsevät hänelle jotain. Todellisuutta ei pystytä kuvaamaan vain neutraalin materiaalin kautta, vaan havaittuun kohteeseen linkittyä myös havaitsijan kiinnostus, pyrkimys tai uskomus. Tämän kautta kohdetta voidaan kuvata esimerkiksi hyvänä, kauniina tai kiinnostavana. Tämä kuitenkin vaatii taustalleen kohteen, johon huomio kiinnittyy sekä ihmisen, joka havainnoi kohdetta. Vastavuoroisuuden kautta kohde saa ikään kuin merkityksen, jonka havaitsija luo. (Laine 2018, 31) Rauhala (1989, 29) mainitsee, että inhimillisen kokemuksen näkökulmasta katsottuna, voidaan tajunta käsittää yhdeksi mahdollistajaksi tähän inhimilliseen kokemisen kokonaisuuteen. (Rauhala 1989, 29.)

4.2.1 Fenomenologisen tutkimusotteen soveltaminen

Yeungin (2005, 83) mukaan vapaaehtoisuuden perustana toimii motivaatio. Vapaaehtoisten motivaation merkitys tutkimuksen kannalta on tärkeä. Vapaaehtoisuus perustuu vahvasti yksilöiden henkilökohtaiseen motivaatioon. Jatkuvuuden näkökulmasta olennaiseksi tekijäksi muodostuukin henkilökohtainen motivaatio. Vapaaehtoisten motivaatio sekä sen tutkiminen mahdollistaa sen, että sitoutumista ja osallisuutta pystytään pohtimaan vapaaehtoisuuden tuomien näkökulmien kautta. Tämä luo hyvän perustan yhteiskunnalliselle pohdinnalle. (Yeung 2005, 83.) Vapaaehtoistutkimuksessa motiiveja tarkastellaan yksilön antamien kokemusten ja merkitysten kautta. Aineistolähtöinen ote on tutkimusmetodina hyödyllinen, kun tarkoituksena on selvittää vapaaehtoistoiminnan mysteereitä. Fenomenologinen ote tarjoaa tutkijalle työkalut tutkittavan ilmiön kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. (Yeung 2005, 89.) Päädyin itse fenomenologiseen tutkimusotteen, sillä koen, että se tarjoaa minulla mahdollisuuden lähestyä tutkittavaa ilmiötä kokemuksen tasolla. Tällöin minulle mahdollistuu se, että pystyn ymmärtämään ja kuvamaan kokemuksissa esille nousevia komponentteja, jotka koetaan motivaation kannalta merkityksellisiksi.

Laine (2018, 35) tuo esille, että fenomenologista tai hermeneuttista metodia ei kyetä kuvaamaan täysin tarkasti. Tämän seurauksena se saa soveltavan muodon sen hetkisen tutkimuksen tekijän tai tekijöiden seurauksena. Tämä on seurausta siitä, että jokaista tutkijaa, tutkittavaa sekä tilannetta voidaan luonnehtia erityislaatuiseksi. Saavuttaakseen toisen kokemuksen sekä hänen muodostamat ilmaukset sekä merkitykset, vaati se tutkijalta sitä, että tämän on valittava siihen tilanteeseen sopivimmat tavat toimia. (Laine 2018, 35.) Fenomenologisen filosofian ajatuksena voidaan nähdä se, että ilmiötä lähestytään ihmiskäsityksen sekä tietokäsityksen kautta. Tiivistäen tällä viitataan siis siihen, millainen ihminen on tutkimuskohteena sekä se, miten inhimillistä tietoa voidaan saada. Oleellista on myös se, miten tietoa luonnehditaan tai, miten se mielletään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 39.)

Virtanen (2006, 156) mainitsee, että fenomenologiassa on kaksi päätutkimusperinnettä. Toinen suuntaus on deskriptiivinen, jota edustaa Husserl. Toinen suuntaus on hermeneuttinen, jota edustaa Heidegger. (Virtanen 2006, 156.) Hermeneutiikalla viitataan yleisesti ottaen teoriaan, jonka tarkoituksena on muodostaa ymmärrystä sekä tulkintaa. Hermeneutiikan kautta mahdollistetaan se, että tulkintojen tueksi on muodostettavissa kriteerejä. Kriteerien avulla on mahdollista verrata tulkintoja keskenään. Esimerkiksi sen mukaan kumpi on oikeampi. (Laine 2018, 33.) Hermeneutiikka mahdollistaa Heideggerin (1923, 11) mukaan sen, että sen avulla

voidaan toteuttaa yksiköiden määrittämistä. Hermeneutiikan avulla voidaan esimerkiksi tulkita kommunikaatiota, ja muodostaa tulkintoja faktisuudesta eli ikään kuin selvittää olemassaoloa. Tämä tapahtuu tilanteissa, jossa faktisuus kohdataan, se nähdään ja sitä ilmaistaan käsitteiden kautta muodossa. (Heidegger 1923, 11.) Hermeneutiikka voidaan käsittää sekä määrittää monin eri tavoin. Tutkimuksen näkökulmasta hermeneutiikkaa voidaan kuvata oppimiseksi tulkinnasta sekä tavoista ja ehdoista, jotka liittyvät tulkitsemiseen. Hermeneutiikan kannalta keskeiseksi näkemykseksi voidaan nostaa se, että tieto ja totuus ovat kietoutuneet osaksi ajallisuutta. (Rauhala 2005, 121-123.)

Tämän tutkielman tarkoituksena on kokemuksen tutkimus. Tutkielman tarkoituksena on myös muodostaa ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä eli joukkueenjohtajien motivaatiosta. Koen, että tämän seurauksena metodissa on huomioitava myös hermeneuttinen näkökulma. Tämän seurauksena sovellan tässä tutkielmassa hermeneuttista ja fenomenologista tutkimusotetta. Virtanen (2006, 161) korostaa, että metodin valinnasta seuraa tutkittavan kohteen rajautuminen. Eli metodi määrittää sen, mitä tutkittavasta kohteesta on irrotettavissa. (Virtanen 2006, 61.) Rauhala (2005, 21) tuo myös esille, että tutkimuksen suunnitteluvaiheessa sekä tutkimusmenetelmiä valitessa, tutkija päätyy tekemään jonkin asteisen ontologisen ratkaisun. Tällä viitataan siihen, että tutkimuskohde oletetaan olevan perusluonteeltaan jonkinlainen. Ilman tätä tutkijan ei olisi mahdollista valita sopivia tutkimusmetodeja, joiden kautta on mahdollista tavoittaa tutkittava ilmiö mahdollisimman aidosti. (Rauhala 2005, 21.) Tällä voidaan tulkintani mukaan viitata siihen, että minä tutkijan asemassa oletan, että joukkueenjohtajan asemassa toimivalla henkilöllä on motivaatiota. Tämän oletukseni kautta olen päätenyt siihen, että olen esimerkiksi valinnut tähän tutkielmaan kyseisen tutkimusotteen.

Fenomenologisten metodien yhtenä tavoitteena on kuvata ilmiötä mahdollisimman puhtaasti. Tämän kautta pyritään ilmiötä kuvaamaan kohdallisesti. Kohdallisuudella tarkoitetaan sitä, että subjektiivinen kokemus pyritään kuvaamaan mahdollisimman aitona. Tämä vaatii taustalleen sen, että ilmiö saadaan tuotua esille aidosti. (Virtanen 2006, 167.) Varto (1996, 26) tuo esille, että kohdallisuuden kannalta ratkaisevaksi nousee se, miten tutkijan ennakko-oletukset, tutkijan tapa ymmärtää tutkittava kohde ennen tutkimusta sekä tutkijan kyky tuoda aiemmin ennakoitu osaksi tutkimusta. (Varto 1995, 26-27.)

Fenomenologian keskeisimmäksi tehtäväksi muodostuu ihmisen tajunnan perusrakenteen erittelemine. Tällä viitataan toimintaan, jonka kautta tutkijalle mahdollistuu ilmiön perusrakenteen sekä tutkimusmetodien yhdistäminen toinen toisiaan hyödyntäen. (Perttula

1995, 30.) Eksistenssin filosofian sekä fenomenologian yhteistyöhön perustuva psykologinen tutkimusprosessi vaatii tutkijalta, että tämä tuo tekijät, käsitykset, päätökset, jotka vaikuttavat kokemusten sisältöjen etsimiseen. Perusteltavuus muodostuu oleelliseksi tutkijan näkökulmasta, kun kyseessä on kokemuksen tutkiminen. Tällöin perusteluksi ei riitä vain eksistentialistinen fenomenologia. (Perttula 1995, 32.)

Heideggeria (2018, 26) lainaten: ”Mitään ei ole ilman perustetta.” Tällä viitataan siihen, että ollakseen olemassa, on asialla oltava myös peruste. Mikään tai mitään ei voi olla olemassa, ellei sille kyetä osoittamaan perustetta. Eli kaikella olemassa olevalla on myös oltava peruste. (Heidegger 2018, 26.) Ihminen etsii perusteita kaikelle, joka häntä ympäröi tai johon hän on kosketuksissa. Ihminen etsii myös perustetta kaikelle, mitä hän kohtaa. Esimerkiksi kohdatessaan väitteen, vaatii ihminen väitteelle saman tien perustetta. Kaikkien suhtautumistapojen tulee olla perusteltuja. Ihminen saattaa tyytyä lähimpään perusteeseen. Tietyissä tilanteissa ihminen voi taas vaatia perustetta hyvinkin syvältä. Jo perustelun aikana ihminen voi olla matkalla kohti seuraava perustetta. (Heidegger 2018, 199.)

Luonnontieteille ominaista on usein se, että tutkijan maailmankuva on erotettu tutkimuskohteen osallisuudesta sekä näiden muodostamasta yhteisestä todellisuudesta. Fenomenologia kyseenalaistaa edellä mainittua kuvausta. Fenomenologia perustuu ajatukseen, jossa tutkija on vuorovaikutuksessa tutkimuskohteeseen ihmisenä. Tällöin fenomenologisen analyysin tuottamat tulokset ovat yhteydessä siihen, millaisena tutkijan ja tutkittavan kohteen todellisuus näyttäytyy. (Huhtinen & Tuominen 2020, 297.)

Laine (2018, 30) tuo esille näkemyksen, jonka mukaan fenomenologeja yhdistää ajatus siitä, että ihmiset rakentuvat suhteessa maailmaan. Tämän seurauksena tilannetta voidaan kuvata vastavuoroisuuden kautta. Ihmiset ovat suhteessa maailmaan, jossa he elävät. Samalla he muodostavat sen maailman, jossa he elävät. Vastavuoroisuutta tarkastellaan aina yksilöllisestä näkökulmasta eli sen hetkisen minän suhteesta vallitsevaan maailmaan. Fenomenologinen tarkastelu keskittyy hyvin tarkasti siihen, mikä ilmenee. Tarkastelukulmat, jotka irtaantuvat minästä, voidaan laskea kuuluvan jälkijattelun pariin. Tällöin tarkastelu tapahtuu ikään kuin yksilön ulkopuolelta, ja tarkastelukulmaa voidaan luonnehtia ulkopuolisena näkökulmana. (Laine 2018, 30.)

Perttula (1995, 24) korostaa perusteltavuuden merkitystä kvalitatiivista tutkimusaineistoa käyttäessä. Tämä siksi, että ilman filosofiseen perustaan pohjautuvaa perusteellisesti toteutettua erittelyä, ei aiheeseen pystytä suhtautumaan tosissaan. Kokemukseen kohdistuva

tutkimustraditio vaatii ihmiskäsityksen rakentumista tutkimusmenetelmien sisälle. Tutkijan näkökulmasta tilanne näyttäytyy siten, että tämän on tuotava esille omaa ihmiskäsitystään. Tämän lisäksi hänen on kyettävä esittämään tajunnallisuutta sekä ihmisen olemisen tapaa maailmassa analyysin kautta. Tutkijan tulee myös muodostaa kriteerit luotettavuudelle sekä arvioitavuudelle, kun kyseessä on empiirisen kokemuksen tutkimus. (Perttula 1995, 24-25.) Tämä tarkoittaa tutkijan näkökulmasta sitä, että tutkijan on avattava oma ihmiskäsitys osana fenomenologista tutkimusotetta

4.2.2 Holistinen ihmiskäsitys

Holistinen ihmiskäsitys kuvataan Rauhalan (2014, 85) mukaan yksilön ja ihmisen perusmuotojen olemassaolona. Olemassaoloja voidaan kuvata kolmessa perusmuodossa. Nämä ovat kehollisuus, tajunnallisuus sekä situationaalisuus. Holistinen ihmiskäsitys pitää sisällään moneuden ykseydessä. Tällöin käsitystä voidaan kuvata monopluralistisena, kun siinä yhdistyy ihmisen moneus sekä ykseys. (Rauhala 2014, 85-87.) Olemuspuolten yhteen kietoutumisen seurauksena kyetään hahmottamaan ihminen kokonaisuutena. Yhteen kietoutuvat olemuspuolet muodostavat keskenään yhteistyössä kokonaisuuden, jonka kautta voidaan muodostaa käsitystä ihmisestä. (Rauhala 2014, 87.) Perttula (1995, 109) tuo esille oman näkemyksensä liittyen holistiseen ihmiskäsitykseen sekä siihen, miksi on valinnut sen osaksi tutkimustaan. Holistinen ihmiskäsitys mahdollistaa jäsentymättömän käsityksen ihmisen perusolemuksesta. Ihmiskäsitykseen kuuluu ajatus keskeneräisyydestä, joka on myös yhteydessä ihmiskäsityksen luonteeseen. Oleellista on kuitenkin se, että ihmiskäsityksen omaksuminen ei tee tutkimuksesta totuudenmukaisempaa kuin esimerkiksi toiseen ihmiskäsitykseen perustuva tutkimus. Ontologisen analyysin kautta tutkimukselle voidaan luoda perusteltu perusta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että perusteltu perusta tarkoittaisi suoraan totuudellista perustaa. Holistinen ihmiskäsitys tuo mukanaan sen näkökulman, että ihminen on olemassa joka hetkessä kokonaisuuden muodossa. (Perttula 1995, 109.)

Tajunnallisuus

Tajuntaa voidaan kuvata inhimilliseksi kokonaisuudeksi osana ihmiskäsitystä. Tajunnan alkuperä juurtuu mielellisyydestä, joka on saanut alkunsa termistä mieli. Mielen avulla ihminen

ymmärtää, tietää, tuntee, uskoo ja näkee unia esimerkiksi. Merkityksen näkökulmasta mieli nähdään merkityksen antajana. Se siis luo merkitystä asioille. Mieli ja elämys ovat yhteydessä toisiinsa. Elämystä voidaan kuvailla tajunnan tilana, jossa yksilö on. Elämyksellisiin tiloihin voidaan lukea erilaiset tajunnan tilat kuten tunne-elämykset tai havaintoelämykset. Elämystä ja mieltä voidaan kuvata tajunnan tapahtumisen perusyksiköiksi. Tällä tarkoitetaan sitä, että tajunnan analyysin on lähdettävä liikkeelle näistä kahdesta perusyksiköstä. (Rauhala 2014, 34-35.) Tajunnan tehtävä osana ihmisen kokonaisuutta muodostuu kahdesta eri tehtävästä. Toista tehtävä voidaan luonnehtia Rauhalan (1989, 97) mukaan ”olemassaolon laadun seismografina”. Tällä tarkoitetaan sitä, että siinä heijastuu olemispuolissa esiintyvät elämän onnistuneisuuden piirteet. Ne voivat heijastua ikään kuin erikseen tai ne voivat muodostaa yhdessä kokonaisuuden, jota voidaan kuvata elämän onnistuneisuutena. Tajunta voi myös pyrkiä puuttumaan tilanteisiin. Tällä tarkoitetaan sitä, kun tajunta pyrkii säilyttämään asenteen elämäntaitoa kohtaan mahdollisimman hyvällä tasolla. Heijastaminen sekä säilyttäminen yhdessä muodostavat elämäntaidon sääntelyä. Tätä voidaan luonnehtia elämäntaidon sääntelyn kapasiteettina. Kapasiteetilla voidaan nähdä olevan vaikutusvaltaa esimerkiksi toisiin olemassaolon piireihin. (Rauhala 1989, 97.)

Mielen normaalia olotilaa voidaan kuvata kaaoksena. Ajatuksien keskittäminen useaksi minuutiksi kerrallaan vaatii taustalleen harjoittelua. Harjoittelu vaatii usein taustalleen tilanteen, jossa ei ole ulkoisessa maailmassa sijaitsevaa kohdetta, joka vaatii tarkkaavaisuutta. Keskittymistä voidaan luonnehtia, kun kyseessä on esimerkiksi tilanne, jossa ihmisen tarkkaavaisuus on sidottuna ulkoiseen virikkeeseen esimerkiksi television katseluun tai kirjan lukemiseen. Lukiessaan ihminen voi kuitenkin helposti havaita, miten mieli lähtee harhailemaan jo muutamankin minuutin lukemisen jälkeen. (Csikszentmihalyi 2014, 177.)

Tajunnan tasolla tapahtuu jatkuvaa merkityssuhteiden uudelleen jäsentymistä, unohdusta sekä häipymistä, joka tapahtuu tiedottomasti. Merkityssuhteet voivat myös palautua uudelleen muistiin sekä tulla tietoisiksi. Kun on kyse inhimillisestä kokemuksesta, voidaan tajunnan rinnalla käyttää käsitteitä psyyke tai psyykkinen. Tämän rinnalla voidaan käyttää myös käsitteitä henki tai henkinen. Osana arkikieleä nämä saavat merkityksen, joka rinnastetaan usein ihmisen olemassaoloon kokevana olentona. Näillä käsitteillä on myös muita merkityksiä kuin oleminen osana tajunnallisuutta. Termeillä ei ole yhteistä tai hyväksyttyä linjaa, jonka mukaan käyttö tapahtuu. (Rauhala 2014, 36.)

Tajunnallinen tapahtuminen etenee oman historiansa varassa. Historia muodostuu merkityssuhteiden organisoitumisesta. Oleellista on se, että tajunnasta ei voida ottaa mitään pois eikä sinne myöskään voida laittaa mitään esineen muodossa. Kaikki tapahtuu ymmärryksen kautta. Merkityssuhteet syntyvät esimerkiksi spontaanisti tai erilaisten toimenpiteiden kautta. Toimenpiteitä voidaan hahmottaa erilaisten vaikutusten kautta. (Rauhala 2014, 36.) Heidegger (1962) mainitsee, että mielentila on kuvattavissa eksistentiaalisena struktuurina, jossa olemassaolo on olemassa itse. Olemassaolon kautta on kuvattavissa, että olemassaolo on ymmärrystä. Mielentilalla on aina ymmärrys, vaikka se olisi vain tukahdutettuna. Ymmärtämisellä on myös aina mieli. (Heidegger 1962, 182.)

Kehollisuus

Ymmärtääkseen kehollisuuden olemassaolon perusmuodon, on pyrittävä paljastamaan tapahtuman piirissä esiintyvä struktuuri. Tästä muodostuu kehollisuuden ontologinen käsite, josta se saa sisältönsä. (Rauhala 2014, 38.) Orgaanista tapahtumista voidaan kuvata empiirisesti monin tavoin. Oleellista on kuitenkin se, että kyseessä on aina aineellisorgaaninen koskettava lähivaikutus. Mitään mikä tapahtuu ihmisen kehossa, ei ole kuvattavissa symbolisesti. Esimerkiksi sydän ei pumpppaa verta vain symbolisesti, vaan se tekee jatkuvasti raskasta konkreettista työtä. Orgaanista tapahtumista ei voida kuvata siis symbolisesti. Elimet tai ihmisen elinjärjestelmä ei esitä mitään. Usein voidaan puhua hieman harhaanjohtavasti, jolloin esimerkiksi jokin elinsairaus jo itsessään voi symbolisoida jotakin. Elintoiminnoista puhuttaessa voidaan tietenkin tapahtumaa tai tilannetta kuvata symbolisesti. Tämä on kuitenkin aina yhteydessä tajuntaa tulkitsevaan elintoimintoon. Elintoiminnot eivät myöskään ole suhteissa toisiinsa, vaan niiden keskinäisiä suhteita voidaan kuvata eri tavalla. (Rauhala 2014, 38.)

Rauhala (2014, 38) tuo esille, että ne enemmänkin täydentävät ja jatkavat toinen toisiaan. Ne kontrolloivat toistensa toimintaa. Niiden toimintaa voidaan joissain tilanteissa kuvata esimerkiksi kehämäisena toimintana. Kehossa tapahtuvat orgaaniset toiminnot tai tehtävänannot, jotka kehossa kulkee ovat kuvattavissa etäisesti analogisen inhimillisen tajunnan symbolien avulla. Kyseessä ei kuitenkaan loogisesti ole sama tapahtuma. Tämän eron käsittäminen on oleellista, kun halutaan alkaa muodostamaan käsitystä ihmisen olemisen kokonaisuudesta. Tämän seurauksena esimerkiksi orgaanisen elämän piirissä tapahtuva elinten tai elintoimintojen keskinäinen informaatio on oleellisempaa kuin tajunnan niistä muodostamat

symboliset tulkinnat. Symboliset tulkinnat ovat yhteydessä myös tulkitsijan omaan teoriaan tai tämän maailman- ja elämäkatsomukseen. Tämän seurauksena tulkinnat ovat hyvin vaihtelevia sekä useimmissa tapauksissa epäluotettavia. Voidaan siis sanoa, että elintoimintojen näkökulmasta katsottuna tilanne näyttyy hyvänä. Sillä eiväthän elintoiminnot ole tietoisia tajunnan tasolla tapahtuvista tulkinnoista. Tämän seurauksena tulkinnat eivät myöskään ole yhteydessä elintoimintojen toimintaan. (Rauhala 2014, 38-39.)

Csikszentmihalyi (2005, 144) tuo esille, että kehon arvoa on pyritty mittaamaan esimerkiksi arvon kautta eli on pyritty muodostamaan käsitystä siitä, minkä arvoinen ihmiskeho on. Hän tuo esille, että tämä on nähty pikemminkin huvitteluna tai lähes mahdottomana tehtävänä. Hän korostaa, että ihmisen kehon arvokkuus piilee siinä, että keho mahdollistaa ihmiselle kokemukset. Ilman kehoa ei elämää olisi mahdollista kokea sellaisena kuin ihminen sen kokee. Ihmisen kehon potentiaalia voidaan kuvata iloa tuottavana. Potentiaali on yhteydessä myös siihen, miten sitä käytetään. Eli kehon käyttäminen voi parhaimmillaan johtaa flow-kokemuksiin. Kehon käyttämättä jättäminen voi taas johtaa siihen, että myös flow-kokemukset jäävät kokematta. (Csikszentmihalyi 2005, 144-145.)

Kokemuksen syntymisen kannalta Rauhala (2014, 56) korostaa, että kehon merkitys muodostuu erityisesti siitä, kun kehon kokonaisuus mahdollistaa ihmiselle ensisijaisesti maailmanjäsenyyksen oivaltamisen. Esimerkin kautta tilannetta voi kuvata seuraavasti. Ihminen on kykeneväinen kokemaan avaruudellisia suhteita, koska niin ihminen kuin myös hänen kehonsa sijoittuu avaruuteen. Ihminen on kykeneväinen ymmärtämään aikaa, sillä orgaanisilla prosesseilla on niin rytmi kuin kesto. Aivot muodostavat ihmisen kokonaisuudessa sen osan, jonka kautta maailman ilmiöt kuvastuvat ihmisen mieleen. Aivojen merkitystä korostaa juuri se, että niiden kautta todellisuus heijastuu ihmiselle koettujen merkityssuhteiden muodossa. Jos aivot olisi eristetty ihmisen kehosta ne eivät olisi kykeneväisiä kokemaan mitään inhimillistä, sillä ne eivät ole osana ihmisen kokonaisuutta. (Rauhala 2014, 56.)

Situationaalisuus

Rauhalan (2014, 41) mukaan situationaalisuudella viitataan tilaan, jossa ihmisen olemassaoloa kuvataan kietoutuneisuutena ihmisen omaan elämäntilanteeseen. Situationaalisuuden ymmärtäminen voi olla haastavampaa kuin esimerkiksi tajunnallisuuden tai kehollisuuden. Tämä vaati lukijalta sitä, että muodostaessaan ymmärrystä situationaalisuudesta, on lukijan

myös kyettävä pysähtymään sekä ajattelemaan. (Rauhala 2014, 41.) Situationaalisuudella viitataan Rauhalan mukaan (2005, 86) tilaan, jossa ihminen on suhteutettu hänen situaatioon. Suhteuttamisella voidaan viitata kehollisuuteen sekä tajunnallisuuteen, jolloin kyseessä on näiden suhteuttaminen situaatioon. Situaatio on jokaisella ihmisellä yksilöllinen eikä situaatiolla viitata fyysiseen ympäristöön. (Rauhala 2005, 86.)

Perttula (2009, 117) tuo esille, että kokemuksen tutkijan kannalta oleelliseksi muodostuu ajatukset liittyen todellisuuteen sekä elämäntilanteeseen. Elämäntilannetta voidaan kuvata situaation kautta. Situaatio on se todellisuuden tila, johon yksilöllä on suhde. Kun todellisuutta jaetaan useaan eri osaan, on kyse elämäntilanteen eri ulottuvuuksista. (Perttula 2009, 117.) Rauhalan (2014, 41) mukaan situationaalisuutta voidaan kuvata tilana, jossa yksilö on kietoutunut todellisuuteen oman elämäntilanteensa kautta. Situationaalisuus osana ihmisen olemassaoloa vaatii osakseen sen, että sen käsitetään kietoutuvan situaationsa rakennetekijöihin, joita voidaan kuvata komponentteina. Tämän seurauksena ihmisen muodostuminen on yhteydessä niin komponentteihin kuin niiden luonteeseen. Erityisesti komponenttien luonne on yhteydessä siihen, millaiseksi ihminen muodostuu. (Rauhala 2014, 41.) Ojanen (2006, 88-89) mainitsee, että vastakohtaisuutta ihmisen ja tämän ympäristön välillä voidaan kuvata mielettömänä. Tämä siksi, että näitä kahta ei voida erottaa toisistaan. Ihmiset omalta osaltaan luovat ympäristöjä, ja ympäristöt luovat ihmisiä. Yksilön rooli korostuu ensisijaisesti siinä, että ilman ihmistä ei olisi ympäristöjäkään. (Ojanen 2006, 88-89.)

Oleellista on se, että tarkoituksena on pyrkiä muodostamaan ymmärrystä situaation komponenteista. Osa ihmisen komponenteista voidaan kuvata itsestä riippumattomina eli ne ovat määrittäneet yksilölle ikään kuin kohtalonomaisesti. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi geneejiä, rotua, ihonväriä, kansallisuutta, yhteiskuntaa tai kulttuuripiiriä. Esimerkkinä voidaan käyttää myös ihmisen ympärillä tapahtuvia luonnonmullistuksia, joihin ihminen voi joutua, mutta ei kuitenkaan ole aiheuttanut näitä mullistuksia. Osa komponenteista on taas valittavissa. Ihminen voi esimerkiksi valita useimmissa tapauksissa ammattinsa, työnsä, asuntonsa tai ravintonsa. Näitä ei voida kuitenkaan valita kohtalonomaisuuden vastaisesti. Eli esimerkiksi onnettomuudessa näkönsä menettänyt, ei voi ryhtyä auton kuljettajaksi. (Rauhala 2014, 42.)

Rauhala (1989, 94) mainitseekin, että esimerkiksi varhaislapsuuden vaiheissa lapsen situaatio rakentuu usein hänen omien vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolelta. Situaatioon valikoituneita komponentteja voidaan luonnehtia kohtalonomaisiksi. Tällä viitataan siihen, että ne ovat kuvattavissa ikään kuin yksilöstä riippumattomina. Itseohjautuvuus sekä

mahdollisuudet siihen kasvavat sitä mukaa, kun myös lapselle tulee ikää lisää. Kodin- ja koulun yhtenä tehtävänä voidaankin pitää lapsen oman vastuullisuuden lisääntyminen sekä sen kehittyminen. (Rauhala 1989, 94.)

Situaation rakenne voidaan jakaa konkreettisiin sekä ideaalisiin komponentteihin. Konkreettisiin kuuluu esimerkiksi ravinteet, saasteet, bakteerit ja virukset, maantieteelliset ja ilmastolliset olot sekä työpaikkojen ja kotien ulkonaiset puitteet. Ideaalisiin komponentteihin kuuluu esimerkiksi arvot ja normit, henkisen ilmapiirin muodot, uskonnolliset ja aatteelliset virtaukset, ihmissuhteet koettuina sisältöinä, taide sekä luonto sellaisena kuin ne koetaan. Situaation komponenttien reaalisisältöjä voidaan kuvata termillä faktisuus. Faktisuutta käytetään yleisnimenä, jolla voidaan kuvata kaikkia situaation komponenttien eri reaalisisältöjä, joita ei ole mahdollista kuvata tai luetella yksityiskohtaisesti. (Rauhala 2014, 42-43.)

Situaatiossa on kyse siitä, mihin kaikkeen ihminen on suhteessa. Käänteisesti ajatellen voidaan myös todeta, että suhteessa oleminen mahdollistaa rakennetekijän vaikutuksenalaisuuden. Tämän seurauksena tilanne näyttäytyy tajunnallisessa kokemuksessa kuin myös kehon organisissa prosesseissa. Komponentin ollessa osa ihmisen situationaalisuutta, on sen faktisuudella myös jokin vähäinen merkityssuhde ihmisen olemassaolon laatuun sekä tapaan. Situaatio komponenttien vaikutussuhdetta voidaan kuvata välttämättömyyssuhteena. Komponenttien faktisuus sekä välttämättömyyssuhde ovat rajaamassa sekä suuntaamassa sitä, mitä ihminen tajunnassaan kokee sekä miten orgaaniset tapahtumat etenevät ihmisen kehossa. Tätä tilaa voidaan luonnehtia esiymmärrykseksi. (Rauhala 2014, 43.)

Kokemista voidaan kuvata monikerroksisesti. Tämän kautta kokemus organisoituu. Faktisuuden eli asiaperustan valikoituminen osaksi situaatiota on kokemista koskevan tutkimuksen kannalta nähtävissä lähtökohtana, josta kaikki lähtee liikkeelle. Esimerkiksi kokeakseen rakkautta on ihmisellä oltava kohde, jonka kautta hän pystyy kokemaan rakkautta. Ihmisen tuntiessa pelkoa on hänen situaatioon valikoitunut pelottava komponentti. Komponentti merkitsee esiymmärrystä ihmisen varsinaiselle tajunnan tasolla tapahtuvalle kokemukselle. Tietynlainen faktisuus on käsitettävissä myös kehon näkökulmasta esiymmärrykseksi. Silloin toimintaa ei kuvata tapahtuvan kehon kautta, eikä kehon tuottamana. Sitä kuvataan pikemminkin kehon toiminnan edellytyksenä. (Rauhala 2014, 44.)

Esiymmärrys situationaalisuuden sisällä pääsee vaikuttamaan kehossa ja tajunnassa eri tavoin. Situaatio sisällä oleva valikoitunut faktisuus on esiymmärryksen tasolla adekvaattia

esimerkiksi vain tajunnan tai vain kehon näkökulmasta. Tämän seurauksena suhteet osana situationaalista esiymmärrystä voivat muodostua kahdenlaisiksi. Tällöin voi olla kyse tajunnan kanavasta tai kehon kanavasta. Konkreettinen faktisuus osana situaatiota ilmenee usein kehon kautta. Tätä voidaan kuvata esimerkiksi ravinteiden, saasteiden, myrkkujen, bakteerien, työolojen epämuikavuuden tai työn fyysisen raskauden kautta esimerkiksi. Nämä edellä mainitut tulevat osaksi ihmisen kokonaisuutta usein kehon muodostamien kanavien kautta. Näitä ei tarvitse kokea suoraan kehon kautta. Osaa näistä kuten esimerkiksi saasteet, myrkyt tai bakteerit ovat ilmiöitä, joita voi pelätä. Tällöin ne ilmenevät osana ihmisen kokonaisuutta myös tajunnan kanavien kautta. Näiden mukaantulo on tällöin kuvattavissa kuitenkin eri tasolla, kuin tilanne, jossa myrkyt tai saasteet ovat päässeet ihmisen elimistöön kemiallisessa muodossa. (Rauhala 2014, 44.)

Situationaalisuus sekä sen tärkeys osana ihmisen olemassaoloa näyttäytyy erityisesti identiteetin muodostuksessa. Tällä tarkoitetaan sitä, kun ihminen suhteutuu osaksi situationin komponentin faktisuutta saa hän sellaisen ominaisuuden, funktion tai aseman, jota faktisuuden ominaislaatu vaatii. Esimerkiksi osana yliopistoa ihmiselle voidaan antaa opiskelijastatus. Tällöin yksilön identiteetti muodostuu vahvasti tämän ympärille. Oleellinen osa tätä on se, että ihminen on aina osana jotakin yhteiskunnan jäsenyyttä. Kuten edellä mainittu jäsenyys opiskelijan muodossa. Työsuhteessa ihmistä voidaan kuvata työntekijänä, sekä tarkemmin tarkasteltuna ammatti-ihmisenä. Ihmisen ollessa myös osana yhteiskuntaa, on hän omalta osaltaan ylläpitämässä yhteiskuntaa esimerkiksi verojen muodossa. Tällöin ihmistä voidaan kuvata veronmaksajana. Ihmisen identiteetin muodostumista osana situationaalisuutta, on helppo kuvata esimerkiksi arkikielessä. Ihmisestä voidaan puhua isänä, äitinä, anoppina, joukkueenjohtajana, valmentajana, opettajana, veronmaksajana, opiskelijana ja niin edelleen. Tällöin kyse on situationaalisuuden yksilöitymisestä, kun ihmisen suhdetta kuvataan jonkun tietyn situationin kautta. Äitiä voidaan kuvata naisena, joka on synnyttänyt lapsen. Äidin ja lapsen välinen suhde on kuvattavissa olemassaolon muotona, joka muodostuu nimityksen äiti kautta. Kun yhdistetään ihmisen kaikki olemassa olevat muodot sekä situationaalisuuden lajit, voidaan todeta, että on lähes mahdotonta löytää ketään, jonka situationaalisuus olisi täysin samanlainen. Tämän seurauksena situationaalisuus voidaan käsittää ainutkertaiseksi. (Rauhala 2014, 45.)

Heideggerin (1962) mukaan olemassaoloa ei voida määrittää korkeiden käsitteiden avulla. Sitä ei voida myöskään selittää alempien käsitteiden kautta. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että olemassaolo ei pitäisi sisällään ongelmaa. Se osoittaa vain sen, että olemassaolon ei voida

päätellä olevan luonteeltaan vain itsenäinen kokonaisuus tai olio. Olemassaolon määrittelemättömyys ei poista kysymystä sen tarkoituksesta. Se luo tilanteen, jossa on lähestyttävä itse kysymystä. (Heidegger 1962, 23.)

Situationaalisuus kehittyy sitä mukaa, kun ihminen tekee omia persoonallisia valintojaan. Tämän kautta ihmisen situationaalisuus kehittyy kohti suurempaa yksilöllisyyttä. Muutos, joka voi näyttää pieneltä, voi saada aikaan useita erilaisia kerrannaisvaikutuksia. Tämä on seurausta siitä, että faktisuuden lajien välinen suhde muokkaantuu. Tämän seurauksena voidaan myös ymmärtää, että esiyymmärrys ei esiinny yksinkertaisessa perusmuodossa siten, että yksi faktisuuden laji olisi yksittäisenä vaikuttamassa ihmisen tajunnan ja kehon tapaan organisoitua. Situationaalisella tulkkutuneisuudella viitataan tilaan, jossa ihmisen situaatioon tulee positiivisia tekijöitä, jotka esimerkiksi lievittävät negatiivisia komponentteja. Toisien sanoen positiiviset komponentit tasapainottavat negatiivista komponenttia. Tästä voidaan käyttää esimerkkinä pelkoa, joka voi lieventyä yksilön ollessa toisten ihmisten seurassa. (Rauhala 2014, 46.)

Oleellista holistisen ihmiskäsityksen näkökulmasta on se, että se ei suoraan etsi syy-seuraussuhteita. Tieteellisen tutkimuksen yhdeksi tehtäväksi voidaan nostaa se, että se pyrkii saamaan ilmiöt käsitettäväksi. (Rauhala 2014, 46.) Edellä mainittu tehtävä voidaan saavuttaa monin eri tavoin. Rauhalan (2014, 46) mukaan se perustuu hyvin vahvasti ennakkoluuloihin, jos ilmiötä pyritään kuvaamaan ja selittämään syyn ja vaikutuksen kautta eli kausaalisesti. Hyväksymällä oletuksen siitä, että ihminen on ainutlaatuinen tutkimuskohde, voidaan vapautua menestystä osoittaneesta kausaalisesta selitysmallista. Rauhala (2014, 46) tuo esille, että holistisen ihmiskäsityksen kautta ihmisestä on mahdollista löytää muitakin asianmukaisia selitysmalleja kuin kausaali- selitysmalli. Tämä korostuu erityisesti silloin, kun tarkoituksena on analysoida sitä, miten ihmisen eri olemassaolon muodot kietoutuvat yhteen. (Rauhala 2014, 46-47.) Holistisuuden tarkoituksena on pikemminkin muodostaa ihmisestä ymmärrystä kokonaisuuden näkökulmasta. Tällöin ihmistä tarkastellaan ja koetetaan ymmärtää näiden kolmen muodon muodostaman kokonaisuuden kautta. Tätä kokonaisuutta voidaan kutsua situationaaliseksi säätöpiiriksi. (Rauhala 2014, 57.)

4.3 Aineistonkeruu ja kohdejoukko

Haastateltavaksi valikoituu usein henkilöitä perustuen siihen, että he edustavat tiettyä ryhmää esimerkiksi miehiä tai naisia, suomalaisia tai norjalaisia ja valmentajia tai joukkueenjohtajia.

Ryhmittymät muodostuvat usein pohjautuen tutkimuksen tarkoitukseen. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 83.) Tämän tutkielman ryhmä muodostui joukkueenjohtajista. Tutkielman tarkoituksena on muodostaa ymmärrystä vapaaehtoisten motivaatiosta. Tämän seurauksena päätin ryhmäksi vapaaehtoiset, ja tässä tapauksessa tarkemmin katsottuna joukkueenjohtajat. Päädyin joukkueenjohtajiin siksi, että koin heillä olevan isoin vastuu sekä eniten ”töitä” osana vapaaehtoistoimijuutta.

Tutkimuksen alkaessa voi haasteena olla se, miten saadaan yhteyttä ryhmien edustajiin. Yksi keino saada yhteyttä on esimerkiksi se, että pohtii mihin taustayhteisöön haastateltavat kuuluvat. Tällöin taustayhteisön kautta voi olla mahdollista saada tietoa kiinnostuksesta kyseistä tutkimusta sekä haastattelua kohtaan. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 83.) Puusan (2020, 106) mukaan haastattelun etuna on myös se, että siihen voidaan valikoida henkilöitä, joilla tiedetään olevan kokemusta tutkittavasta ilmiöstä. Tällöin on kyse tarkoituksenmukaisesta sekä harkinnanvaraisesta näytteestä. (Puusa 2020, 106.)

Päädyin itse valitsemaan haastateltavat joukkueenjohtajat eräästä rovaniemeläisestä juniorijalkapalloseurasta. Olen toiminut kyseisessä seurassa valmentajan roolissa opiskeluiden ohella. Tämän seurauksena koin luonnolliseksi lähestyä joukkueenjohtajia tekstiviestitse WhatsAppin kautta, sillä osa heistä oli minulle entuudestaan tuttuja. Viestissäni kerroin, mitä asia koskee, ja missä muodossa haastattelu tullaan toteuttamaan. Samalla tiedustelin heiltä kiinnostusta osallistua tutkielmaan. Osan haastatteluista sovin alustavasti jo kentän laidalla, kun tiedustelin joukkueenjohtajien alustavaa kiinnostusta osallistua tutkielmaan. Koin myös kentän laidalla tapahtuvan keskustelun luonnolliseksi alustaksi kysellä joukkueenjohtajien kiinnostusta osallistua tutkielmaan. Tämä siksi, että tapasin hyvin suuren osan heistä juuri kentän laidalla esimerkiksi harjoitusten tai pelien aikana. Kasvokkain tapahtuvan keskustelun kautta pystyin myös selkeämmin jäsentelemään, miten haastattelu toteutetaan sekä missä muodossa se tapahtuu. Viestipohjani löytyy liitteestä 6. Ennen yhteydenottoani joukkueenjohtajiin varmistin, että haastattelujen toteuttaminen kyseisessä seurassa, sopii myös niin seuran puheenjohtajalle kuin myös valmennuspäällikölle. Heille lähettämäni viesti löytyy liitteestä 5.

4.4 Teemahaastattelu

Tutkimushaastattelun voidaan nähdä muodostuvan samoilla periaatteilla kuin esimerkiksi arkisen keskustelun, joka perustuu yhteisiin oletuksiin. Tutkimushaastattelu poikkeaa arkikeskustelusta siten, että tutkimushaastattelun tarkoitus voidaan nähdä erityisenä. Tutkimushaastatteluissa siihen osallistuvilla ihmisillä on myös erityiset osallistujaroolit. Haastattelijaa voidaan kuvata tietämättömänä osapuolena ja haastateltavaa voidaan luonnehtia osapuolena, jolla on tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelu saa usein alkunsa tutkijan aloitteesta. Tutkija saattaa myös ohjata tai suunnata haastattelussa olevaa keskustelua tiettyyn aihealueeseen. (Ruusu vuori & Tiittula 2005, 22.) Koin itse, että oma roolini haastattelijana oli hyvin vahvasti kuunteleva ja myötäilevä. Tietyissä tilanteissa huomasin keskustelun menevän hieman ohi aiheen, jolloin pyrin suuntamaan keskustelun kyseisen teeman pariin. Toisaalta en myöskään liiaksi halunnut puuttua haastateltavan kuvaukseen ilmiötä kohtaan, vaikka sillä hetkellä oma ajatukseni saattoi olla, että keskustelu oli hieman ohi aiheen. Päädyin tähän ratkaisuun haastattelutilanteessa siksi, että Perttula (1995) korostaa, että haastateltavalle on annettava mahdollisuus täyttää ilmiö sellaisena kuin hän sen käsittää. Koin, että tällöin oma toimintani olisi voinut mahdollisesti suunnata keskustelua kenties minun haluamaan suuntaan, jolloin se ei ole fenomenologian kannalta keskeisintä.

Toteutin haastattelut teemahaastattelulla. Yeung (2005, 106) käytti teemahaastattelua tutkiessaan vapaaehtoisuutta. Teemahaastattelun teemat oli jaettu ajan mukaan eli teemat muodostuivat toiminnan taustoista, aloittamisesta, vapaaehtoisuuden kiinnostavuudesta sekä sitoutumisesta, vapaaehtoistyön mukanaan tuomista hyödyistä ja iloista sekä toiminnan hyvistä ja huonoista puolista. (Yeung 2005, 106.) Teemahaastattelulle ominaista on se, että haastattelu ei painotu yksityiskohtaisiin kysymyksiin. Sen sijaan teemahaastattelu muodostuu sille keskeisistä teemoista. Tämä mahdollistaa sen, että tutkittavien ääni pääsee kuuluville. Teemahaastattelu huomioi sen, että ihmisen muodostamat tulkinnat ja merkitykset ovat keskiössä. Oleellista on myös se, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.)

Perttula (1995, 112) korostaa, että teemahaastattelu ei saa olla muodoltaan liian strukturoitu. Tällä tarkoitetaan sitä, että etukäteen valittuja teemoja ei voida painottaa liikaa. Jos teemat on rajattu liian selkeiksi, on riskinä se, että tutkija ohjaa liikaa tutkittavan kokemuksia. Ennalta valitut teemat eivät voi ohjata liikaa tai rajata haastattelua, vaan niiden täytyy antaa haastateltavalle tilaa kuvailla kokemuksiaan liittyen ilmiöön. Tiivistettynä tilanne tulee

muodostumaan niin, että teemat luodaan itsenäisiksi ilmiöiksi. Tällöin haastateltavalle mahdollistuu se, että hän kykenee täyttämään ilmiötä omilla merkityksillään sekä kokemuksillaan. (Perttula 1995, 112.) Tutkijalla on aina oma intressi mukana, jonka kautta hän haluaa tietoa saada. Tiivistäen voidaan todeta, että tutkija haluaa saada mahdollisimman paljon tietoa tietystä aihepiiristä. Tutkimuskysymykset, jotka tutkija asettaa rajaavat omalta osaltaan näkökulmaa haastattelulle. (Laine 2018, 39.)

Päätin muodostaa haastattelurungon aikajanallisesti. Tämän seurauksena haastattelurunko pysyi osittain avoimena. Tämä mahdollisti sen, että aikajanan kautta haastateltava pystyi tuomaan esille omia kokemuksiaan ja merkityksiään ilmiöön liittyen. Tällöin myös oma kysymyksenasetteluni ei rajannut ilmiötä liiaksi, vaan sen tavoitteena oli luoda haastateltavalle mahdollisuus kuvata ilmiötä juuri sellaisena kuin hän sen kokee. Oleellista on kuitenkin se, että olin itse määrittänyt teemat haastatteluun. Tämän seurauksena ne myös osaltaan rajaavat haastattelua siinä muodossa, mitkä teemat olin esille nostanut.

Haastattelun yhtenä tavoitteena on saada tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tietoa. Tärkeää on myös se, että ilmiöstä saadaan monipuolista kuvaa, josta ollaan kiinnostuneita. Jotkut tutkijat korostavat, että tämän saavuttamiseksi olisi perusteltua antaa haastattelun aiheet tai teemat ennakkoon tietoon haastateltaville. Tätä ei tule kuitenkaan nähdä yleispätevänä ohjeena, sillä se ei voi sisältää kaikkia haastattelututkimuksia. Etukäteen annettu tieto voi myös suunnata, rajata tai kahlita tutkittavien ajatuksia ilmiötä kohtaan. Tämä voi vaikuttaa myös haastatteluiden sisältöön epätoivotulla tavalla. (Puusa 2020, 107.)

Toiminnan taustat ja aloittaminen toimivat hyvänä virittelynä teemaan. Sen kautta pystyin muodostamaan näkemystä siitä, mikä on saanut yksilön lähtemään mukaan toimintaan. Sitoutumisen ja jatkuvuuden näkökulmasta, voi mahdollisesti saada kuvaa siitä, miksi yksilö kokee halua jatkaa työtään joukkueenjohtajana. Hyötyjen ja ilojen kautta saan muodostettua myös mahdollisesti kuvaa siitä, mitkä tekijät nähdään yksilön näkökulmasta oleellisiksi kokemuksen kautta. Päätin käyttää haastattelun tukena kuvaa aikajanasta, jonka varrelle sijoitin teemoja. Kuvan tarkoituksena on toimia virittelynä haastatteluun. Lähetin haastattelua edeltävänä iltapäivänä joukkueenjohtajalle viestin, jossa muistutin ajasta ja paikasta. Tämä osoittautui hyödylliseksi, kun pariin otteeseen jouduttiin siirtämään haastattelua uuteen ajankohtaan. Laitoin samalla liitteenä kuvan haastattelurungosta eli aikajanasta, jonka varrelle sijoitin teemoja. Kuvan tarkoituksena oli, että sen kautta haastateltava sai ennakkoon hieman tietoja teemoista, joita käsitellään. Tämän kautta pyrin myös mahdollistamaan sen, että

haastateltavan oli mahdollista palautella kyseisiä teemoja mieleen, jos hän niin halusi tehdä. Kuva haastattelurungosta löytyy liitteestä 4.

4.5 Aineiston analyysi

Tässä kappaleessa kuvaan tarkemmin sen, miten olen analysoinut tutkielman aineiston. Aluksi esittelen kriittisen ajattelun, ja tuon esille sen merkityksen aineiston analyysissä. Tuon myös esille oman esiymmärryksen tutkittavaa ilmiötä kohtaan. Olen valinnut analyysi metodiksi Perttulan (1995) fenomenologisen metodin. Analyysi tapahtuu siten, että esittelen kummankin päävaiheen ja päävaiheiden alle on kuvattu osavaiheet. Osavaiheiden tueksi esitän sen, miten olen itse kyseisen osavaiheen tässä tutkielmassa toteuttanut.

4.5.1 Kriittinen ajattelu osana aineiston analyysia

Kriittinen ja refleктоiva ote kuuluvat osaksi tutkimuksen kulkua. Kriittisyydellä viitataan erityisesti tutkijan omaan itsekritiikkiin. Tässä on kyse tutkijan omien tulkintojen kyseenalaistamisesta. Tutkijan on kyettävä asettamaan omat tulkintansa koetukselle sekä kyettävä tarkastelemaan näitä myös kriittisesti. Reflektiivisyydellä viitataan toimintaan, jonka kautta tutkija on tietoinen omista lähtökohdista, jotka liittyvät tutkimuksentekoon. Tunnistamalla omia ennakkoluuloja, voi mahdollistaa sen, että omia tulkintoja voidaan tarkastella myös omien ennakkoluulojen kautta. Tällöin voi olla oleellista pohtia, miten omat ennakkoluulot vaikuttavat siihen, miten tulkinta on muodostettu. Oman kriittisen perspektiivin luominen saa alkunsa, kun tutkija pysähtyy tarkastelemaan omia tulkintojaan, jotka nousevat esille spontaanisti sekä välittömästi. Tästä voidaan käyttää esimerkkinä tilannetta, jossa haastateltava kertoo jotain ilmiöön liittyvää. Tässä tilanteessa tutkija ei tee suoria tulkintoja haastateltavan kertomuksesta, että esimerkiksi tämä asia koetaan näin, ja sillä tarkoitetaan tätä. Vaan todellisuudessa tutkimus sekä siihen liittyvä ajatustyö saa alkunsa vasta tästä kyseisestä hetkestä, joka on edellä kuvattu. (Laine 2018, 36.)

Fenomenologisen metodin käyttäminen vaatii tutkijalta sitä, että tämä refleктоi omaa luonnollista asennettaan ilmiötä kohtaan. Tämä vaatii myös osakseen sen, että tutkija kykenee sulkeistamaan tämän. Fenomenologisen psykologisen tutkimuksen kannalta on suositeltavaa, jos tutkija pystyy osana tutkimusraporttia tuomaan esille oman kokemuksensa

elämäntilanteesta, joka on tutkimuksen kohteena. (Perttula 1995, 116.) Sulkeistamisella viitataan toimintaan, jonka seurauksena jokin tutkimuksen osa-alue rajataan ulkopuolelle. Sulkeistaminen saa nimensä sulkumerkkien mukaan. (Virtanen 2006, 151.) Fenomenologisen tutkimuksen lähdeäessä, on tutkijan oleellista pysähtyä hetkeksi pohtimaan omaa suhdettaan käsillä olevaa tutkimusta kohtaan. Oleellinen osa tutkimuksen tekoa on mielenkiinto, jolla viitataan erityisesti tutkimukselliseen mielenkiintoon. Tätä voidaan kuvata termillä intressi. (Virtanen 2006, 167.) Oleellinen osa tutkimusta on mielenkiinto. Tutkijan näkökulmasta tämä korostuu esimerkiksi siinä, miten tutkija tuntee aiheensa tai kohteensa mielenkiinnon näkökulmasta. (Varto 1996, 27.) Ihmisen mielenkiinto on myös yhteydessä siihen, miten ihminen muodostaa näkökulmansa. Kaikilla ihmisillä on omat kiinnostuksen kohteet elämää kohtaan, vaikka he elävät samassa ajassa ja samassa paikassa. Esimerkiksi tämä tulee jo käytännön tasolla esille elämäntavasta, harrastuksista tai ammattista. Jokaisella ihmisellä on myös oma alustava tapa, jolla hän ymmärtää asiat. Lähtökohdat tutkimuksen tekemiseen ovat myös nähtävissä erilaisina. (Varto 1996, 67.)

Esa Saarinen tuo esille luennollaan (Elämäni laulu 18.3.2022) ihmisen ajattelun muodostuvan kahdesta systeemistä. Nämä ovat systeemi yksi ja systeemi kaksi. Hän kuvaa, että esimerkiksi osana jotain tiettyä tilannetta ihmiselle muodostuu välittömästi ajatuksia liittyen tilanteeseen. Nämä ajatukset, jotka nousevat heti esille, voidaan laskea kuuluvan järjestelmän yksi piiriin. Järjestelmä yhden kautta syntyvät ajatukset ponnahtavat tietoisuuteen hyvin intuitiivisesti sekä spontaanisti. Nämä ajatukset ovat Saarisen mukaan kuvattavissa hyvinkin pöyhöinä esimerkiksi. Järjestelmä kaksi kuvaa ajattelua, joka tarkastelee järjestelmää yksi hieman kriittisestä näkökulmasta. Järjestelmä kahta voidaan kuvata myös ihmisen pohtivampana puolena. Saarinen korostaa, että oleellista yksilön näkökulmasta on se, että haluaako hän käyttää tätä järjestelmää. (Esa Saarinen Elämäni laulu, 18.3.2022) Tuon tämän näkemyksen esille siksi, että uskon tämän kuvaavan hyvin ajatteluprosessia, joka on oleellinen osa fenomenologista metodia. Minun on tutkijan asemassa kyettävä ikään kuin antamaan tilaa minun ajatteluni järjestelmä kahdelle. Tämä vaatii osakseen sen, että kykenen tunnistamaan esimerkiksi järjestelmä yhden esille tuomia välittömiä ajatuksia, sekä lähestymään näitä ajatuksia kriittisellä, pohtivalla ja reflektioivalla otteella.

Saarinen kuvaa tilannetta käytännön esimerkillä kuntosali harjoittelun kautta. Personal trainer voi esimerkiksi omien tietojensa ja taitojensa kautta luoda harjoituksen, jonka kautta yksilö harjoittaa uusia lihaksia. Yksilö ei välttämättä edes tiedosta näiden lihasten olemassaoloa ennen kuin harjoituksen kautta hänelle muodostuu tunnetta sekä käsitystä näistä lihaksista.

Samankaltaisuutta voidaan kuvata ikään kuin ajattelun lihaksistossa. Oleellisinta tässä on se, miten paljon yksilö haluaa käyttää omaa ajattelun lihaksistoa sekä sen potentiaalia. (Esa Saarinen Elämäni laulu, 18.3.2022) Esitulkkiutuneisuudella voidaan viitata tilaan, joka kuvataan tutkijan omana tosiasiallisuutena. Kasvatustieteellisen tutkimuksen näkökulmasta voidaan siis todeta, että tutkimuksen kannalta ei voida nähdä yhdentekevänä sitä, onko tutkijalla itsellään esimerkiksi kokemuksia tutkittavasta ilmiöstä. (Varto 1992, 113.)

4.5.2 Tutkijan esiymmärrys tutkittavasta ilmiöstä

Omalta osaltani luen edukseni sen, että en itse ole toiminut joukkueenjohtajana tai vapaaehtoistoimijana osana seuratoimintaa. Liikunta ja jalkapallo ovat kuitenkin olleet hyvin vahvasti läsnä omassa elämässäni lähes jo kahdenkymmenen vuoden ajan. Olen nuoruudessaani itse pelannut jalkapalloa, jonka kautta minulle on muodostunut kokemusta seuratoiminnasta pelaajana olemisesta. Lopetettuani pelaamisen olen siirtynyt valmentajan tai ohjaajan tehtäviin. Olen useamman vuoden toiminut valmentajan tai ohjaajan roolissa osana seuratoimintaa. Minulle on maksettu valmentamisesta pientä palkkaa, joten toimintaa ei ole suoraan rinnastettavissa joukkueenjohtajuuteen. Toiminta on paikoittain voinut lukeutua Kosken (2000) esille tuomaan näennäisvapaaehtoisuuteen, sillä oma toimintani ei ole tällöin pohjautunut toiminnasta saatavaan korvaukseen. Näkemykseni mukaan se on lukeutunut enemmän vapaaehtoisuuden piiriin. Olen myös ollut osallisena joukkueiden perustamispalaverissa, joissa usein valitaan toimihenkilöitä joukkueelle. Oman kokemukseni mukaan minulle on muodostunut käsitystä siitä, että palaverit voivat kestää. Oman kokemukseni mukaan palaverit ovat usein myös päätyneet siihen, että lopulta joku ikään kuin suostuu tai myöntyy pestiinsä. Tämä kokemus tai käsitys perustuu hyvin pieneen otantaan eli noin kahteen palaveriin, jossa olen itse ollut osallisena valmentajan roolissa. Ohjauskeskustelun ohessa esille nousi myös hyvin oleellinen ennakkokäsitys liittyen joukkueenjohtajana toimimiseen. Usein toimintaan tullaan sen takia, että oma lapsi harrastaa kyseistä lajia kyseisessä seurassa. Harvoin, jos koskaan kukaan tarjoutuu tulemaan ikään kuin toiminnan ulkopuolelta vapaaehtoisesti pyörittämään toimintaa ilman esimerkiksi vanhempilapsi -suhdetta. Korostan, että viitataan tällä siihen, että kukaan ulkopuolinen ei tarjoudu toimimaan joukkueenjohtajana.

Toisaalta koen, että valmentamisen kautta minulle on muodostunut käsitystä sekä kuvaa joukkueenjohtajuudesta. Minulle on myös syntynyt omia käsityksiä tai tarkemmin sanoen ennakkokäsityksiä liittyen siihen, miksi seurassa halutaan toimia vapaaehtoisena. Toisaalta

ajattelen, että en täysin pysty irtaantumaan omista oletuksistani. Koen kuitenkin oleelliseksi sen, että tiedostamalla ne, olen myös kykeneväinen tunnistamaan ne osana ajatteluani. Tämän kautta pystyn myös mahdollisesti tunnistamaan tilanteita, jossa mahdollisesti omat ennakkoluuloni ohjaavat ajatteluani osana aineiston analyysia. Koin tärkeäksi myös sen, että tuon esille omia motivaatiotekijöitäni liittyen valmentamiseen. Ne eivät välttämättä ajatuksen tasolla ole kuvattavissa yksi yhteen vapaaehtoistoimijuuden motivaation kanssa, mutta koen, että ne on hyvä tuoda esille. Oma haluni valmentaa perustuu siihen, että koen valmentamisen luovan minulle mahdollisuuden kehittää itseäni niin valmentajana kuin ihmisenä. Oma motivaationi perustuu myös osittain siihen, että omalta osaltani minulla on ollut halua luoda turvallinen ympäristö, jossa on mahdollista harrastaa. Tällöin myös oma motivaationi on ikään kuin itseni ulkopuolella olemalla kuitenkin myös osana itseäni. Sillä motivaatio linkittyy ikään kuin myös itseni ulkopuolelle.

Tutkielman teon aikana oma elämäntilanteeni on mahdollistanut myös sen, että esimerkiksi tutkielman teon loppuvaiheessa en ole ollut enää seuratoiminnassa aktiivisena toimijana. Lopetin valmentamisen väliaikaisesti kevään 2022 jälkeen, kun edessä oli muutto Helsinkiin. Syksy kuluu vaihto-opiskeluissa, joten itsellenikin tulee taukoa valmentamisesta kuin myös seuratoiminnasta. Se ei kuitenkaan poista niitä kokemuksia ja ennakkokäsityksiä, joita minulle on tähänastisen matkan varrella esille noussut. Sen takia koin oleelliseksi tuoda myös tämän esille.

4.5.3 Ensimmäinen päävaihe yksilöllisen merkitysverkoston muodostaminen

Analyysini pohjautuu Juha Perttulan fenomenologiseen analyysiin. Perttulan metodi jakautuu kahteen päävaiheeseen. Kumpikin päävaihe jakaantuu seitsemään osavaiheeseen. Ensimmäisen päävaiheen tarkoituksena on tavoittaa kunkin tutkittavan yksilökohtainen merkitysverkosto. Toisessa vaiheessa tavoitetaan tutkittavan ilmiön yleistä merkitysverkostoa. (Perttula 1995, 119.) Perttulan metodin pohjana voidaan käyttää Amedeo Giorgin luomaa metodia. Giorgin metodi pohjautuu enemmän ajatukseen puhtaasta fenomenologiasta, joka on Husserlin edustamaa. Perttulan metodin katsotaan olevan enemmän Heideggerilainen hermeneuttisfilosofinen kuin myös Rauhalan eksistentiaalinen-fenomenologia filosofinen. (Virtanen 2006, 181.) Päädyin itse Perttulan luomaan metodiin, sillä tutkielman tarkoituksena on ilmiön ymmärtäminen. Ilmiön ymmärtäminen vaatii osakseen myös sen, että ilmiötä kuvataan. Tämän seurauksena koin, että Perttulan metodi tarjoaa minulle tutkijana sopivan

metodin, jonka kautta voin lähestyä tutkittavaa ilmiötä. Seuraavissa luvuissa kuvaan tarkemmin toteuttamaani analyysia vaihe vaiheelta.

Osavaihe 1: Avoin lukeminen

Ensimmäinen vaihe koostuu siitä, että tutustutaan avoimesti käsillä olevaan aineistoon. Ensimmäisessä vaiheessa tapahtuu myös ennakkokäsitysten sulkeistaminen. Teoreettiset käsitykset tutkittavaa ilmiötä kohtaan eivät vaadi tutustumista ennakkoon. Sulkeistaminen on lopulta aina tutkijan vastuulla. Tutkimusraporttiin tulee myös kirjata, miten sulkeistaminen on tapahtunut sekä siihen liittyvät ratkaisut. (Virtanen 2006, 183.) Perttula (1995, 94) kuvaa, että vaiheessa oleellista on se, että tutkija kykenee irtautumaan luonnollisesta asenteestaan. Tämän seurauksena tutkijalle mahdollistuu aineistoon tutustuminen avoimin mielin. (Perttula 1995, 94.)

Itselleni sulkeistaminen aiheutti haasteita analyysin alkuvaiheessa. Minua haastoi paljon itselleni esittämät kysymykset, jotka liittyvät tutkimuksen aiheeseen. Tarkoitukseni on tutkia vapaaehtoisten motivaatiota. Minua haastoi se, että miten pystyn sulkeistamaan ikään kuin ajatukseni motivaation tai sen lähteiden etsimisestä osana lukemista. Koin, että täysin en tätä pystynyt itseltäni pois sulkemaan. Päädyin kuitenkin sellaiseen ratkaisuun, että luin aineistoa avoimesti, enkä pyrkinyt tietoisesti etsimään aineistosta esimerkiksi motivaatioon liittyviä merkityksiä. Jos satuin tekemään löytöjä suoraan, en myöskään pitänyt niitä suoraan ”oikeina”, vaan kirjasin niitä itselleni ylös. Tämän jälkeen tarkastelin ylös nostamiani teemoja tai sitaatteja. Pyrkien samalla refleктоimaan, miksi nostin kyseisen sitaatin tai teeman esille.

Metodin ensimmäisenä vaiheena on tallenteiden kuuntelu sekä näiden kirjaaminen sanatarkasti kirjalliseen muotoon. Aineistoon tutustuminen tapahtuu samalla, kun haastattelut kirjataan ylös nauhurista. Aineistoa luetaan avoimesti. Tämä vaatii tutkijalta sitä, että tämä irtautuu ennakkokäsityksistään. (Perttula 1995, 119-120.)

Keräsin oman aineistoni toukokuussa 2022. Haastatteluja oli yhteensä viisi. Haastattelujen kesto oli keskimäärin noin 30 minuuttia. Lyhin oli pituudeltaan 22 minuuttia ja pisin 35 minuuttia. Litteroin jokaisen haastattelun kirjalliseen muotoon kesä- ja elokuun välisenä aikana. Litteroitua aineistoa muodostui lopulta noin 34 sivun verran. Litteroinnin ohessa tunnustelin ensimmäisiä ajatuksiani, joita minulle tuli kuuntelun sekä litteroinnin aikana. Litteroinnin aikana kirjasin ylös ensimmäisiä havaintoja itselleni. Nämä olivat kuitenkin hyvin alustavia johtuen analyysin hyvin aikaisesta vaiheesta.

Osavaihe 2: Sisältöalueiden muodostus

Toisessa vaiheessa tutkijan tehtäväksi muodostuu jäsentää alustavat sisältöalueet. Toiseen vaiheeseen kuuluu se, että alueet voivat olla sisällöltään hyvinkin laajoja sekä kattavia. Oleellista on, että ilmiö on kuitenkin hahmotettavissa alustavien sisältöalueiden kautta. Sisältöalueilla ei kuitenkaan ole tarkoitus muodostaa tulkintoja tai luoda sen tarkempaa kuvausta ilmiöstä. (Virtanen 2006, 184.) Perttula (1995, 94) esittää, että toinen vaihe pitää sisällään sisältöalueiden jäsentämisen.

Perttulan (1995, 121) mukaan aletaan muodostamaan tutkimusaineistoa jäsentävät sisältöalueet. Sisältöalueet voidaan muotoilla laajoiksi, jolloin niiden tarkoituksena ei ole spesifioida tai tulkita merkityksiin liittyvää sisältöä. Sisältöalueiden varsinainen tehtävä on jäsentää tutkimusaineistoa siten, että tutkijan helpompi jäsentää mihin elämänalueisiin kokemukset liitetään. (Perttula 1995, 121.)

Aloitin itse vaiheen lukemalla haastattelut läpi yksi kerrallaan. Luin ne useampaan otteeseen, ja samalla aloin jäsentelemään itselleni alustavia sisältöalueita, joita minulle heräsi lukemisen ohella. Alustaviin sisältöalueisiin alkoi muodostua seuraavia teemoja: *tausta liikunnan ja seuratoiminnan parissa, toimintaan ajautuminen, ympäristön merkitys, toiminnan hyödyt, toiminnan haasteet, yhteisöllisyys sekä motivaatiotekijät*. Oleellinen havainto liittyen alustaviin sisältöalueisiin oli se, että ne jäsenyivät hyvin pitkälti haastattelurunkoni pohjalta.

Osavaihe 3: Merkitysyksiköihin jakaminen

Kolmannessa vaiheessa aineisto jaetaan merkitysyksiköihin. Merkitysyksikköä voidaan kuvata yksikkönä, joka pitää sisällään merkityksen. Merkitysyksiköt muodostuvat sitä mukaa, kun tutkija lukee aineistoa. Merkitysyksiköt muodostuvat intuitiivisesti eli oivalluksen mukaan. Ne on eroteltava toisistaan siten, että on tunnistettavissa mihin yksi yksikkö päättyy ja mistä toinen alkaa. (Virtanen 2006, 185.)

Tämän jälkeen haastatteluaineistoa aletaan jakaa tutkittavien kesken yksiköihin, jotka sisältävät merkityksen. Merkityksen voi erottaa, kun se esimerkiksi poikkeaa aiemmasta kokemuksesta. Tutkijan näkökulmasta oleellista on se, että hän on tietoinen siitä, mitä tutkii. Tämä johtuu siitä, että merkitysten erottaminen tapahtuu tiettyä erityistieteellistä näkökulmaa mukailien. Merkitysyksikkö voi muodostua esimerkiksi haastateltavan yhdestä puheenvuorosta. (Perttula 1995, 122–123.) Giorgi (1996, 15) korostaa, että merkitysyksikön merkitys ei muodostu sen

esiintymisessä sellaisenaan esimerkiksi osana litteroitua aineistoa. Merkitysyksikölle muodostuva suhde on yhteydessä tutkijan tapaan asennoitua ja määrittää merkitystä. (Giorgi 1996, 15.) Toteutin itse merkitysyksiköihin jakamisen seuraavalla tavalla. Luin haastattelut läpi, ja poimin merkityksiä toiselle Word-tiedostolle sitä mukaa, kun intuitiivisesti koin yksikön merkitykselliseksi. Tein tämän siksi, koska tämän avulla pystyin merkitsemään yksiköt järjestykseen. Merkitsin jokaisen yksikön myös numerolla sitä mukaa, kun olin ne aineistosta nostanut. Merkitysyksikkö saattoi muodostua yhdestä virkkeestä tai esimerkiksi useammasta virkkeestä. Seuraavassa taulukossa on esimerkki siitä, miten olin lähtenyt muodostamaan merkitysyksiköitä. Kuvaan haastateltavia nimimerkeillä H1, H2, H3, H4 ja H5. Taulukko 1 esittää H1:en ja H2: en merkitysyksiköistä esimerkit sekä myös tutkijan kielelle muokatun version.

Taulukko 1: Merkitysyksiköihin jakaminen ja tutkijan kielelle muuntaminen

Merkitysyksikkö	H1	H2	H3
1.	<p>Mutta niin harrastanut kaikenlaista. Urheilu on ehkä ollu se minun vahvuus, silleen monella tapaa.</p> <p><i>Harrastanut liikuntaa. Urheilu ollut vahvuus.</i></p>	<p>Elikkä tuota, mie oon itte aikanaan nuorena pelannu lentopalloa.</p> <p><i>Pelannut nuoruudessaan lentopalloa.</i></p>	<p>Joo ite oon oon tuota nuoresta asti pelannu jalkapalloa, jääkiekkoa, nuorempana parikytä vuotta.</p> <p><i>Pelannut jääkiekkoa ja jalkapalloa nuoruudessaan.</i></p>
2.	<p>Liikuntatunnit on se paras juttu. Siellä on aina ollu semmonen iso, pitkä ja vahva, nii pärjänny liikunnassa sitten.</p> <p><i>Liikuntatunnit olleet mieluisia. Fyysiset ominaisuudet ovat auttaneet liikunnassa.</i></p>	<p>Mulla ei oo tähän lajiin sinäänsä oikeestaan mitään kosketusta ollu. Sitte sen jälkee vasta, ku pojat synty. Ja mies on kova jalkapallohullu, nii sitä kautta into tuli. Niiku sen myötä.</p> <p><i>Ei ole taustaa tai kokemusta jalkapallon parista. Tullut lajin pariin perheen kautta.</i></p>	<p>Ja tota sen jälkeen sitte omien lasten kautta tullu takaisin matkaan. Matkaan tähän urheiluun ja seuraan, seuratoiminnan pariin.</p> <p><i>Omien lasten kautta palannut seuratoimintaan.</i></p>

Osavaihe 4: Muuntaminen tutkijan yleiselle kielelle

Neljännessä vaiheessa muunnetaan merkitysyksiköt tutkijan kielelle. Yksi mahdollisuus tämän toteuttamiseen on esimerkiksi muunnoksen kirjoittaminen merkitysyksikön perään. Oleellisinta on, että linja pysyy selkeänä. Tällä viitataan siihen, että on mahdollista havaita mikä merkitysyksikkö on päätyntä miksikin tiivistykseksi. Tässä vaiheessa korostuu kielellinen tarkkuus. Teoreettisen kielen käyttöä on pyrittävä välttämään. (Virtanen 2006, 186.) Merkitysyksiköt muokataan tutkijan kielelle. Tämä tarkoittaa sitä, että tekstistä poimituille merkitysyksiköille muodostetaan nimi tai kuvaus tutkijan kielelle. Tämän avulla tutkija on tietoinen siitä, mikä tiivistys kuvaa mitään merkitysyksikköä. (Perttula 125–126.)

Muunsin itse merkitysyksiköt erilliselle Word-tiedostolle, johon olin poiminut merkitysyksiköt. Merkitsin tutkijan kielen alkuperäisen merkitysyksikön alle kursivoituun muotoon. Taulukossa yksi on nähtävissä esimerkin kautta, miten kääntäminen on tapahtunut.

Osavaihe 5: Merkitysyksiköt sijoitetaan sisältöalueisiin

Viidennessä vaiheessa tutkijan kielelle käännetty merkitysyksiköt sijoitetaan sisältöalueiden alle. Sisältöalueet jäsentävät aineistoa. Yksikön sisältämä merkitys voi olla myös kietoutunut toisiin yksiköihin kielen tasolla. Tämän seurauksena on mahdollista, että esimerkiksi sama merkitysyksikkö pääsee osaksi useampaa sisältöaluetta. (Virtanen 2006, 187.) Tämän jälkeen merkitysyksiköt sijoitetaan isompiin sisältöalueisiin. Tiivistäen tämä tarkoittaa sitä, että merkitysyksiköt sekä niiden muunnokset sijoitetaan osaksi suurempaa sisältöaluetta. Tämä helpottaa analyysin seuraavaa vaihetta. (Perttula 1995, 127-128.)

Osavaihe 6: Yksilökohtaisen merkitysverkoston luominen sisältöalueittain

Tähän vaiheeseen kuuluu se, että muunnoksista muodostetaan yhtenäinen kertomus. Kertomus koostuu sisältöalueista sekä yksilökohtaisista merkitysverkostoista. Kertomuksen voi muodostaa esimerkiksi siten, että yksi sisältöalue luo yhden kappaleen. (Virtanen 2006, 188.) Perttulan (1995, 95) mukaan aiheeseen liittyen oleellista on se, että merkitysyksiköt tiivistetään osaksi suurempaa sisältöaluetta.

Osavaihe 7: Jäsentäminen sisältöalueiden mukaan

Tässä vaiheessa tavoitteena on linkittää aiemmin muodostetut sisältöalueet toisiinsa. Tämän kautta pyritään luomaan mahdollisimman selkeää sekä johdonmukaista kuvausta ilmiöstä. (Virtanen 2006, 189.) Ensimmäisen päävaiheen viimeisenä analyysivaiheena on sisältöalueiden linkittäminen toisiinsa. Se ei ole aina tarpeellista, sillä alueet saattavat muodostua lopullisesti vain yhteen sisältöalueeseen. Tutkittavan ilmiön ollessa spesifi, ei tätä vaihetta välttämättä tarvita. Jos tämä katsotaan kuitenkin tarpeelliseksi tutkimusaineiston näkökulmasta, on se oleellista tehdä. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Perttula 1995, 137–138.)

Päädyin käyttämään ensimmäistä päävaihetta osavaiheeseen viisi asti. En myöskään luonut yksilöllistä merkitysverkkoa kertomuksen muotoon, vaan päädyin muodostamaan yksilöllisen merkitysverkoston, jossa oli sisältöalueet ja merkitysyksiköt. Näkemykseni mukaan kerronnallinen merkitysverkosto ei ollut tarpeellinen tälle tutkielmalle. Tarkoitukseni on muodostaa ymmärrystä, ja kuvausta vapaaehtoisuuden taustalla olevasta motivaatiosta. Tämän seurauksena pitäydyin yksilöllisessä merkitysverkostossa, jossa oli merkitysyksiköt sekä sisältöalueet. Päätöstäni tuki Perttulan (2009, 492) esittämä näkemys, jonka mukaan tutkijalla on lupa muokata fenomenologista metodologiaa tutkittavalle ilmiölle sopivaksi. (Perttula 2009, 492.) Yksilöllisen merkitysverkoston jaoin sisältöalueiden alle. En käyttänyt osavaihetta kuusi ja seitsemän. Kuten Perttula (1995, 137–138) tuo esille, että tutkittavan ilmiön ollessa spesifi, ei tätä vaihetta ole tarve toteuttaa. Tämä koskee erityisesti osavaihetta seitsemän. (Perttula 1995, 137–138.)

Toteutin tämän osavaiheen viisi siten, että minulla oli yhteensä viisi Word-tiedostoa. Yksi jokaista haastateltavaa kohtaan. Jokaisessa Word-tiedostossa oli valmiiksi sisältöalueet eli *tausta liikunnan ja seuratoiminnan parissa, toimintaan ajautuminen, toiminnan hyödyt, toiminnan haasteet, ympäristön merkitys, yhteisöllisyys ja motivaatiotekijät*. Tämän jälkeen aloin käymään niitä tiedostoja läpi, joihin olin kirjannut ylös niin merkitysyksiköt kuin niiden muunnokset tutkijan kielelle. Aloin siirtämään tutkijan kielelle muunnettuja merkitysyksiköitä kunkin haastateltavan merkitysyksikkö tiedostosta yksilöllisen merkitysverkoston tiedostoon. Ja vielä tarkemmin kuvattuna, niin yksilöllisen merkitysverkoston sisältöalueen alle.

Tässä vaiheessa huomasin, että minulle oli muodostunut muutama merkitysyksikkö, jotka eivät olleet näkemykseni mukaan tälle ilmiölle oleellista. Huomasin, että näkökulma, josta merkitysyksikkö muodostui, saattoi olla tämän tutkielman kannalta epäoleellinen. Näitä löytyi yhteensä kolme. Huomasin myös, että osa merkitysyksiköistä sopii useampaan

sisältöalueeseen. Tämän seurauksena myös sijoitin ne useampaan sisältöalueeseen. Sijoittelu perustui usein intuitiiviseen tulkintaan, joka minulle syntyi merkitysyksikköä lukiessa. Taulukossa 2 esitän, miten yksilöllinen merkitysverkosto on muodostettu. Esimerkkinä toimii H1:en yksilöllinen merkitysverkosto. Taulukko 2 löytyy liitteistä, johtuen taulukon suuresta koosta. (Ks. taulukko 2 liitteistä.)

4.5.4 Toinen päävaihe yleisen merkitysverkoston muodostaminen

Perttula (1995, 154) kuvaa, että toisessa osavaiheessa siirrytään yksilölliseltä tasolta yleiselle tasolle. Tässä vaiheessa merkityksiä ei mielletä osaksi koettua maailmaa. Merkitykset irtaantuvat niiden alkuperäisistä yhteyksistä, joiden kautta ne on muodostettu. Oleellista on se, että merkitykset eivät itsessään ole ikään kuin yksilön koetusta maailmasta, mutta ne tuodaan osaksi yleisempää kokemuksen maailmaa, joka muodostuu kaikkien tutkittavien koetuista maailmoista. Tiivistäen voidaan kuvata, että yksilöllisen tarkastelun sijaan huomio kiinnittyy yleiselle tasolle. Tässä tapauksessa myös merkitys irtaantuu yksilölliseltä tasolta yleiselle tasolle. Tässä korostuu se, että yksilöllisesti koetusta maailmasta siirrytään kaikkien tutkittavien koettuun maailmaan. (1995, 154.)

Osavaihe 1: Siirtyminen yksilölliseltä tasolta yleiselle tasolle

Toinen päävaihe koostuu niin ikään seitsemästä vaiheesta. Oleellisinta toisessa päävaiheessa on se, että analyysi siirtyy yksilötasolta yleiselle tasolle. Merkitykset eivät muodostu vain yksilön näkökulmasta. Vaan merkitykset nähdään yleisenä kokemuksena ilmiöstä. (Virtanen 2006, 190.) Merkitykset eivät tässä vaiheessa näyttäyty enää osana yksittäisen ihmisen koettua maailmaa, vaan merkitykset tuodaan osaksi ilmiötä. Yksiköt, jotka sisältävät merkityksen tiivistetään kielelle, jonka kautta se ei esitä merkitystä enää yksilöllisesti. (Perttula 1995, 95.)

Osavaihe 2: Yleiselle kielelle muodostetaan jäsentävät sisältöalueet

Toinen päävaihe alkaa sillä, että yksilökohtaiselta tasolta siirrytään yleiselle tasolle. Tämä tarkoittaa sitä, että merkitys irrotetaan sen yhteydestä. Tämä on seurausta siitä, että ollaan kiinnostuneita merkityssuhteista. Sekä siitä, miten ne näyttäytyvät tutkittavien koetussa maailmassa. Oleellinen osa tätä vaihetta on se, että merkitysten yksilöllisyys vähenee.

Kiinnostus kohdistuu sen sijaan kokemukseen yleisellä tasolla. Alkuperäisen tutkimusaineiston sijaan aineisto muodostuu tässä vaiheessa tutkittavien yksilöllisistä merkitysverkostoista. Merkitysverkostot ovat tutkijan kuvailemia, eivätkä tutkittavien ilmaisemia. (Perttula 1995, 154-156.) Tämän jälkeen muodostetaan sisältöalueet, jotka jäsentävät aineistoa. Sisältöalueita ei pidä jäsentää liian yksityiskohtaisesti. Muuten merkitysten välisen yhteyden havaitseminen voi vaikeutua. (Perttula 1995, 156.)

Aloitin osavaiheen yksi muuntamalla yksilölliset merkitysyksiköt yleiselle tasolle. Tässä vaiheessa myös merkitysyksikön merkitys muuttui merkityssuhteeksi, kuten Perttula (1995, 154-156) tuo esille. Toteutin tämän siten, että muunsin yksilöllisellä tasolla olleet muunnokset yleiselle. Yksilölliset oli yhdessä tiedostossa jaettuna sisältöalueiden mukaan. Muunsin yleisen merkityksen yksilöllisen alle. Merkitsin yleiseen muotoon muunnetun merkityssuhteen kursivoituun sekä lihavoituun muotoon, jotta minun oli tutkijan asemassa mahdollisimman helppo muodostaa kuvaa, mistä yksiköstä on kyse. Kuvaan seuraavaksi esimerkin avulla, miten se tapahtui.

Harrastanut liikuntaa. Urheilu ollut vahvuus.

Liikuntaa harrastettu. Urheilu ollut vahvuutena.

Liikuntatunnit olleet mieluisia. Fyysiset ominaisuudet ovat auttaneet liikunnassa.

Liikuntatunnit olleet mieluisia. Fyysiset ominaisuudet apuna liikunnassa.

Liikuntaan ajaututtu koripallon kautta. Liikunnasta tullut elämäntapa.

Koripallon kautta tultu liikunnan pariin. Liikunnasta muodostunut elämäntapa.

Tämän jälkeen siirsin yleiset merkityssuhteet uudelle Word-tiedostolle, jonka nimesin haastateltavan esimerkiksi H1 mukaan, ja siirsin yleiset merkityssuhteet uuteen tiedostoon. Siirsin ne sillä hetkellä voimassa olleiden sisältöalueiden alle, jotka olivat jo yksilöllisessä merkitysverkostossa. Kuvaan taulukon 3 avulla, miltä muodostamani kokonaisuus näyttää. Taulukko 3 löytyy liitteistä, johtuen taulukon suuresta koosta. (Ks. taulukko 3 liitteistä.) Päädyin lopulta pitämään yksilöllisessä merkitysverkostossa olleet sisältöalueet, sillä ne kuvasivat myös yleiselle tasolle muokattuja merkityssuhteita.

Taulukko 3 kuvaa, miten olin muuntanut yksilölliset merkitysyksiköt yleiselle merkityssuhde tasolle. Yleinen taso on kursivoituna sekä lihavoituna. Huomasin tässä vaiheessa, että osa

kielellisistä ilmauksista saattoi olla jo valmiiksi yleisellä tasolla ymmärrettävissä. Päädyin kuitenkin käymään kaikki yksiköt läpi, sillä sen kautta minulle varmistui kuva siitä, että kaikki yksiköt olivat oikeassa muodossa. Esimerkkinä toimii H1: en yksilöllinen merkitysverkosto. Taulukko 3 löytyy liitteistä, johtuen taulukon suuresta koosta. (Ks. taulukko 3 liitteistä.)

Osavaihe 3: Sisältöalueiden luominen sekä spesifien sisältöalueiden muodostaminen

Perttulan (1995, 156) mukaan seuraavassa vaiheessa merkitysyksiköt sijoitetaan uusiin sisältöalueisiin. Tämän jälkeen sisältöalueet jaetaan yksityiskohtaisemmin. Virtanen (2006, 192) kuvaa, että kolmannessa vaiheessa yleiselle tasolle muunnetut merkitysyksiköt siirretään jonkin tietyn sisältöalueen alle. (Virtanen 2006, 192.)

Aloittaessani analyysin kolmatta vaihetta, minulle nousi esille kysymyksiä liittyen siihen, miten sisältöalueet muodostuvat. Tarkoitukseni oli kuvata ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä eli joukkueenjohtajien motivaatiota. Saatuaani valmiiksi yleiseen muotoon muunnetut merkityssuhteet, aloin lukemaan yleiseen muotoon muunnettuja merkityssuhteita läpi uudestaan. Minulla oli valmiiksi sisältöalueet, jossa kukin merkityssuhde oli. Sisältöalueet kuvasivat laajasti *taustoja liikunnan ja seuratoiminnan parissa, toimintaan ajautumista, toiminnan hyötyjä ja haasteita, yhteisöllisyyttä, ympäristön merkitystä sekä motivaatiotekijöitä*. Päädyin jakamaan yleiset merkityssuhteet kahden laajan sisältöalueen alle. Nämä sisältöalueet olivat: *Kokemukset seuratoiminnasta ja kokemukset motivaatiotekijöistä*. Näiden kahden jäsentävän sisältöalueen alle jakaantui myös aiemmin voimassa olleet sisältöalueet. Jako tapahtui siten, että aiemmin voimassa olleet sisältöalueet jakaantuivat näiden kahden sisältöalueen alle eli ne myös muodostivat ne. Taulukossa 4 on kuvattu tilanne esimerkin kautta.

Taulukko 4: Jäsentävien sisältöalueiden muodostaminen. Jäsentävät sisältöalueet ovat lihavoidussa muodossa.

Kokemukset seuratoiminnasta	Kokemukset motivaatiotekijöistä
Tausta liikunnan ja seuratoiminnan parista Toimintaan ajautuminen	Toiminnan hyödyt Toiminnan haasteet Yhteisöllisyys Ympäristön merkitys Motivaatiotekijät

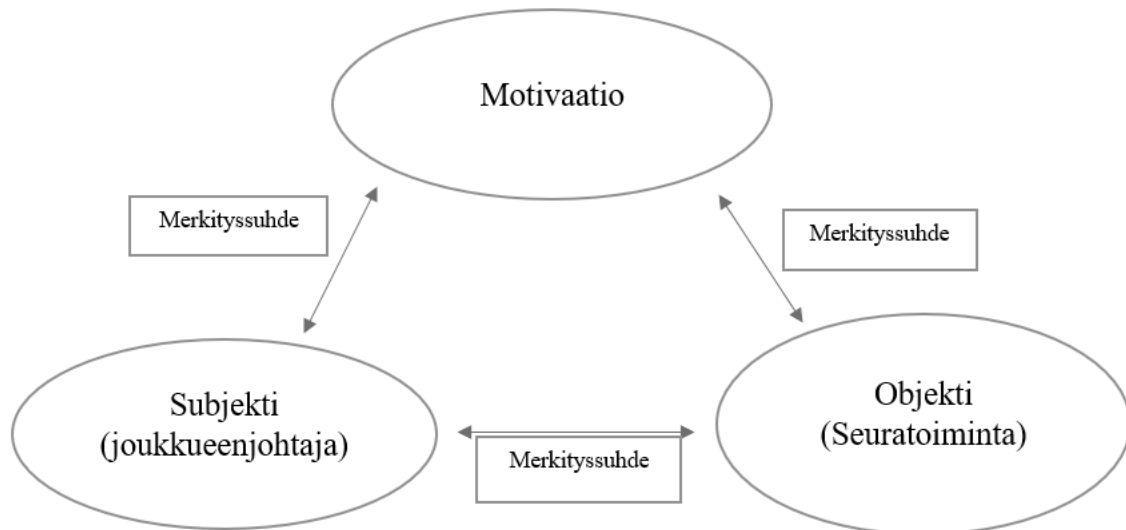
Osavaihe 4: Spesifien sisältöalueiden muodostaminen

Neljännessä vaiheessa muodostetaan sisältöalueet spesifimmin eli tarkemmin. Tässä vaiheessa oleellista on se, että jokainen merkitys, joka aineistosta nousee, on sijoitettavissa jonkin tietyn sisältöalueen alle. (Virtanen 2006, 192-193.) Huomasin itse tässä vaiheessa, että olin ikään kuin yhdistänyt osavaiheet kolme ja neljä. Tämä on seurausta siitä, en muodostanut uusia sisältöalueita, vaan pitäydyin vanhoissa sisältöalueissa, jotka minulla oli myös yksilöllisissä merkitysverkostoissa. Osavaiheessa kolme kuitenkin muodostin spesifimmät sisältöalueet, jotka olivat *kokemukset seuratoiminnasta ja kokemukset motivaatiotekijöistä*.

Tulkitsin tässä vaiheessa, että sisältöalueet ja merkityssuhteet muodostuivat ikään kuin subjektin ja objektin välisistä merkityssuhteista. Subjektin tasolla voidaan kuvata vapaaehtoistoimijaa eli joukkueenjohtajaa. Objektin tasolla voidaan kuvata toimintaa eli seuratoimintaa. Merkityssuhteet ovat muodostuneet näiden välisestä suhteesta eli Joukkueenjohtajan ja seuratoiminnan välisestä suhteesta. Tällöin esille tulleet merkityssuhteet linkittyvät kokemuksiin seuratoiminnasta tai motivaatiotekijästä.

Alkaessani muodostaa lopullista yleistä merkitysverkostoa, koin tarpeelliseksi palata oman tutkimuskysymykseni pariin. Yleinen merkitysverkosto muodostuu siis tutkimuskysymykseni sisäiseen dialogiin, jonka peruspilareina toimivat motivaatiotekijät ja seuratoiminta. Eli yleinen merkitysverkosto muodostui sen mukaan, *millaisia motivaatiotekijöitä joukkueenjohtajat tuovat esille seuratoimintaan liittyvissä kokemuksissaan?*

Kuvaan ajatteluani kuvion 1 avulla, jonka tarkoituksena on auttaa lukijaa hahmottamaan, miten lopullinen yleinen merkitysverkosto on luotu. Tulkintani perustuu siihen, että motivaatio osana seuratoimintaa perustuu ikään kuin näiden kolmen käsitteen väliseen vuorovaikutukseen. Tekijöitä ei kyetä erottamaan toisistaan, vaan motivaatio muodostuu näiden kolmen tekijän välisessä yhteydessä.

Kuvio 2: Toiminnan ja motivaation dialogi ja tutkittavan ilmiön muodostuminen.

Osavaihe 5: Spesifin yleisen merkitysverkoston muodostaminen

Viidennessä vaiheessa sisältöalueisiin lisätään tiivistetyt merkitysyksiköt, jotka pitävät sisällään yksiköt yhteen sidottuna. Viidennen vaiheen voidaan luonnehtia olevan spesifin eli tarkemman yleisen merkitysverkoston muodostaminen. (Virtanen 2006, 193.)

Tässä vaiheessa päädyin muodostamaan jäsentävien sisältöalueiden alle pääsisältöalueet, jotka kuvaavat tarkemmin jäsentäviä sisältöalueita. Oleellista on se, että taulukossa neljä olevat sisältöalueet olivat tässä vaiheessa yhä merkittävässä osassa. Pääsisältöalueet muodostin siis sisältöalueiden mukaan. Jako tapahtui seuraavalla tavalla. Kokemukset lähtökohdista muodostui seuraavista sisältöalueista: *tausta liikunnan ja seuratoiminnan parissa sekä toimintaan ajautuminen*. Kokemukset seuratoiminnan hyödyistä ja haasteista muodostui seuraavista sisältöalueista: *toiminnan hyödyt, toiminnan haasteet ja motivaatiotekijät*. Kokemukset ympäristöstä ja yhteisöllisyydestä muodostui seuraavista sisältöalueista: *yhteisöllisyys ja ympäristön merkitys*. Taulukossa viisi kuvaan tapahtuneen muutoksen esimerkin kautta.

Taulukko 5: Pääsisältöalueiden muodostuminen. Pääsisältöalueet ovat lihavoidussa muodossa.

Kokemukset lähtökohdista ja kiinnostumisesta	Kokemukset seuratoiminnan hyödyistä ja haasteista	Kokemukset ympäristöstä ja yhteisöllisyydestä
Tausta liikunnan ja seuratoiminnan parista Toimintaan ajautuminen	Toiminnan hyödyt Toiminnan haasteet Motivaatiotekijät	Yhteisöllisyys Ympäristön merkitys

Osavaihe 6: Sisältöalueen yleisen rakenteen muodostaminen

Toisen päävaiheen kuudennessa osavaiheessa jokaisen sisältöalueen yksityiskohtaiset merkitysyksiköt suhteutetaan osaksi yleistä merkitysverkostoa. Yleisen merkitysverkoston avulla pyritään ilmaisemaan tutkittavaa ilmiötä. (Perttula 1995, 171–173.)

Tässä vaiheessa minulla oli kaksi jäsentävää sisältöaluetta, jotka pitivät sisällään kokemukset seuratoiminnasta ja motivaatiotekijöistä. Lisäksi minulla oli kolme pääsisältöaluetta. Jäsentävä sisältöalue oli *kokemukset seuratoiminnasta ja motivaatiotekijöistä*. Pääsisältöalueet olivat *kokemukset lähtökohdista ja kiinnostumisesta, kokemukset seuratoiminnan hyödyistä ja haasteista sekä kokemukset ympäristöstä ja yhteisöllisyydestä*. Päädyin muodostamaan pääsisältöalueiden alle alasisältöalueet, jotka kuvaavat pääsisältöaluetta. Pääsisältöalueiden alle muodostui alasisältöalueet. Alasisältöalueiden alle muodostui merkityssuhteiden muodostamat merkitysten eri muodot. Eli tässä vaiheessa päädyin pilkkomaan sisältöalueet, jotka olivat alusta alkaen mukana. Pilkoin ne osiin siten, että muodostin kyseisistä sisältöalueista pienemmät sisältöalueet, jotka kuvaavat aiemmin voimassa olleita sisältöalueita. Näistä syntyi alasisältöalueet. Tässä vaiheessa luovuin kokonaan yksilöllisen merkitysverkoston muodostamisessa syntyneistä sisältöalueista, sillä olin muodostanut yleisen merkitysverkoston lopulliseen muotoon. Kuvaan taulukossa kuusi, miten muutos tapahtui. Toin esille vain kaksi esimerkkiä, sillä koko taulukko olisi ollut liian suuri. Loput esimerkeistä löytyy liitteestä kolme. (Ks. taulukon 6 loput esimerkit liitteistä.)

Taulukko 6: Alasisältöalueiden muodostus.

Tausta seuratoiminnan ja liikunnan parista	Toimintaan ajautuminen
Liikunnan merkitys	Oman lapsen tai lapsien merkitys Situatation merkitys Lajin ja seuran merkitys

Tässä vaiheessa itselleni heräsi kysymys liittyen analyysin toisen päävaiheen viimeiseen osavaiheeseen. Koin, että tämän tutkielman näkökulmasta ei ole oleellista muodostaa yleistä merkitysverkostoa kerronnalliseen muotoon. Perttula (2000, 429) esittää, että fenomenologisen metodin muokkaaminen tutkittavaan ilmiöön sopivaksi, voidaan luonnehtia tutkijan näkökulmasta enemmän velvoitteeksi kuin luvaksi. (Perttula 200, 429.) Käyttämäni analyysimenetelmä mukailee Perttulan (1995) esille tuomaa metodologiaa. Ainoina poikkeuksina oli se, että päätin ensimmäisen päävaiheen osavaiheeseen viisi. Toisen päävaiheen päätin osavaiheeseen kuusi. Tämä siksi, että en kokenut osavaiheita tutkittavan ilmiön kannalta oleelliseksi. Perustan ajatukseni siihen, että ikään kuin kerronnalliseen muotoon muokattu merkitysverkosto, ei luo minulle mahdollisuutta eritellä esille nousevia kokemuksia seuratoiminnasta tai motivaatiotekijöistä. Koen, että käyttämäni yleinen merkitysverkosto luo mahdollisuuden tulosten tarkasteluun siten, että tutkittavasta ilmiöstä pystytään muodostamaan sekä ymmärrystä, että kuvausta.

Yleisen merkitysverkoston lopulliseen muotoon päädyin, kun olin saanut osavaiheen kuusi tehtyä. Tässä vaiheessa koin oleelliseksi sen, että muodostan ymmärryksen siitä, miten kukin alue tässä vaiheessa oli muodostunut. Toisen päävaiheen osavaiheen kolme ja neljä jälkeen muodostin jäsentävät sisältöalueet, joiden kautta kuvattiin sen hetkisiä sisältöalueita. Osavaiheessa viisi muodostin pääsisältöalueet. Osavaiheessa kuusi muodostin alasisältöalueet. Tässä vaiheessa pääsin eroon myös yksilöllisen merkitysverkoston sisältöalueista, sillä olin muodostanut yleisen merkitysverkoston. Tiedostan myös sen, että olisin voinut toteuttaa analyysin muuntamalla osavaiheessa kolme olevat yleiselle tutkijan kielelle muunnetut merkityksyksiköt lopullisessa taulukossa 7 esiintyvien alasisältöalueiden mukaan. En kuitenkaan siinä vaiheessa ollut täysin tietoinen siitä, miten analyysi tulee kokonaisuudessaan toteutumaan. Tällöin myös analyysini tapahtui kuvatulla tavalla.

Taulukko 7 kuvaa yleistä merkitysverkostoa siten, että lukijan on mahdollista luoda itselleen kuvaa siitä, miten kukin alue on muodostunut Taulukon 7 voi nähdä rakentuvan ylhäältä alaspäin kuin myös alhaalta ylöspäin. (Ks. Taulukko 7.)

Taulukko 7: Yleinen merkitysverkosto: jäsentävät sisältöalueet, pääsisältöalueet sekä alasisältöalueet.

Kokemukset seuratoiminnasta ja motivaatiotekijöistä		
Kokemukset lähtökohdista ja kiinnostumisesta	Kokemukset seuratoiminnan hyödyistä ja haasteista	Kokemukset ympäristöstä ja yhteisöllisyydestä
<i>Oman lapsen tai lapsien merkitys Liikunnan merkitys Situaation merkitys Lajin ja seuran merkitys</i>	<i>Sosiaalisten suhteiden merkitys Roolin ja osallisuuden merkitys Toiminnan merkitys Ajan merkitys</i>	<i>Lajin merkitys Palkallisten työntekijöiden sekä toimihenkilöiden merkitys Seuran merkitys Joukkueen merkitys Johtoryhmän merkitys</i>

Moilanen ja Rähä (2018, 51) tuovat esille merkitysten kontekstiherkkävyyden. He kuvaavat, että esineillä tai asioilla ei itsessään ole merkityksiä. Tämän seurauksena merkitykset joudutaan suhteuttamaan esimerkiksi toisiin asioihin. (Moilanen & Rähä 2018, 51.) Merkitykset ovat kuvattavissa niin ikään osana suurempia yhteisöjä, jos asiaa tarkastellaan esimerkiksi kulttuurisesti. Moilanen ja Rähä kuvaavat tilannetta esimerkin kautta seuraavassa muodossa. Se mikä meidän kulttuurissamme yhdistetään tavanomaisena miehenä olemiseen, voi toisessa kulttuurissa merkitä oman miehuuden menettämistä. Tämän kautta voidaan siis kuvata, että merkitys muodostuu aina siitä, mistä sitä tulkitaan. (Moilanen & Rähä 2018, 54.) Haluan tässä vaiheessa korostaa, että kun kyseessä on merkitys, niin suhteutin merkityksen aina siihen kontekstiin, jossa aihetta tarkastelin. Esimerkiksi lajin merkityksen muodostuminen, on tulkittavissa eri merkityksellä riippuen, onko kyseessä lähtökohdat toiminnan aloittamiselle vai onko kyseessä esimerkiksi ympäristön ja yhteisöllisyyden merkitys.

Merkityksen synty vaatii Rauhalan (2016, 113) kuvauksen mukaan taustalleen elementin jokaisesta holistisen ihmiskäsityksen olemuspuolesta. Olemuspuolet ovat osana merkityksenantoa sen perusrakenteen luomalla mahdollisuudella. Situaatio tuo mukanaan maailmasta sen merkityksellisen aiheen. Kehollisuuden mukanaoloa voidaan lähestyä kahdella tavalla. Ensimmäisen tavan mukaan se luo mahdollisuuden fyysiseen kokonaisuuteen, jonka kautta maailma on tarkasteltavissa sen eri merkitysten muodossa. Kehon aivot toimivat alustana, jossa kokemuksellisuuden potentiaali pääsee esille. Tajunnallisuuden avulla mahdollistuu merkityksen, jossa merkitykset voidaan nähdä mielellisinä sisältöinä. Mielellisen sisällön kautta merkitykset tulevat myös koetuksi. Nämä edellä mainitut osafunktiot luovat

yhdessä itseorganisoituvan systeemin. Osafunktiot luovat keskinäisen yhteyden kautta merkityksen synnyn. Merkitysten syntyä voidaan kuvata niin ikään itseorganisoituvana prosessina. (Rauhala 2016, 113.)

Fenomenologinen reduktio on kuvattavissa asenteenmuutoksena. Reduktiolla viitataan tilanteeseen, jossa siirrytään naiivista ja dogmaattisesta asenteesta kohti reflektiiviseen sekä transsendentaaliseen asenteeseen. Tällä viitataan siihen, kun maailman oleminen itsestäänselvyytenä muuttuukin tilaan, jossa maailmaa hahmotetaan sen kokemuksessa. Tarkastelu tapahtuu myös tällöin maailman hahmottamisen kokemuksessa. Reduktio ei kuitenkaan johda korkeampaan tai puhtaampaan spekulatiivisesti konstruoituun todellisuuteen. Eikä myöskään todellisuuden jälkikätsiin tai subjektiivisiin ilmentymiin. Kyse on enemmänkin siitä, että otetaan etäisyyttä tai askel taaksepäin. Tämän seurauksena on mahdollista tuoda näkyville arkielämisen kokemisen prosessi, jota voidaan kuvata jatkuvasti käynnissä olevana osana arkielämää. Tämä prosessi on jatkuvasti lähellä, niin ettei sitä edes huomata. (Pulkinen 2010, 34.) Kappaleessa kuusi esitän tuloksia haastateltavien sitaatteja käyttäen. Päädyin käyttämään sitaatteja perustuen siihen, että ne kuvaavat ja muodostavat ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä aidoimmillaan. Tilannetta voidaan luonnehtia myös etäisyyden ottona tai pikemminkin askeleena taaksepäin. Sillä sitaatit ovat tekijät, josta kaikki lähti liikkeelle. Ne ovat ikään kuin kiertäneet ”kehän”, joka muodostui sovellettuani Perttulan (1995) metodologiaa, ja sen osa- ja päävaiheita. Ja palatessaan lähtöpisteeseen, sitaatit ovat samat, mutta niiden merkitys on tulkittavissa eri muodoissa.

Koin tässä vaiheessa, että sitaattien käyttö mahdollistaa lukijalle ikään kuin koko analyysiprosessin hahmottamisen myös lopullisen yleisen merkitysverkoston näkökulmasta. Sitaatteja voidaan kuvata analyysin alkutekijöinä, sillä niistä on koko analyysiprosessi lähtenyt liikkeelle. Niiden kautta on myös muodostettu tulkintaa, ymmärrystä sekä kuvausta tutkittavasta ilmiöstä. Yleisen merkitysverkoston kautta lukijan on mahdollista muodostaa itselleen kuvaa sekä ymmärrystä siitä, miten alasisältöalueisiin on päästy, ja miten sitaatteja on tulkittu osana analyysiprosessia. Lukijan on myös mahdollista havaita, miten sitaatille on muodostettu sen merkitys merkityssuhde-ehdotelman kautta.

5. Yleinen merkitysverkosto kokemukset seuratoiminnasta ja motivaatiotekijöistä

Tässä kappaleessa tarkastelen yleistä merkitysverkostoa seuratoiminnan kokemuksista ja motivaatiotekijöistä. Tuon esille kokemuksia, kuvauksia ja ymmärrystä esille nousseista motivaatiotekijöistä. Tulosluku jakautuu taulukon seitsemän mukaisesti siten, että käsittelen jokaisen pääsisältöalueen alasisältöalueet, tuoden esille haastateltavien sitaatteja, jotka lukeutuvat kyseisen alasisältöalueen alle. Oleellista on siis se, että kappaleissa käytetyt sitaatit ovat osana sitä alasisältöaluetta, josta kyseinen kappale kertoo. (Ks. taulukko 7.) Sitaattien tarkoituksena on kuvata ja muodostaa ymmärrystä niistä kokemuksista kuin myös merkityksistä, joita kyseinen kappale käsittelee. Sitaatit ovat tunnistettavissa haastateltaville muodostettujen nimimerkkien avulla (H1, H2, H3, H4 ja H5).

Tarkoitukseni on muodostaa dialogia teoriaosuuteni, kirjallisuuden sekä esille nousseiden tulosten välille. Tulosten tarkastelun tueksi olen myös ottanut uusia kirjallisia lähteitä, jos olen kokenut tämän tarpeelliseksi. Yleistä merkitysverkostoa tarkasteltaessa on oleellista huomioda, että kyseinen kappale vastaa pääosin varsinaiseen tutkimuskysymykseen eli *millaisia motivaatiotekijöitä joukkueenjohtajat tuovat esille seuratoimintaan liittyvissä kokemuksissaan?* Laine (2018, 32) esittää, että hermeneuttisella kehällä viitataan tilanteeseen, jossa tutkimuksellista dialogia käydään yhdessä aineiston kanssa. Haastatteluaineisto on kuvattavissa tutkittavan ilmiön puheena. Tutkijan tehtäväksi muodostuukin vuoropuhelu tämän tutkittavan ilmiön kanssa. Vuoropuhelun tavoitteen voidaan kuvata olevan toiseuden ymmärtäminen. (Laine 2018, 32.)

5.1 Kokemukset lähtökohdista ja kiinnostuksesta

Tässä luvussa kuvaan tarkemmin taustoja sekä toimintaan ajautumista. Nylund & Berg (2015, 15) mainitsevat, että vapaaehtoistoimintaan ajautumista voidaan tarkastella useista eri näkökulmista. (Nylund & Berg 2005, 15.) Kilpailu-kasvatuksellisuus sekä liikunnallisharrastukselliset seurat ovat luonteeltaan vapaaehtoisaherrukseen perustuvia. Tilanne on muuttunut 2000-luvulla siihen suuntaan, että myös seuroihin palkataan enemmän työntekijöitä, jotka ovat palkattuja. Tällöin toiminta ei perustu vain vapaaehtoisuuteen. (Itkonen 2021, 62.) Tapola ja Niemivirta (2014, 294) kuvaavat kiinnostusta kahden eri esimerkin kautta. He kuvaavat kiinnostusta tunteiden kuningattarena, joka on alati läsnä, ja ohjaa meitä sekä

hallitsee mieleemme liikkeitä sekä määrittelee tekemisiämme. Toista vaihtoehtoa kuvataan kesyttämättömän tarzanin kautta, joka ikään kuin sinkoilee menemään, elää hetkessä, syttyy tilanteesta, ja on aina avoin uusia kokemuksia kohtaan. Kiinnostus itsessään voi tietyissä tilanteissa näyttää maallikolle hyvinkin selvältä. Tutkimuksen näkökulmasta asiaa ei nähdä näin. (Tapola & Niemivirta 2014, 294.) Duckworth (2016, 90-91) esittää seuraavan näkemyksen. Psykologia kiinnostuksen taustalla, ei ole kykeneväinen selittämään läheskään kaikkea kiinnostukseen liittyvää. Tämä johtuu siitä, että kiinnostuksen psykologia ei vielä ole tietoinen kaikista faktoista, joita ilmiöön esimerkiksi liittyy. Hän tuo esille esimerkin, että esimerkiksi joku yksilö voi olla hyvin intohimoinen ruuanlaittaja, kun taas jotain toista yksilöä tämä ei välttämättä kiinnosta lähes ollenkaan. (Duckworth 2016, 90-91.) Kiinnostus voi saada alkunsa esimerkiksi kanssakäymisistä ulkopuolisen maailman kanssa. (Duckworth 2016, 91-92.) Oleelliseksi Duckworth nostaa sen, että kiinnostukseen on ihmisen oltava aktiivinen kehittääkseen sekä syventääkseen omia kiinnostuksiaan. Usein haasteeksi voikin muodostua se, että kiinnostuksen oletetaan vain tulevan jostain tai, että se ikään kuin yhtäkkiä vain ponnahtaa osaksi elämää. (Duckworth 2016, 130-131.)

Kun kiinnostukseen tiettyä asiaa kohtaan, yhdistyy sitoutuneisuus, voidaan tilannetta luonnehtia kuningattaren ja Tarzanin kohtaamisena. Tämän seurauksena voi syntyä hyvinkin pitkä kumppanuus, jonka pohjana toimii kiinnostus ja sitoutuneisuus. Kumppanuutta voidaan luonnehtia elämää rikastuttavana sekä sen avulla on mahdollista nauttia ja iloita kokemuksista. (Tapola & Niemivirta 2014, 313.) Ihmisten käyttäytyminen on yhteydessä ympäristön syöttämiin psykologisiin motiiveihin. Nämä tekijät ohjaavat meitä joko kohti tai pois päin toiminnasta. (Aaltola & Keto 2018, 103.)

Kiinnostuksen kokemus muodostuu tunteiden ja tietojen muodostamista prosesseista, joiden voidaan kuvata olevan myös vuorovaikutuksessa keskenään. Huomion kiinnittämistä voidaan niin ikään kuvata tiedollisena prosessina, mutta tunteiden kautta luodaan kuvaa siitä, mihin huomio kohdistetaan ja miten ympäristöstä nousevia ärsykejä tulkitaan. (Tapola & Niemivirta 2014, 294.) Aaltola ja Keto (2018, 8) tuovat esille näkemyksen, että tunteet voidaan nähdä tapana merkityksellistää maailmaa. (Aaltola & Keto 2018, 8.)

Ryan ja Deci (2017, 483.) nostavat esille näkemyksen, mitä organisoidumpaa liikunta tai urheilu muodoltaan on, se lisää huomiota sekä panostusta toimintaa kohtaan. Huomiota ja panostusta voidaan lähestyä erityisesti katsojan, vanhempien sekä valmentajien näkökulmasta. Nämä tuovat mukanaan myös uudenlaisen motivaation dynamiikan osaksi toimintaa. (Ryan &

Deci 2017, 483.) Duckworth (2016, 92-93) korostaa myös sitä, että kiinnostus kukoistaa erityisesti silloin, kun sen taustalla on myös muita ihmisiä. Taustojen ja toisten ihmisten kautta ihmisen on mahdollista saada esimerkiksi positiivista palautetta, joka nähdään tärkeänä tekijänä esimerkiksi onnellisuuden, kompetenssin ja turvallisuuden näkökulmasta. (Duckworth 2016, 92-93.)

5.1.1 Liikunnan merkitys

Aineistosta nousi esille, että jokaisella haastateltavalla oli taustaa liikunnasta erilaisten muotojen kautta. Tapola ja Niemivirta (2014, 299) mainitsevatkin, että kiinnostuakseen jostain, on myös saatava virikkeitä ja sitä on tuettava. He kuvaavat esimerkin kautta, että lapsi tuskin kiinnostuu esimerkiksi liikunnasta, jos sitä ei ole nähtävissä missään tai sen olemassaolosta ei ole tietoa. (Tapola & Niemivirta 2014, 299.) Ryan ja Deci (2017, 482) nostavat esille, että urheilu voidaan nähdä suurena kiinnostuksen sekä nautinnon kohteena. Ihmiset viettävät paljon aikaa harrastaen urheilua tai katsoen sitä. Urheilu voidaan nähdä myös suosittuna keskustelun aiheena ihmisten keskuudessa. (Ryan & Deci 2017, 482.) Nicholain (2016, 25) laaja tutkimusaineisto esitti myös osana päälöydöksiään, että into urheilua kohtaan toimii yhtenä motivaatiotekijänä vapaaehtoisille. (Nichols 2016, 25.) Aineistosta nousi esille, että jokaisella haastateltavalla oli liikunnallista taustaa.

”Mutta niin harrastanut kaikenlaista. Urheilu on ehkä ollu se minun vahvuus, silleen monella tapaa.” H1

”Eliikkä tuota, mie oon itte aikanaan nuorena pelannu lentopalloa.” H2

”Joo ite oon oon tuota nuoresta asti pelannu jalkapalloa, jääkiekkoa, nuorempana parikytä vuotta.” H3

”Mutta sitte aiemmin, on tällästä pesäpallotaustaa tosiaan useamman vuoden oon pelannu pesäpalloa, joukkueessa.” H4

”Lapsena harrastanut melontaa, hiihtämistä ja laskettelua edelleen ja semmosia. Joitaki liikuntalajeja, mutta en ole ollut sillä lailla semmosessa missään joukkue toiminnassa tai semmosessa säännöllisemmässä.” H5

Kaikilta haastateltavilta löytyi taustaa liikunnan parista. Mielenkiintoiseksi havainnoiksi muodostui se, että jalkapallon parista ei löytynyt taustaa, vaikka jokainen joukkueenjohtaja

toimi kyseisellä hetkellä joukkueenjohtajana juuri jalkapallon parissa. Saaristo (2021, 34) toi esille omassa haastattelututkimuksessaan, että usein joukkueenjohtajan ja valmentajan ero oli juuri se, että valmentajalla oli taustaa lajin parista. Joukkueenjohtajan tapauksessa näin ei välttämättä ollut. (Saaristo 2021, 34.) Tässä tutkielmassa tilanne oli kuvattavissa hyvin samanlaisena, sillä toimijoilla ei ollut taustaa jalkapallon parista.

5.1.2 Lajin ja seuran merkitys

Lajin merkitys nousi esille myös, kun kyseessä oli ajautuminen niin lajin kuin seuratoiminnan pariin. Myös seuralla koettiin olevan merkitystä esimerkiksi siinä muodossa, minkäikäisille se toimintaa järjestää, Tämän seurauksena on voitu esimerkiksi päätyä osaksi kyseistä seuraa. Itkonen (2022, 64) korostaakin, että seuratoiminta voidaan nähdä suomalaisen urheilun ja liikunnan yhtenä ydinyksikkönä. Palkattujen henkilöiden määrä seuroissa on kasvamassa. Itkonen haluaa kuitenkin korostaa sitä, että vapaaehtoistyö sekä sen osuus lasten ja nuorten liikunnassa on kuvattavissa hyvin oleellisena. Koski (2000, 137) mainitsee, että seuratoiminta luo mahdollisuuden sosiaalisen maailman jäsentymiselle. Seuratoiminnan voidaankin luonnehtia olevan yksi tapa jäsentää sosiaalista maailmaa. (Koski 200, 137.) Lajin merkitys korostui kahdessa haastattelussa. Lajin merkitys koettiin pääosin itsestä ulkopuolisena eli lajin merkitys ikään kuin vain muodostui. Esille nousi myös seuran merkitys siinä määrin, minkäikäisille se esimerkiksi toimintaa tarjoaa.

”Mutta sitte 2014 tosiaan (Seuranimi), koska ei ollu silloin vielä sen ikäisille pojille, kun minun poika oli eli neljä, nii ei ollu sen ikäisille oikee mitää muuta toimintaa.” H1

”Yleisurheiluakin kokeiltiin, mutta siitä ei poika sitte innostunu. Mutta futikseen sitten jäi, ja joo sehän se olikin.” H1

”Mulla ei oo tähän lajiin sinäänsä oikeestaan mitään kosketusta ollu. Sitte sen jälkee vasta, ku pojat synty. Ja mies on kova jalkapallohullu, nii sitä kautta into tuli. Niiku sen myötä.” H2

Uteliaisuudella ja tutkivuudella viitataan toimintaan, jossa tiedon saaminen ja maailman tutkiminen ovat kuvattavissa kiinnostuneiden toimien kautta. Tällöin oleelliseksi ei muodostu esimerkiksi suorat tavoitteet, vaan toiminta, ja toiminnan laatu. Oppiminen ja tutkiminen mahdollistaa ihmiselle epämiellyttävien tunteiden vähentämisen. Epämiellyttävillä tunteilla

voidaan tarkoittaa esimerkiksi epätietoisuutta tai jonkin asian tai tunteen puutetta. (Silvia 2012, 157-158.) Tulkitsen, että esimerkiksi kiinnostus lajia kohtaan on yksi mahdollisen tekijä, miksi on ajautunut lajin pariin. Ei välttämättä joukkueenjohtajan suora kiinnostus, mutta esimerkiksi lapsen ajautuminen kyseisen lajin pariin. Tämä on johtanut myös siihen, että on päädytty vapaaehtoismijaksi kyseiseen lajiin ja seuraan.

5.1.3 Oman lapsen tai lapsien merkitys

Ihmisen motivaatio on kuvattavissa elämänmittaisena prosessina. Esimerkiksi motivaatiota voidaan tarkastella ajallisesti liittyen elämänkulun eri vaiheisiin. Motivaatio on usein yhdistetty siihen tilanteeseen, jossa ihminen kyseisellä hetkellä on. Ihmiset jatkuvasti suunnistavat sekä tekevät päätöksiä liittyen esimerkiksi henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Tämä tapahtuu osittain ympäristön sekä motivaation välisessä vastavuoroisuudessa. Tiivistäen tällä voidaan viitata siihen, että motivaatio on yhteydessä ympäristön luomiin mahdollisuuksiin sekä ympäristön luomat mahdollisuudet ovat yhteydessä motivaatioon. (Salmela-Aro & Nurmi 2017, 26.)

Kaikki viisi haastateltavaa oli ajautunut seuratoiminnan pariin oman lapsen tai lapsien kautta. Tapola ja Niemivirta (2014, 302) tuovat esille, että ympäristön tuki voidaan nähdä edellytyksenä lapsen kiinnostuksen kokemuksen syntymisen näkökulmasta. Ulkopuolisen tuen merkitys nähdään myös merkittävänä kiinnostuksen syntymisen alkuvaiheissa. (Tapola & Uusivirta 2014, 302.) Urheilupolku muodostuu useista eri tekijöistä. Urheilupolun syntyminen ei siis tapahdu kulttuurisessa tai sosiaalisessa tyhjiössä. Urheilijaksi kehittymistä ei kuvata vain yksilön prosessina, vaan sitä voi luonnehtia koko perhettä koskevasta prosessista sekä heidän sitoutumisestansa osaksi lapsen urheilua. (Itkonen 2022, 77.) Nichols (2016, 25) toi esille laajan tutkimusaineistonsa kautta, että yhdeksi motivaatiotekijäksi seuratoiminnan vapaaehtoisuudessa muodostuu se, että oma lapsi harrastaa lajia. Eli lapsen kautta on tultu osaksi seuratoimintaa. (Nichols 2016, 25.) Tämä edellä esitetty näkemys toteutui myös tämän tutkielman aineistossa, sillä jokainen haastateltava ajautui toimintaan lapsen harrastuksen kautta.

”Et eipä siinä lapsen mukana tulit seuratoimintaan mukaan.” H1

”Sitten tämä tuli niinku, että on se sillä lailla tullu juuri, kun nuo lapset harrastaa nii.” H2

”Ja tota sen jälkeen sitte omien lasten kautta tullu takaisin matkaan. Matkaan tähän urheiluun ja seuraan, seuratoiminnan pariin.” H3

”Niin tuota mie haluan olla mukana lapsen harrastuksissa. Oma isä oli lätkäjoukkueen huoltaja. Varmaan sen kymmenen vuotta. Jotenkin se, vaan tuntu luontaiselta itekki tota lähteä lapsen harrastukseen matkaan.” H3

”Sitten tämä tuli niinku, että on se sillä lailla tullu juuri, kun nuo lapset harrastaa nii.” H5

Saaristo (2021, 27) esitti omassa kansalaisareenalle toteutetussa haastattelututkimuksessa, että usein lapsi nähtiin ankkurina, jonka kautta toimija kiinnittyi osaksi lajia ja seuraa. Hän toi esille myös näkemyksen siitä, että tämä haastaa seuratoimintaa. Tämä on seurausta siitä, että toimijan sitoutuminen on yhteydessä lapsen jatkamiseen lajiin parissa. (Saaristo 2021, 27.)

Kim ja Baing (2012, 165) esittävät myös, että useimmat vapaaehtoiset nuorisourheilussa ovat lasten vanhempia. Suurin osa huoltajista lähtee toiminnasta tai organisaatiosta myös siinä vaiheessa, kun lapsi lähtee toiminnasta. (Kim & Baing 2012, 165 Haastateltavien kokemuksien kautta nousi esille se, että toimintaa on tultu toimijaksi oman lapsen tai lapsien kautta.

5.1.4 Situaation merkitys

Usein joukkueenjohtajuuteen päätyminen tai ajautuminen perustui ikään kuin tilanteeseen, jossa ajaututaan toimintaan. Nylund ja Berg (2005, 15) tuovatkin esille, että toimintaan ajautumista tai pääsyä voidaan lähestyä useista eri näkökulmista. (Nylund & Berg 2005, 15.) Haastateltavat eivät tuoneet esille haluaan ryhtyä joukkueenjohtajaksi, vaan usein tilanne oli se, että tilanteen kautta ajaututtiin joukkueenjohtajan rooliin. Usein esimerkiksi tilanne saattoi olla se, että edellinen roolissa toiminut joukkueenjohtaja väistyi tehtävästään, jolloin uutta kysyttiin tilalle. Usein toimintaan ajautumista tai ryhtymistä voi myös tarkastella hyväntekemisen näkökulmasta, sillä onhan siinä kyse toisen huomioimisesta sekä toisen esimerkiksi edellisen joukkueenjohtajan auttamisesta. Tästä saatiin viitteitä myös aineistossa. Martela (2015, 122) tuokin esille, että, jos ihmistä tarkastellaan psykologisesta näkökulmasta, voidaan todeta, että ihmisellä on luontainen tarve tuntea oma vaikutus myönteisenä maailmaa kohtaan. (Martela 2015, 122.)

Kommunikaatio on luontainen tapa ihmiselle välittää tietoa. Kommunikaation seurauksena voidaan luoda mahdollisuus empatian syntymiselle. Empatian syntymisen seurauksena, voidaan nähdä mahdollisuus altruismille. (Ojanen 2022, 27.) Empatiolla voidaan nähdä olevan

selkeä evolutiivinen rooli. Tällä tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi parhaimmissa tapauksissa se saa ihmisen toimimaan muiden ihmisten puolesta sekä olemaan moraalisesti läsnä esimerkiksi muille ihmisille. Korkea empatiataso voi olla yhteydessä siihen, että ihminen haluaa esimerkiksi auttaa toista tai toisia ihmisiä. Jos esimerkiksi pohditaan syytä sille, miksi yksilö haluaa toimia muiden eduksi, nousee yhdeksi motiiviksi juuri edelläkin mainittu empatia. Empatian kautta ei vain luoda periaatteita, vaan koetaan periaatteiden merkitystä. (Aaltola& Keto 2018, 12-13.)

”Ja siinä sitte tämä yks tyyppi, joka aikasemmin tätä talvinappulaa pitäny, että mie lähen joukkueenjohtajaks. Totta kai se oli vaikeaa ensin. Ei kukkaan halunnu. No mie lähen sitten, mutta lähe sie H1 sitte kaveriks. Hän lähtee, jos H1 sie lähet. Noniin...Okei mie suostuin. Alotetaan yhdessä tää, ja katotaa, jos löytyis sitte myöhemmi sitte siihe jotenki vakaammalla pohjalla sitte joku halukas.” H1

”Ja tuota, mutta sitten jossain vanhempainillassa sitten se edeltävä jojo oli väsynyt, ja kaipasi apua. Ja sitten tämä minun Lotta svärd luonteeni iski siitä, ja me alunperin niiku sovittii, että mie autan häntä jossain asioissa.” H2

”No sehän lähti siitä liikkeelle, että oli perustamis palaveri, ja nii pitkään istuttiin, että joku huoltaja myönty.” H3

”Aloitus alko sillä lailla, että entinen lopetti, niin sitten minua pyydettiin siihen, ja en ihan tienny mihin lupauduin. Mutta hyvät oppirahat oon maksanu tästä.” H4

”Jotenki sitä vain, että jokuhan siihen hommaan oli saatava, nii sitte jotenki, ku siinä oli ollu matkassa, nii tiesi sitte, mitä se niiku on. Ehkä jotenki se veri veti sit sillai, että osallistuu siihen hommaan tai kuitenkin kulki pelireissuilla ja muuta. Se vain jotenki silleen sitte luontevasti ajauduin.” H5

Vaikka toimintaan ajautuminen tapahtui usein tilanteen luoman mahdollisuuden tai pakonomaisuuden kautta, koettiin toiminta silti mukavaksi sekä positiiviseksi. Esille nousi myös se, että esimerkiksi pätevyyden kokemus voi vahvistaa myönteistä tunnetta tehtävää kohtaan. Martela (2014, 41) mainitseekin, että kyse on myös yksilön kyvystä menestyä annetussa tehtävässä. Tunne oppimisesta on oleellinen osa pätevyyttä. Oppiminen voidaan nähdä seurauksena siitä, että pätevyys on kasvamassa. Pätevyyden vastakohtana voidaan nähdä tilanne, jossa yksilö on pettynyt omiin kykyihin eikä koe niitä riittäviksi. (Martela 2014, 41) Vapaaehtoisen seuratoiminnan kautta voidaan kokea myös mielekkyyttä, joka voidaan nähdä seurauksena toimijuudesta. Yhtä lailla merkityksellisyys voidaan nähdä yhtenä elementtinä, jonka toimijuus tuo mukanaan. (Koski 2000, 136.) Itseohjautuvuusteoria korostaa myös sitä, että yksilön taidot suhteessa tehtävään ovat oleellisessa osassa, kun on kyse pätevyydestä. (Ryan& Deci 2017,11.) Ryan& Deci 2017, 129-130) tuovat esille myös sen, että ulkoisten

tapahtumien voidaan nähdä olevan yhteydessä yksilön sisäiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio voi lisääntyä esimerkiksi tilanteiden tai tapahtumien kautta, erityisesti silloin, kun pätevyyden tunne täyttyy. Itseohjatuusteoria korostaakin yksilön omaa kokemusta liittyen tilanteeseen. (Ryan& Deci 2017, 129.130.)

”No... se on...minut junailtiin siie pakosti. Silloin aluksi, mutta joo. Ihan kiva, että näin kävi.” H1

”Fiilikset oli sitte aika odottavat ja semmoset mukavat. Että pääsee rakentaa, ja varsinkin tässä tapauksessa oli niiku uusi perustettava joukkue. Niin niin tuota toiminnan starttaus ja tämmönen, niin oli sillee innostunut, että pääsee siihen joukkueen ydinryhmään kiinni.” H3

”Ja kuitenkin ihan siis semmosella mukavalla fiiliksellä, ku kaikki alko, nii oli se iha, että oon niiku saanu apuja ja ku uskaltaa ite kysyä, nii asiat on menny tuota ihan mukavasti.” H4

”No se on, ihan kyllä mie olen tykänny ja eikait sitä sitte tekis, jos ei näin niiku pystyis tai sitä hommaa osais jotenki. Kuitenki tehään, että tuota.” H5

Kosken (2000, 136) mukaan liikunta sekä urheilu ovat kuvattavissa kiehtovina elämäalueina. Niiden ympäristö on luonnehdittavissa houkuttelevana. (Koski 200, 136.) Myös Ryan& Deci (2017, 482) nostavat urheilun esille yhdeksi nautinnon ja kiinnostuksen kohteeksi. (Ryan& Deci 2017, 482.) Aineistosta nousi esille se, että fiilikset tai tuntemukset toimintaa kohtaa sen alkuvaiheessa olivat positiiviset. Aineistosta nousi myös esille, että toiminnan alku toi mukanaan esimerkiksi innostusta.

5.2 Kokemukset seuratoiminnan hyödyistä ja haasteista

Heinilä (2001, 63) esittää, että liikunta on kuvattavissa kulttuurisena ilmiönä hyvin merkillisenä. Tämä on seurausta siitä, että hän luonnehtii sen olevan mahdollisuuksiltaan hyvin laaja. Se pitää myös sisällään myös hyvin laaja ja monimerkityksellisesti tulkittavia merkitys- ja miellesisältöjä. Liikunnalla on tarjota jokaiselle jotain. Heinilä korostaakin, että jo tämän seurauksena on hyvin oleellista, että liikunnan tarjoamat sisältöannit kuin myös merkitysisällöt avautuisivat kaikille nuorille. Ihmisen toiminnalle luontaiseksi voidaan kuvata sitä, että tämä on kykeneväinen luomaan merkityksiä häntä ympäröivälle ympäristölle. Tämä koskee myös liikuntaa. Merkitykset ovat tulkittavissa edellytysten, elämäntilanteen sekä tarpeiden näkökulmasta katsottuna. Sosiaalinen vuorovaikutus voidaan nähdä mahdollistajana sille, että ihminen kykenee oppimaan liikunnan tarjoamia sisältöanteja. (Heinilä 2001,63.) Tässä

kappaleessa tarkastelen aineistosta esille nousseita koettuja haasteita ja hyötyjä. Niiden merkitystä tarkastellaan osana motivaatiota.

5.2.1 Sosiaalisten suhteiden merkitys

Sosiaaliset suhteet koettiin oleellisena osana joukkueenjohtajan roolia. Toiminnan kautta saatiin uusia ystäviä, ja se koettiin positiivisena. Kuten Vasalampi (2017, 59) tuo esille, että jokainen yksilö on osana sosiaalista ympäristöä. Yksilön suhde ympäristöön on yhteydessä yksilöön joko suoraan tai välillisesti. (Vasalampi 2017, 59.) Csikszentmihalyi (2005, 37) kuvaa hyvää ympäristöä siten, että sen kautta yksilön on mahdollista iloita elämästä sekä se tarjoaa mahdollisuuden oman potentiaalin kehittämiseen. (Csikszentmihalyi 2005, 37.) Aineistosta nousi esille, että seuratoiminta koetaan esimerkiksi yhtenä ympyränä, jossa sosiaalinen elämä pyörii.

Vehmas (2015, 185-186) tuo esille, että liikunnan ja urheilun harrastaminen tuo mukanaan uusia sosiaalisia ulottuvuuksia. Toiminta voidaan nähdä oleellisena paikkana sosiaalistumisen näkökulmasta. (Vehmas 2015, 185-186.) Vapaaehtoistoiminnan kautta luodaan mahdollisuuksia yhteisölliseen tekemiseen sekä toisten ihmisten kohtaamiseen. (Nylund & Berg 2005, 15.) Myönteiset sosiaaliset suhteet ovat yhteydessä myönteiseen autonomiseen kokemukseen. Hyvä ilmapiiri sekä autonomia voivat johtaa hyviin tuloksiin. (Ojanen 2022, 66.) Duckworth (2016, 125-126) kuvaa, että ihmisen halua verkostoitumiseen voidaan luonnehtia ihmisen perustarpeeksi. Aivan kuten halua nautintoon esimerkiksi. (Duckworth 2016, 125-126.) Csikszentmihalyi (2005, 275) luonnehtii, että hyvän yhteisön kriteerinä voidaan pitää sitä, että se luo mahdollisuuden elämästä iloitsemiseen.

”On kyllä tullu, on tullu paljon uusia ystäviä kyllä. Ja tietenkin sosiaalista elämää.” H1

”Ja jalkapallo on sit se toinen ympyrä oikeestaan. Missä se sosiaalinen elämä niiku pyörii.” H1

”Nii joo minähän oon saanu paljon tuttuja ja ystäviä ja semmosta kokemusten jakamista ja muuta. Että se on ollut tosi mukavaa.” H4

”Mutta kyllä se niiku siis sillä lailla on niiku, että on tosiaan tuonu niitä uusia ystäviä, ja tuttavita ja kiva ollu tuota seurata niin muittenkin lasten kuin oman lapsen tätä harrastuksen intoa ja kehittymistä, ja minkälaisia erilaisia persoonia kaikki on ja sitä huumoria, niin.” H4

Kouvo (2014, 107) esittää sosiaalisten verkostojen voidaan luonnehtia muodostuvan pienistä ryhmistä. Ryhmällä viitataan tilaan, jossa esimerkiksi kahden tai useamman ihmisen välistä toistuvaa vuorovaikutusta voidaan kuvata yhteenliittymisenä. Ryhmälle ominaiseksi voidaan katsoa myös se, että ryhmän sisällä vallitsee yhteenkuuluvuuden tunne. Oleellista ryhmän kannalta on myös se, että se on sitoutunut yhteisiin tavoitteisiin. Omiin rooleihin erikoistuminen on niin ikään kuvattavissa yhtenä ominaispiirteenä, kun tarkastellaan ryhmää. (Kouvo 2014, 107.) Sosiaalisella verkostolla voidaan viitata kahden tai useamman ihmisen väliseen siteeseen. Sosiaaliselle verkostolle tyypillistä on se, että sitä kuvataan sosiaalisten suhteiden muodostamana kokonaisuutena. Verkoston kasvaminen on yhteydessä siihen, että sosiaaliset siteet ovat myös lisääntymässä. Verkostossa olevilla jäsenillä ei välttämättä ole suoria siteitä esimerkiksi muihin verkostossa oleviin yksilöihin. Tämän seurauksena voidaan luonnehtia, että verkostoissa on myös välillisiä siteitä, joiden kautta muihin jäseniin ollaan yhteydessä esimerkiksi toisten jäsenten kautta. (Kouvo 2014, 108.)

Ympäristöt, jotka johtavat sisäiseen motivaatioon ovat kognitiivisen evoluutioteorian ehdotuksen neljä mukaan ne, jotka tukevat yksilön psykologisia perustarpeita autonomiata, pätevyyttä ja yhteenkuuluvuutta. (Ryan & Deci 2017, 160.) Yhteenkuuluvuus motivaatioilmaston olevana puolena helpottaa enemmän sisäistä motivaatiota kuin, että se estäisi sitä. Tilannetta voidaan kuvata esimerkiksi yksilön tasolla olevista tehtävistä tai aktiviteeteista. (Ryan & Deci 2017, 166.) Edellä mainituissa kokemuksissa nousee esille seuratoiminnan mukanaan tuomat uudet sosiaaliset ulottuvuudet. Seuratoiminta sosiaalisena ympäristönä mahdollistaa uusia sosiaalisia ulottuvuuksia.

5.2.2 Roolin ja osallisuuden merkitys

Osallisuuden merkitystä tarkastelen siitä näkökulmasta, miten osallisuus koetaan osana motivaatiota. Alasoini ja Kettunen (2017, 9) kuvaavat osallisuutta seuraavasti. Osallisuuden voidaan luonnehtia olevan toimijuuden ainesosa, jonka kautta on mahdollista kokea merkityksellisyyttä sekä tunnustusta. Sanan muodossa osallisuus yhdistetään siihen, että ollaan osana jotakin. (Alasoini & Kettunen 2021, 9.)

Roolin merkityksellä kuvataan sitä, mitä joukkueenjohtajana toimiminen mahdollistaa itse joukkueenjohtajalla. Ja esimerkiksi mitä kokemuksia joukkueenjohtajana toimiminen luo itsessään. Esille nousi paljon sitä, että pääsee esimerkiksi näkemään joukkueen kehityksen, ja

olemaan osana kehityskaaressa. Tulkitsen tilanteen siten, että rooli eli joukkueenjohtajana toimiminen luo mahdollisuuden suurempaan osallisuuteen, sillä silloin toiminnassa ollaan mukana aktiivisina toimijoina. Ojanen (2022, 282) tuo esille, että ryhmät tuovat ihmisen elämään paljon sisältöä. Ilman ryhmiä elämä olisi kuvattavissa huomattavasti tylsempänä. Parhaimmillaan ryhmät luovat jäsenilleen tukea ja arvostusta. Ryhmään kuulumisen voidaan tulkita olevan seurausta liittymisen tarpeesta. (Ojanen 2022, 282.)

”Et on niiku et on aktiivina siinä, nii on sitte aina mukana.” H1

”Ja ihan yksittäiset treenitkin ja sitten poikien kehittyminen ja sen näkeminen.” H1

”Et siel on käytännössä kaikki nämä tytöt siellä on muutamia siel on joukkuehan reenas jo talven, mut et meit oli vajaa kymmenen silloin. Pelaajia, ja nyt on lähemmäs kolmekymmentä, nii aika monta alotusta ja lopetusta on tässä nähny ja nähny hienoja kehityskaaria, että siinä kai se varmaan tulee se ilo puoli.” H3

”No kyllähän se on siis sillai, että ku on saanu seurata sitä kehittymistä ja sitte, ku on varsinkin niiku nuo pelimatkat ja tämmöset näin.” H4

”Mutta kyllä se niiku siis sillä lailla on niiku, että on tosiaan tuonu niitä uusia ystäviä, ja tuttavii ja kiva ollu tuota seurata niin muittenkin lasten kuin oman lapsen tätä harrastuksen intoa ja kehittymistä, ja minkälaisia erilaisia persoonia kaikki on ja sitä huumoria, niin.” H4

”Ja kyllähän se sillain viepi aikaa älytön, mutta sitte myös antaa semmosta mukavaa, mukavaa tekemistä. Ja koko perheenä käydään pelejä seuraamassa.” H5

Toiminta mahdollisti myös kehittymistä muilla elämän osa-alueilla, joita ei esimerkiksi sen hetkessä elämäntilanteessa päässyt käyttämään esimerkiksi työelämässä. Csikszentmihalyi (2005, 275) kuvaa, että hyvä yhteisö luo myös mahdollisuuden oman potentiaalnin kehittämiseen. (Csikszentmihalyi 2005, 275.) Aineistosta nousi esille, että seuratoiminta tarjoaa mahdollisuuden myös omien taitojen kehittämiseen.

”Niin siinä hetkessä tavallaan mietin, että tämmönen tilanne minun elämästä puuttuu tällä hetkellä, että mie voisin käyttää niitä organisointitaitoja. Sitä ihmisten kanssa tekemistä ja tavallaan saaha se joukkue, niiku mie pidän tätä tavallaan tiiminä. Että miten mie saan sen tiimin toimimaan., ja tavallaan katoamaan itse siitä koko ajan vähän vähemmälle roolille.” H2’

Nichols (2016, 15) mainitsi uusien taitojen oppiminen olevan myös yhtenä motivaatiotekijänä esittämässään tutkimusaineistossaan. (Nichols 2016, 25.) Ryan ja Deci (2002, 6) esittävät, että tarve pätevydestä voi johtaa siihen, että yksilö suuntaa kohti uusia haasteita. Pätevyydellä ei viitata siihen, että omat taidot ovat esimerkiksi saavuttaneet tietyn tason, vaan se, että toiminnan

aikana yksilö kokee luottamusta sekä vaikuttavuutta osana toimintaa. (Ryan& Deci 2002, 6.) Tulkitsen, että haastateltavan esille tuoma kokemus antaa viitteitä juuri kyseisestä tarpeesta pätevyyteen. Tämän seurauksena on todettavissa, että esimerkiksi toimintaan ajautumisen yhtenä komponenttina on ollut juuri tämä kyseinen tekijä.

5.2.3 Toiminnan merkitys

Tässä kappaleessa tarkastellaan toiminnan merkitystä joukkueenjohtajien kokemana. Esille nousi, että toiminta koetaan esimerkiksi harrastuksena. Koski (2000) mainitsee, että toimijuus voi tuoda mukanaan niin merkityksellisyyttä kuin mielekkyyttä. (Koski 2000) Duckworth (2016, 127) esittää näkemyksen, jonka mukaan tarkoitusta voidaan luonnehtia suureksi motivaation lähteeksi. Hän tuo esille, että tämä koskee hänen näkemyksensä mukaan useimpia ihmisiä. (Duckworth 2016, 127.) Saaristo (2021, 27) mainitsi omassa haastattelututkimuksessaan, että joukkueessa pelaaminen sekä harjoittelu on kuvattavissa lapsen harrastamisena. Hän esitti myös näkemyksen siitä, että aikuisen toiminta taustahenkilönä on yhtä lailla kuvattavissa yhtenä harrastamisen muotona. (Saaristo 2021, 27.)

”No jonkinnäköinen harrastus se tietenkin on. Tai siis ei mikään, vaan ihan oikea harrastus.” H1

”Siit on tullu vähä niiku oma harrastus sitte itelle ja. Muuta, että kylläse niiku paljo antaa arkeen.” H4

”Sitte tuota on se semmone mukava harrastus, ja itte ainaki aattelee sen, että vaikka se aikaa viepi hirveesti, nii mutta se, että lapset pysyy poissa kyliltä pyörimästä, nii kyllä se on niiku kuitenkin sitte.” H5

Toiminnan koettiin myös tarjoavan esimerkiksi haastetta, jota ei sillä hetkellä ollut saatavilla esimerkiksi työelämän puitteissa. Toiminnan kautta koettiin saavan myös onnistumisen tunteita. Ryan ja Deci (2017, 125-126) esittävät, että vapaan valinnan paradigmalla voidaan viitata tilanteeseen, jossa halu toimintaan ja tehtävään lähtee yksilöstä itsestään. Tällöin myös yksilön tekeminen suuntautuu kyseisen tehtävän tai työn pariin. (Ryan& Deci 2017, 125-126.) Osa haastateltavista koki, että oma tehtävä tai työ joukkueenjohtajana koettiin enemmän harrastuksena kuin esimerkiksi velvoitteena tai työnä.

”Nii kyllähän mie saan tästä paljon kuitenkin. Onnistumisen tunteita ja tavallaan sellasia esimiestehtäviä. Ja sit tässä ei kuitenkaan ole niitä samoja paineita kuin työmaailmassa. Ei oo niin tulostavoitteellista.” H2

Aineistosta nousi esille, että toiminnan koettiin tarjoavan esimerkiksi mahdollisuuden omien taitojen kehittämiseen, joka ei ollut mahdollista esimerkiksi työelämän puitteissa. Aineistosta nousi esille myös se, että toimintaa tarjoaa esimerkiksi onnistumisen tunteita. Esille nousi myös sosiaalisen kontekstin merkitys siinä muodossa, että sitä ei esimerkiksi koettu niin paineellisena kuin työelämää.

5.2.4 Ajan merkitys

Ryan ja Deci (2017, 89) kuvaavat, että jokaisella sosiaalisella ympäristöllä on motivaatiota vahvistavat sekä vähentävät tekijät. (Ryan& Deci, 2017, 89.) Tämä käy ilmi myös tämän tutkielman tuloksissa, sillä seuratoiminnassa koettiin sekä hyötyjä, että haasteita. Edellisissä kappaleissa seuratoiminnan kokemuksia on tarkasteltu koettujen hyötyjen kautta. Tässä kappaleessa tarkastelen aineistosta esille nousutta haastetta tai haasteita, joka muodostui pääosin aikaan, jota toiminta osakseen vaatii. Suurimmaksi haasteeksi koettiin myös toiminnan vaatima sitoutuminen. Toiminta vaatii usein osakseen aikaa esimerkiksi muilta elämän osa-alueilta. Koski ja Mäenpää (2018, 65) nostavatkin esille näkemyksen, jonka mukaan seuratoiminnan kehittyminen johtaa myös siihen, että vapaaehtoisten panos seuratyöhön lisääntyy. Viimeisen vuosikymmenen perusteella voidaan todeta, että kokonaistyömäärä joukkueen ympärillä on lisääntynyt. (Koski& Mäenpää 2018, 65.) Osa tehtävistä vaatii osallistumista kuukausittain. Osa tehtävistä voi taas vaatia tekemistä viikoittain tai lähes päivittäin. (Koski& Mäenpää 2018, 65.) Nicholisin (2016, 25) laajan tutkimusaineiston kautta nousi myös esille, että aika ja lisääntynyt työmäärä vähentää vapaaehtoisten motivaatiota. (Nichols 2016, 29.)

”Niin niin se sitoutuminen on pakko olla. Olla tämmösessä mukana. Jos kerta tämmöseen lähet. Muuten se ei niin kuin toimi.” H2

”Vaikka se vie sitte myös sitä omaa vapaa-aikaa paljon.” H4

”Ja kyllähän se sillain viepi aikaa älytön, mutta sitte myös antaa semmosta mukavaa mukavaa tekemistä. Ja koko perheenä käydään pelejä seuraamassa.” H5

Yhdeksi haasteeksi nousi myös se, että toimintaan voi liittyä ennakkokäsityksiä, joiden kautta ajatellaan, että toiminta vaati taustalleen paljon osaamista. Tämä koettiin yhdeksi haasteeksi liittyen esimerkiksi siihen, että toimintaan ei lähdetä mukaan.

”Mut nii eihän se varmaan kaikki aattelee et pitäs osata jotaki. Ja sit se on siinä esteenä, että ryhtyy jojoksi, mutta. Eipä siinä kyllä tarvii, ei tarvii osata mittää.” H1

Yhdeksi haasteeksi nousi myös se, että esimerkiksi seura koettiin hieman etäiseksi.

”Ja kaiken asian ytimessä. Nyt huomaa, ku ei oo siellä, nii kuinka vähän sitä siitä seurasta oikeen ees kuulee. Et se on vähä semmone. Semmone etäne asia.” H5

Kokemuksien kautta voidaan muodostaa ymmärrystä siitä, että esimerkiksi ajan merkitys ilmenee kokemuksissa motivaatiota vähentävänä tekijä. Toiminnan lisääntynyt aikavaatimus on yhteydessä siihen, että se vaati myös tekijöiltään enemmän aikaa. Seuran etäisyys nousi yhdessä kokemuksessa esille myös motivaatiota mahdollisesti vähentävänä tekijänä. Osallisuuden rajoitusta ei voi suoraan tulkita näissä tuloksissa esimerkiksi siten, että osallisuutta rajattaisiin esimerkiksi seuran toimesta. Tulkitsen, että osallisuuden rajautuminen on osittain johtuvaa siitä, että toiminnan aikavaatimukset suhteutettuna osallisuuden vaatimaan aikaan, ovat ristiriidassa keskenään.

5.3 Kokemukset ympäristöstä ja yhteisöllisyydestä

Yhteisön voidaan nähdä luovan turvallisuutta, lämpöä, kodikkuutta sekä myönteisyyttä. Käsitteenä yhteisö mahdollistaa mielikuvat esimerkiksi turvallisuudesta sekä myönteisyydestä. (Pessi & Seppänen 2011, 289.) Sosiaalinen ympäristö, joka on yksilön lähellä, voidaan nähdä vaikuttavana tekijänä yksilön motivaatioon. Se on vaikuttamassa myös yksilön hyvinvointiin sekä suoritukseen. Lähellä olevalla sosiaalisella ympäristöllä viitataan esimerkiksi perheeseen, opettajiin, valmentajiin, työyhteisöön tai ystäviin. Itseohjautuvuusteorian näkökulmasta oleelliseksi muodostuu se, missä määrin eri ympäristöt ovat yhteydessä motivaation laatuun. Ympäristön ja yksilön merkitystä lähestytään erityisesti siitä näkökulmasta, miten ympäristö esimerkiksi kontrolloi yksilön käytöstä tai tukee tämän itseohjautuvuutta. Psykologisia perustarpeita tukeva sosiaalinen ympäristö, voidaan nähdä myös tukevan yksilön sisäistä motivaatiota, energisyyttä, hyvinvointia sekä itseohjautuvuutta, jota voidaan kuvata aktiiviseksi. (Vasalampi 2014, 46.)

Perustarpeiden täytyminen kuvataan välttämättömänä edellytyksenä esimerkiksi ihmisen kukoistamisen tai menestymisen näkökulmasta. Perustarpeilla tarkoitetaan autonomian, pätevyyden sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Psykologisten tarpeiden täytyminen on yhteydessä aikaan, kontekstiin sekä sosiaalisiin kanssakäymisiin, jossa ihminen toimii. Kaikki tekijät tai tapahtumat, jotka tuottavat vaihtelua tarpeiden täyttymiseen, tuottavat myös vaihtelua yksilön hyvinvointiin. Tiivistäen voidaan kuvata, että tarpeiden täyttymisen voidaan kuvata olevan yhteydessä hyvinvointiin. (Ryan & Deci 2017, 242-244.) Sosiaalisen ympäristön sekä kulttuurin näkökulmasta tarkasteltuna oleelliseksi myös nousee se, että jokaiselle ympäristöllä kuin myös kulttuurilla on omat motivaatiota vahvistavat tekijät sekä myös vähentävät tekijät. Tekijöiden vaikutusta motivaatioon kuvataan usein yksilöllisesti eli miten ympäristö vaikuttaa yksilötasolla motivaatioon niin vahvistavasti kuin heikentävästi. (Ryan & Deci 2017, 89.)

5.3.1 Lajin merkitys

Esille nousi yhdessä haastattelussa esimerkki siitä, että lajin kautta voidaan kokea, että ollaan osana isompaa lajiperhettä kuin esimerkiksi vain oma seura. Yhteenkuuluvuudessa korostuu kokemus siitä, että yksilö kokee olevansa osana yhteisöä, jossa hän toimii. Tällä viitataan myös syvään yhteyden tunteeseen, jonka yksilö pystyy muodostamaan läheisiin ihmisiin. (Martela, Mäkikallio & Virkkunen 2017, 102.) Ryan ja Deci (2017, 482) mainitsevat, että urheilu voidaan nähdä suosittuna tapana viettää esimerkiksi vapaa-aikaa niin nuorten kuin vanhempienkin ihmisten keskuudessa. Pelit voivat olla muodoltaan vapaampia tai organisoidumpia. (Ryan & Deci 2017, 482.) Koski (2000, 137) mainitsee, että seuratoiminta luo mahdollisuuden sosiaalisen maailman ilmentymiselle. Se voi myös omalta osaltaan olla määrittämässä esimerkiksi yksilön identiteettiä. (Koski 200, 137.)

”Ja onha sitä nyt tieteenki tuttavuuksia tullu muistaki joukkueista ja tää jalkapallo lajina on tavallaan yks perhe.” HI

”Ja jalkapallo on sit se toinen ympyrä oikeestaa. Missä se sosiaalinen elämä niiku pyörii.” HI

Jalkapallo lajina voi siis luoda yhden sosiaalisen maailman ilmentymän kuten Koski (2000) esittää. Laji yhdistää lajissa mukanaolevia. Jalkapallo nousi esille myös haastateltavan kokemuksessa yhtenä sosiaalisen elämän ympyränä, jossa sosiaalinen elämä pyörii.

5.3.2 Palkallisten työntekijöiden sekä toimihenkilöiden merkitys

Vapaaehtoistoimijoiden löytäminen voi näyttäytyä haastavaksi seuratoiminnan näkökulmasta. Lyhytaikainen sitoutuminen sekä kasvaneet odotukset, voivat lisätä seurojen halukkuutta palkata työntekijöitä. Myös vaatimukset liittyen seurojen toimintaan, voi johtaa palkkausten lisääntymiseen. Seuratoiminnan ammattimaistuminen nostetaankin esille yhdeksi seuratoiminnan merkittävimmiksi muutoksista. Vuonna 1986 seuroissa oli päätoimisia palkattuja seitsemän prosentin verran. Vuonna 2006 luku oli 12 prosenttia. Ja vuonna 2016 luku oli jo 21 prosenttia eli joka viidennellä seuralla oli palkattu päätoiminen työntekijä. Palkattujen päätoimisten työntekijöiden määrään vaikuttaa esimerkiksi seuran koko tai jo palkattujen työntekijöiden määrä. (Koski& Mäenpää 2018, 67-69.) Palkallisten päätoimisten työntekijöiden määrä johtaa seuratoiminnan kehittymiseen. Seuratoiminnan kehittyminen johtaa taas toiminnan ammattimaistumiseen. (Koski& Mäenpää 2018, 71.)

Ryan ja Deci (2017, 11) mainitsevat, että yhteenkuuluvuuden näkökulmasta oleelliseksi muodostuu myös mahdollisuus tuntee itsensä antavana tai auttavana toisen kautta. (Ryan& Deci 2017, 11.) Seuran palkattujen työntekijöiden merkitys nousi esille myös kolmessa haastattelussa. Palkattujen työntekijöiden merkitys muodostui hyvin vahvasti saatuun tukeen sekä apuun. Palkattujen työntekijöiden merkitys näyttäytyi myös seuratoiminnan kehittämisenä tai jo esiintyneenä seuran kehittymisenä. Palkatuilla työntekijöillä kuvaan seurassa työskenteleviä osa-aikaisia tai kokoaikaisia työntekijöitä, joille maksetaan työstään korvaus.

”No kyllä puheenjohtajan kanssa ollaan paljon tekemisessä ja nyt tää uus tuota valmennuspäällikkö X on ollu kyllä semmone boosteri tässä koko seurassa, vaikka se tekee semmosta hiljasta työtä, mutta tota on niiku nähny, et seura on kasvanu ihan hirvittävästi parissa vuodessa.” H1

Myös palkattujen työntekijöiden esimerkillisyys koettiin omaa motivaatiota vahvistavaksi.

”Se, että siel on töissä semmosia ihmisiä, jotka tekee niiku isolla sydämellä, niin se kyllä auttaa niiku pysymään tässä seurassa ja toiminnassa mukana.” H1

”Mutta joo ammattimaiset ihmiset ympärillä, auttaa tässä. Tai vaikuttaa siihe, että jaksaa siinä jatkaa. Et jos kaikki jäis omille harteille, nii sit kyllä jäis hommat.” H1

”X saa kyllä paljon apua ja neuvoja aina ku soittaa. ja toki X on myös mukana. Vastaa kyllä, ku kysyy. Myös palloliitolta tulee sieltä, minusta ainakin tai mie

ainakin, mitä on joskus ollu jotaki ongelmia tai kysymyksiä, nii sieltä kyllä on hyvin vastailtu sitte.”H5

Myös muiden toimihenkilöiden merkitys korostui esimerkiksi vastuun ja tehtävien jakamisen kautta. Toisten toimihenkilöiden avulla koettiin, että oma työkuorma on pienempi. Sen koettiin auttavan myös tehtävässä jatkamiseen. Heikkala ja Koski (2000, 114-115) mainitsevat, että vapaaehtoistoiminnassa toiminta sekä sen järjestäminen pohjautuu yhteisöllisyyteen. Yhteisymmärrys ja luottamus toimijoiden välillä johtaa yhteisöllisyyteen. (Heikkala& Koski 2000, 114-115.) Nylund ja Berg (2005, 13) tuovat esille, että vapaaehtoistoiminnassa korostuu yhteistoiminnallisuus sekä mahdollisuus yhdessä toimimiseen. Tämän seurauksena muodostuu myös mahdollisuus auttamiseen. (Nylund& Berg 2005, 13.)

”Mutta, että on sitte tähän tietosesti keränny porukkaa ympärille ja perustanu erinäisiä vanhempien ryhmiä, että jotka avustaa sitte siinä juuri tässä varainhankinta hommassa, ja sitte vielä talkoo- ja kanttiinihommassa.”H3

”Mutta meillä on siinä joukkueessa semmone hyvä johtoryhmä, että me ollaan alusta asti oltu se meidän vastuuhuoltaja ja joukkueenjohtaja on vaihtunut, mutta miekin kuitenkin oon siinä alusta ollu mukana, ja valmentaja on ollu sama ja rahuri on ollu sama.” H5

Toimintaa tarjoaa mahdollisuuden niin avun antamiseen kuin myös avun saamiseen. Tämä on oleellista yhteenkuuluvuudelle kuten Ryan ja Deci (2017, 11) esittävät. Tulkitsen, että erityisesti yhteisymmärrys esimerkiksi toimijoiden välillä, voi olla oleellinen tekijä yhteenkuuluvuudessa. Myös työkuorman ja vastuuden jakaminen keventää joukkueenjohtajan työkuormaa ja vastuuta, jolloin myös kokemus joukkueenjohtajuudesta voi muodostua positiivisemmaksi kuin esimerkiksi silloin, jos toiminta perustuisi vain yhden henkilön vastuulle. Kokemuksissa nousi esille myös se, että toiminta tarjoaa mahdollisuuden niin auttamiseen kuin myös avun saamiseen. Tämän onkin oleellista yhteenkuuluvuuden näkökulmasta, kuten Ryan ja Deci (2017, 11) korostavat.

5.3.3 Seuran merkitys

Seuran merkitys nousi myös esille. Seuralla kuvaan koko kokonaisuutta, jonka muodostaa esimerkiksi kaikki seuran alla oleva toiminta sekä ihmiset, jotka ovat osana seuraa. Seura koettiin esimerkiksi yhtenä perheenä. Ryan ja Deci (2017, 86) tuovat esille, että

yhteenkuuluvuudessa oleellista on se, että muista välitetään ja sitä kautta myös itsestä välitetään. Se yhdistetään myös tunteeseen, että kuulutaan johonkin tai ollaan osana jotakin. Yhteenkuuluvuutta voidaan siis luonnehtia vastavuoroisena prosessina. (Ryan& Deci 2017, 86.) Kokemuksessa nousi esille se, että seurasta välitetään.

”Onhan sitä yhtä perhettä niiku tuo (Seuran nimi), eihän siinä oo niiku kahta sanaa.”H1

Seuran merkitystä koettiin myös sen mukaan, miten seura tukee sen toimijoita. Esimerkiksi liittyen siihen, miten uudet toimihenkilöt otetaan osaksi seuratoimintaa. Seuran merkitys koettiin myös seuran muodostaman vertaistukiverkoston kautta eli tarkemmin kuvattuna, miten seuran jäsenet voivat tukea toinen toisiaan.

”Mutta, tuota. Tavallaan semmonen tuki, no joo kyllä sekin on. No varsinkin sit, jos joku uutena alkaa, nii että tosissaan niiku pitää siitä kiinni. Et jos se meinaa niiku oma-aloitteisesti vapaa-aikansa tähän antaa, nii sit se kannattaa ottaa tosissaan. Ja tosissaan tukea sitä siihen, et se pääsee siihen mukaan.” H2

”Kyselläki ihan vaikka niinkin päin, et miten sulla mennee? Ja onko tullu jotaki? Ja, että kysyppä vaikka siltä (Jojolta). Että se on hyvä jojo. Kysy siltä vähän vinkkejä tai. Jos sul on ongelmia, nii kysyppä (Jojolta) miten se ratkaisee ne konfliktit ja ihan vaan tämmösiä. Näin pieni ku tää seura on kuitenkin, niin ihan semmosta vertaistukea tavallaan.” H2

Seuran ja joukkueen merkitystä koettiin myös siitä näkökulmasta, että seuran merkitys koettiin oleellisena, mutta toisaalta se koettiin myös hieman pimentoon jääväksi. Esille nousi myös se, että seura ohjaa toimintaa, joka koettiin tärkeäksi. Mielenkiintoiseksi havainnoksi muodostui myös se, että ohjaus koettiin hyvänä. Sillä Ryan ja Deci (2017, 129-130) mainitsevat, että kognitiivisen arviointiteorian mukaan, palkitseminen tai ulkoa tuleva ohjaus voidaan nähdä yksilön sisäistä motivaatiota heikentävä tekijänä. Tämä voi olla seurausta siitä, että yksilö kokee esimerkiksi oman autonomian tulevan estetyksi. Itseohjautuvuusteoria korostaakin yksilön kokemusta kyseisestä tilanteesta. (Deci& Ryan 2017, 129-130.) Tulkitsen, että erityisesti ulkoisen ohjauksen kannalta oleellista on se, miten se toteutetaan. Tämän seurauksena esimerkiksi ohjauksen seuraukset voivat näyttäytyä eri muodoissa esimerkiksi kokemuksissa. Kuten tässä tapauksessa saatiin viitteitä, niin seuran ohjaus koettiin pääosin positiivisena.

”Ja nojoo seurasta voi korostaa sitä, että tulee sieltä tukea, mutta aika paljon on myös sellasta pimentoa, että jollain tapaa toivois, että ois vielä semmosta enemmän...enemmän jotaki niiku vinkkejä oman toiminnan kehittämiseen, ja muuhun että.” H4

”Hyvä, että seura ohjaa niiku sitä toimintaa, ja varmaan vuosien aikana on vielä jotenkin selkeytyny ehkä tai niiku. Minusta ainakin seura on menny paljon eteenpäin niiku varsinkin viime aikoina, ihan vuosina.” H5

Seuran merkitystä koettiin myös kehittämisen ja tarkemmin kuvattuna seuran kehittymisen tai kehittämisen näkökulmasta. Seurassa koettiin olevan paljon potentiaalia, joka esimerkiksi voi lisätä halua tai motivaatiota omaa toimijuutta kohtaan. Koski (2000, 49) mainitseekin, että seuroissa tapahtuvaa vapaaehtoistyötä voidaan kuvata kansalaistoimintana tai kansalaisaktiivisuutena. Kansalaisaktiivisuudella viitataan potentiaaliin, jonka voidaan nähdä olevan seurausta aktiivisuudesta. Potentiaalille ominaista on se, että se ei välttämättä esiinny vielä konkreetian muodossa. (Koski 2000, 49.)

”Kyllähän tää sillä lailla niiku, jos miettii koko seuraa nii. Tavallaan semmone olis halu kehittää seuraa ehkä miekin näkisin tässä paljon kehittämisen mahdollisuuksia. Tää on pieni seura. Täs on valtava potentiaali. Ehkä aliarvostettukin jostain syystä, nii toki että sitte.” H4

Potentiaali nousi esille kokemuksessa, ja sen myötä koettiin, että halutaan omalla työpanoksella olla myös mukana seuran kehittämisessä. Vasalampi (2017, 44-45) esittää, että integroidulle sääätelylle ominaista on se, että toiminnan tavoitteet sulautuu osaksi yksilön tavoitteita. Tällöin myös motivaation laatu on yhteydessä vahvempaan sitoutumiseen. (Vasalampi 2017, 44-45.)

5.3.4 Joukkueen merkitys

Joukkueen merkitys nousi myös esille haastatteluissa. Joukkueella kuvaan esimerkiksi sitä kyseistä joukkuetta, jossa joukkueenjohtaja toimii. Joukkueen merkitys koettiin erityisesti esimerkiksi yhteenkuuluvuuden näkökulman kautta. Eli toimijuuden kautta koettiin olevan osana joukkuetta. Toimijuus toi myös mukanaan sen, että on mahdollista seurata joukkueen matkaa olemalla myös osana sitä. Martela, Mäkikallio ja Virkkunen (2017, 102) korostavat, että yhteenkuuluvuuden kokemuksessa oleellista on se, miten yksilö kokee olevansa yhteisöä. Tämä on yhteydessä myös syvään yhteyden tunteeseen. Tämän seurauksena yksilö pystyy

muodostamaan yhteyden tunnetta läheisiin ihmisiin. (Martela, Mäkikallio & Virkkunen 2017, 102.) Koski (2000, 136) kuvaakin taiteen, tieteen ja urheilun rajautuvan sosiaalisiksi maailmoiksi. Seuratoiminta on kuvattavissa yhtenä sosiaalisen maailman ilmentymänä. (Koski 2000, 136–137.)

”Et kyllä siinä on varmaa sekin, että sitte ku on liian pitkään tai mieki oon neljättä vuotta jo, nii sit se muuttuu se tota sitte on osa heitä, ja siellä joukkueessa.” H3

”Nii joteki se se joukkueen oma kupla, niin siinä on kiva olla. Ja sitä on kiva seurata siinä, et se on semmonen semmonen, mikä eniten tuo.” H4

Ryan ja Deci (2017, 188-189) esittävät, että integroitu säätely näkyy esimerkiksi siten, että yksilön on mahdollista kokea täyttä hyväksyntää. (Ryan & Deci 2017, 188-189.) Joukkueenjohtajat kokivat, että he olivat sulautuneet osaksi joukkuetta. Ryan ja Deci (2000, 71) esittävät, että niin sisäistyminen kuin integroituminen ovat oleellisia tekijöitä lapsuuden sosiaalistumisessa. Sisäistyminen ja integrointi ovat yhtä lailla kuvattavissa oleellisena prosessina myös silloin, kun tarkastellaan ihmisen koko elämänmittaista prosessia. (Ryan & Deci 2000, 71.)

Joukkueen potentiaali koettiin myös yhtenä tekijänä, joka lisää motivaatiota omaa toimijuutta kohtaan. Duckworth (2016, 127-128) kuvaa tarkoitusta seuraavan esimerkin avulla. Kuvitellaan tilanne muurarin työn kautta. Tilanteessa on kolme muuraria. Ensimmäinen muurari kuvaa työtään seuraavin sanoin: ”Laitan vain tiilejä paikoilleen.” Toinen muurari kuvaa työtään seuraavilla sanoilla: ” Rakennan kirkkoa.” Kolmas muurari kuvaa työtään seuraavasti: ” Rakennan jumalan taloa.” Duckworth kuvaa, että suurin osa ihmisistä haluaisi olla edellä kuvattu muurari numero kolme, mutta suurin osa ihmisistä identifioi itsensä joko ensimmäiseen tai toiseen. (Duckworth 2016, 127-128.) Tilannetta voidaan luonnehtia tulkintani mukaan osittain siten, että oleellista ei ole niinkään se *mitä teet*. Vaan *miten sen teet*, ja *miksi sen teet*. Duckworth (2016, 130-131) kuvaa, että kutsumus ei itsessään ole löydettävissä suoraan. Oleellista onkin se, että ammatilla tai kyseisellä roolilla ei ole niin suurta merkitystä. Vaan oleelliseksi muodostuu se, miten työ linkittyy suurempaan kuvaan tai esimerkiksi muihin ihmisiin. (Duckworth 2016, 130–131.) Uusiautti (2019, 24) luonnehtii, että parhaimmatkin vahvuusluokittelut voidaan nähdä tapana kuvata ihmisen potentiaalia.

”Ja sitten jotenki no sitten toinen jotaki omaa motivaatiota, toki minä katson tietyllä vaaleanpunaisella aurinkolaseilla, mutta siis on niiku semmonen ajatus, että meidän joukkue on aika hyvä ja kehityskelpoinen.” H4

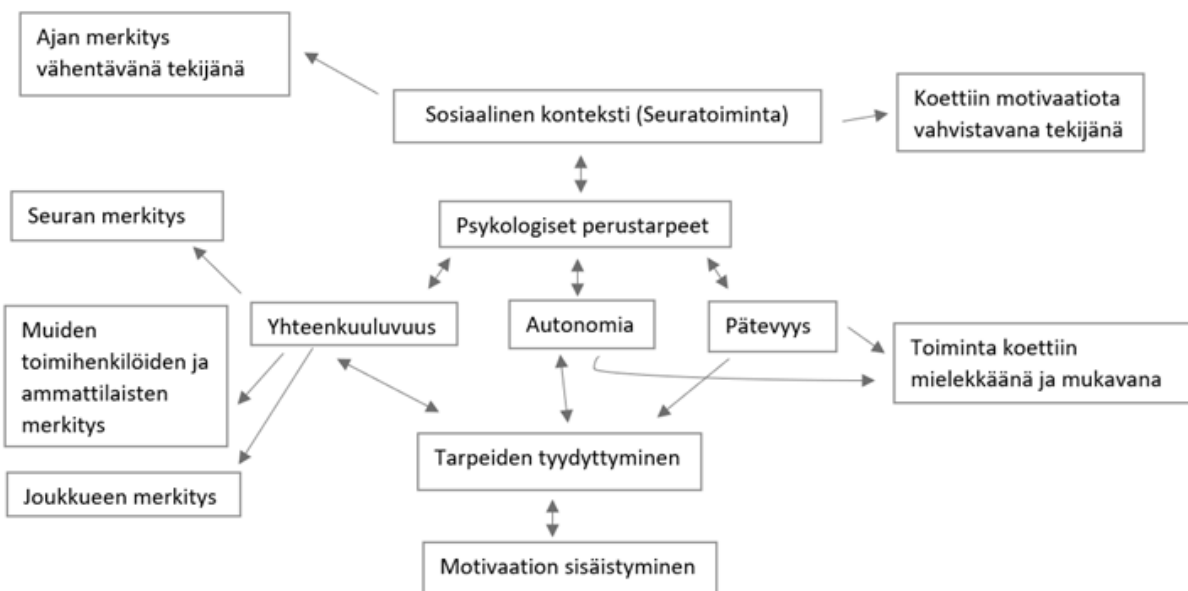

Ryan ja Deci (2012, 88) tuovat esille, että esimerkiksi ihmiset voivat olla hyvin uppoutuneita siihen, että hoitavat tehtävän kunnolla. Tällöin se on myös yhteydessä syvempään tyydytykseen niin autonomia kuin pätevyyden kokemisen kannalta. (Ryan& Deci 2012, 88.) Tulkitsen, että potentiaali on kuvattavissa yhtenä komponenttina, joka lisää motivaatiota siihen, että toiminnassa ollaan. Potentiaali voi tuoda myös mukanaan sitä, että esimerkiksi motivaatio omaa tehtävää kohtaan kasvaa, kun oman toiminnan vaikutusta pystytään suhteuttamaan laajempaan kontekstiin kuten esimerkiksi koko joukkueeseen.

6. Johtopäätökset

Esitän vastauksen päätutkimuskysymykseen: *millaisia motivaatiotekijöitä joukkueenjohtajat tuovat esille seuratoimintaan liittyvissä kokemuksissaan* yleisen merkitysverkoston avulla. Tällä kappaleella vastaan tarkemmin tutkimuksessa esitettyihin neljään alakysymykseen. Oleelliseksi näiden kysymysten näkökulmasta nousee teoriaosuudesta esille nostetut kolme miniteoriaa perustarveteoria, kognitiivinen arviointiteoria ja organisminen integraatioteoria.

Muodostin tutkielman tulosten ymmärtämisen tueksi seuraavanlaisen kuvion, jonka kautta on mahdollista tarkastella motivaatiota perustarpeiden, sosiaalisen kontekstin sekä motivaation sisäistymisen näkökulmasta (Ks. Kuvio 3). Muodostin johtopäätösosion siten, että toin aluksi esille jokaisen perustarpeen tiivistetysti sellaisena kuin se kokemusten kautta muodostui. Perustarpeet muodostuivat niistä merkityksistä, joita nousi esille aiemmissa tulosluvuissa. Sen jälkeen tuon esille viitteitä sosiaalisen kontekstin merkityksestä. Tämän jälkeen tarkastelen perustarpeiden tyydyttymistä osana sosiaalista kontekstia, ja sen merkitystä motivaation sisäistymiselle. Lopuksi esitän toiminnassa esille nousseen haasteen eli ajan merkityksen.

Kuvio 3: Tutkielman tulokset tiivistäen.

Yhteenkuuluvuus ja hyväntekeminen

Joukkueenjohtajien kokemuksissa nousi esille se, että seuratoiminnan kautta saatiin uusia ystäviä sekä päästiin tutustumaan uusiin ihmisiin. Seuratoiminnan kuvailtiin myös olevan ikään kuin yksi ympyrä, jossa sosiaalinen elämä pyörii. Tällä voidaan viitata suoraan Kosken (2000, 137) kuvaukseen sosiaalisen maailman ilmentymästä. Yhteenkuuluvuuden tunne tuli paljon esille osana joukkueenjohtajien kokemuksia. Yhteenkuuluvuutta koettiin niin joukkueen, lajin kuin seurankin parissa. Seuratoiminnan mahdollistamia hyötyjä koettiin erityisesti yhteenkuuluvuuden sekä sosiaalisten suhteiden näkökulmasta.

Seuran merkitystä koettiin hyvin paljon yhteisöllisyyden kautta. Yhdessä haastattelussa nousi esimerkiksi esille se, että seura koettiin yhtenä perheenä. Seuran merkitys koettiin myös siinä, miten esimerkiksi seura huomioi sen jäsenet. Seuran merkitystä koettiin myös toiminnan ohjaamisen kautta eli seura ikään kuin loi suuntaviivoja koko toiminnalle. Myös seuran potentiaali nousi esille kokemuksissa. Seurassa koettiin olevan potentiaalia, jonka seurauksena haluttiin olla mukana sen toiminnassa sekä kehittää seuran toimintaa. Joukkueen merkitystä koettiin myös osittain samojen merkitysten kautta. Yhden haastateltavan kokemuksessa nousi esimerkiksi esille se, että joukkueen potentiaali koettiin motivoivana tekijänä myös omalle tekemiselle. Joukkueen oma kupla nousi myös esille kokemuksissa.

Kuten aiemmin toin esille, tutkielmani tulosten mukaan kokemuksissa korostui hyvin paljon yhteisöllisyyden sekä ympäristön merkitys kuvattuna sen eri muodoissa. Tämän voi luonnehtia olevan osana yhteenkuuluvuutta, sillä yhteenkuuluvuuden yhdeksi piirteeksi voidaan nostaa esimerkiksi Ryanin ja Decin (2017, 11) mukaan se, että yksilö tuntee olevansa sosiaalista yhteisöä. Yhdeksi piirteeksi luonnehdittiin myös sitä, että yksilö voi tuntea itsensä niin antavana kuin auttavana toisten kautta. (Ryan & Deci 2017, 11.) Molemmat edellä esitetyt näkemykset tulivat ilmi myös tässä tutkielmassa muodostuneiden tulosten kautta.

Kokemuksissa nousi esille myös niin seuran kuin joukkueenkin merkitys. Merkittäväksi muodostui myös analyysin mukaan se, millaiseksi esimerkiksi seurassa toimivien palkallisten työntekijöiden eli ammattilaisten merkitys muodostui. Kolmen haastateltavan kokemuksissa nousi esille se, miten esimerkiksi ammattilaisten apu, tuki ja esimerkillisuus koettiin lisäävän motivaatiota esimerkiksi omaa toimintaa kohtaan. Myös muiden toimihenkilöiden apu ja tuki koettiin oleelliseksi osaksi sitä, miksi toiminnassa oltiin mukana. Tämä nousi esille kahdessa haastattelussa. Näkemykseni mukaan nämä ovat myös tulkittavissa osaksi yhteenkuuluvuutta, sillä esille tuli hyvin vahvasti esimerkiksi avun ja tuen antamisen ja saamisen näkökulma. Kuten

Ryan ja Deci (2017, 11) mainitsevat nämä ovat merkittäviä osia yhteenkuuluvuudesta. Tiivistäen voidaan siis todeta, että yhteenkuuluvuuden tunne tyydyttyi seuratoiminnassa.

Hyvän tekemisestä nousi myös viitteitä siinä muodossa, että toiminnan kautta mahdollistettiin lapsille harrastus. Tämän seurauksena voidaan muodostaa johtopäätös siitä, että hyväntekeminen oli yhtenä osana motivaatiota. Sen merkitys ei kuitenkaan noussut yhtä suureksi kuin esimerkiksi muiden perustarpeiden. Oleellista tämän kannalta onkin se, että hyväntekeminen ei itsessään ole luokiteltu vielä perustarpeeksi. Sen onkin esitetty olevan kandidaatti yhdeksi perustarpeeksi kuten Martela ja Ryan (2015, 72) tuovat esille.

Autonomia ja pätevyys

Toimintaan ajautuminen oli pääosin seurausta siitä, että oma lapsi harrasti kyseistä lajia. Tämä nousi esille myös aiemmissa tutkimuksissa Saaristo (2021) tai Nichols (2016). Kaikilla joukkueenjohtajilla oli myös kokemusta liikunnan parista. Tämä nousi esille kaikkien joukkueenjohtajien kokemuksissa. Pätevyyden tunteen näkökulmasta mielenkiintoiseksi muodostui se, että toimintaan ajautumista voi osittain luonnehtia pakonomaiseksi. Tästä huolimatta toiminta koettiin kuitenkin pääosin mukavaksi. Tämä kävi esimerkiksi ilmi, kun tarkastellaan koettuja hyötyjä sekä haasteita. Hyötyjä koettiin enemmän kuin esimerkiksi haasteita. Pätevyyden tunteen näkökulmasta oleelliseksi muodostuu se, miten yksilön taidot kohtaavat tehtävän kanssa. (Deci & Ryan 2017, 11.) Toimintaan voidaan ajautua osittain oman tahdon vastaisesti tai sitten rooliin on esimerkiksi haluttu tietoisesti. Usein myös tilanne ikään kuin luo sen, että jonkun on rooliin myös ryhdyttävä. Pätevyyden näkökulmasta oleelliseksi muodostuu myös se, että toiminta ja tehtävät koettiin tasoltaan sopiviksi. Tämä on pätevyydelle hyvin olennainen tekijä, kuten Martela (2014, 41) kuvaa. Pätevyyden tunteen tyydyttyminen on yhteydessä myös sisäisen motivaation lisääntymiseen kuten Ryan ja Deci (2017, 129-130) mainitsevat.

Autonomian eli omaehtoisuuden merkitys motivaatiossa oli hieman haastavampi tarkasteltava. Tämä on seurausta siitä, että autonomiaa eli omaehtoisuutta tarkastelen ympäristössä, jossa toiminta pohjautuu vapaaehtoisuuteen eli ikään kuin autonomiaan. Tällöin oleelliseksi muodostuikin se, millaisena autonomia näyttäytyi laadullisesti tarkasteltuna. Esimerkiksi toimijaksi ryhtyessä ei noussut esille viitteitä siitä, että toimijaksi olisi haluttu erityisellä halulla, vaan pikemminkin toimijaksi päädyttiin tai ajaututtiin. Kuten Nylund ja Berg (2005, 15) esittävät, toimintaan ajautuminen on kuvattavissa useista eri näkökulmista. (Nylund & Berg

2005, 15.) Oleellista oli kuitenkin se, että toimeen on tällöin lähdetty omaehtoisesti. Tämän seurauksena sen voidaan tulkita täyttävän esimerkiksi autonomian tunteen. Toimintaa ei koettu esimerkiksi siten, että toimintaa ohjataan tai rajoitetaan esimerkiksi kyseisen seuran toimesta. Kokemuksista ei myöskään noussut viitteitä siitä, että toimintaa ohjasi esimerkiksi ulkoiset palkkiot tai palkinnot. Toiminnassa oltiin pääosin mukana omaehtoisesti eli toiminnassa, koska siinä haluttiin olla mukana. Tämän seurauksena tulkitsin, että autonomian sekä pätevyyden tunne tyydyttyi, sillä seuratoiminta koettiin mukavana ja mielekkäänä.

Sosiaalisen kontekstin merkitys koettiin pääosin vahvistavana tekijänä tulosten mukaan. Tämä oli perusteltavissa sillä, että kokemuksissa nousi esille enemmän koettuja hyötyjä kuin haasteita. Toki tämän kannalta oleelliseksi muodostui kysymyksenasetteluni haastattelurungossa. Rungossa nostin esille yhdeksi teemaksi hyödyt, mutta haasteita en. Tämän seurauksena voikin esittää kritiikkiä minun kysymyksenasetteluani kohtaan, sillä nyt haasteiden merkitys osana runkoa jää pienemmäksi kuin esimerkiksi hyötyjen. Tästä huolimatta niin hyötyjä kuin haasteita nousi esille aineistosta. Ajan merkitys nousi esille tekijänä, jonka koettiin vähentävän motivaatiota. Se omalta osaltaan voi siis haastaa autonomian kokemusta osana motivaatiota. Toiminnan asettamat aikavaatimukset eivät sopineet esimerkiksi yhteen elämäntilanteen kanssa. Tämän seurauksena ajan merkitys koettiin haastavana. Toimintaa haastoi myös se, että toimintaan käytetty aika oli pois muilta elämän osa-alueilta.

Voidaan myös todeta, että psykologiset perustarpeet tyydyttyivät tässä sosiaalisessa kontekstissa eli seuratoiminnassa., kun sitä tarkasteltiin tämän tutkielman aineiston kautta. Tämän seurauksena voidaan tehdä johtopäätös siitä, että toiminta perustuu enemmän sisäisiin motivaatiotekijöihin kuin ulkoisiin motivaatiotekijöihin. Tämä on perusteltavissa sillä, että esille nousi enemmän viitteitä sisäisistä motivaatiotekijöistä kuin ulkoisista. Tämän seurauksena on myös todettavissa, että motivaatio näyttäytyy kokemuksissa sisäistyneenä, sillä perustarpeiden tyydyttymisestä saatiin viitteitä. Erityisesti perustarpeiden tyydyttyminen on oleellinen tekijä motivaation sisäistymisessä, sillä Ryan ja Deci (2017, 183) esittävät oletuksen, jonka mukaan sisäistyminen johtaa siihen, että yksilön on helpompi tyydyttää psykologisia perustarpeita. Sisäistyminen on kuvattavissa prosessina, jonka seurauksena ihmisten on mahdollista tyydyttää psykologisia perustarpeita. (Ryan & Deci 2017, 183-184.) Oleelliseksi muodostui tässä tutkielmassa yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden merkitys. Erityisesti yhteenkuuluvuudesta saatiin paljon viitteitä merkityksen eri muodoissa.

7. Pohdinta

Ymmärtääkseni motivaatio on aina kuvattavissa eräänlaisena olemassa olevana mysteerinä, joka saa ihmisen suuntamaan tiettyyn suuntaan tietyllä hetkellä sekä tietyllä aikavälillä. Motivaatio rakentuu pienistä komponenteista, jotka ovat kuvattavissa niin itsestä riippuvaisina kuin myös riippumattomina. Koski (1994, 19) esittää näkemyksen, jonka mukaan vapaaehtoisorganisaation ollessa tutkimuskohteena voi haasteeksi muodostua ilmiön kompleksisuus sekä moniaineksisuus. Tämä pätee myös muihin organisaation muotoihin. Hän korostaakin, että ilmiö ei ole hallittavissa johtuen sen rakenteellisista sekä prosessiluonteisista tekijöistä. Haastetta lisää myös yksilöllinen tarkastelu, jolloin huomioidaan eri merkityksiin liittyvät kysymykset. (Koski 1994, 19.) Samaistun Kosken esille tuomaan näkemykseen, sillä tutkielmani keskittyi organisaatiossa tapahtuvaan yksilöllisten kokemusten, ja niiden muodostaman yleisen merkitysverkoston tarkasteluun. Tämän seurauksena itselleni suureksi haasteeksi nousi, Koskenkin esille tuomat näkemykset kompleksisuudesta sekä moniaineksisuudesta. Tämä aiheutti tietyissä tilanteissa itselleni kyvyttömyyttä ilmiön ”ytimen” löytämisessä, sillä ilmiö oli pikemminkin kuvattavissa kompleksisena sekä moniaineksisena. Opin tutkielman teon aikana juuri sen, että oleellista ei olekaan löytää itsessään jotain konkreettista vastausta tai esinettä, jolla motivaatiota pyritään kuvaamaan. Silloinhan motivaatio voisi olla luonteeltaan hyvin ulkoista, jos se olisi kuvattavissa konkreettisena asiana esimerkiksi esineen tai palkinnon muodossa. Tässä tutkielmassa ei kuitenkaan esimerkiksi tulosten muodossa noussut esille viitteitä tästä. Oleellista olikin se, että miten opin matkani varrella muodostamaan kuvausta ja ymmärrystä, ja jäsentelemään siitä perusteltua tulkintaa.

Itseohjautuvuusteoria oli yksi monista teorioista, jolla pyrin avaamaan tätä olemassa olevaa mysteeriä. Esimerkiksi toisen teorian valossa voisi motivaatio olla kuvattavissa sekä ymmärrettävissä eri tavalla kuin tässä tutkielmassa. Yhtä lailla on kuvattavissa, että fenomenologia sekä sen mahdollistama metodi, on yksi monista metodeista, jolla tätä olemassa olevaa mysteeriä voidaan lähestyä. Tutkielma ei myöskään poista tätä mysteeriä, vaan itseasiassa pyrkii avaamaan tätä kirjalliseen muotoon. Yhtä lailla motivaatio linkittyy yksilön eri situaatioihin, ja situaatio taas muodostuu pienistä komponenteista, jotka ovat kuvattavissa hyvin riippuvaisina suhteessa tilaan, jossa ne ilmenevät.

Kokemus muodostuu subjektin ja objektin välille syntyvästä merkityssuhteesta, jolloin esimerkiksi kokemusta ei voida esineellistää suoraan välineelliseen muotoon. Tällöin myös kokemus muodostuu yksilön olemassaolossa eli kokemus ei ole suoraan nähtävissä. Tutkiakseen kokemusta onkin siis oleellista huomioida se, miten kokemusta lähestytään, sekä se, miten tutkittava ilmiö tuodaan esille osana kokemusta. Tutkittava ilmiökin oli lopuksi vain yksi useiden komponenttien muodostama komponentti, joka oli osana kokemusta. Oleellista olikin ikään kuin tulkita ja tunnistaa, mitkä komponentit koettiin tutkittavan ilmiön näkökulmasta merkityksellisiksi, ja toisaalta, mitkä komponentit muodostivat tutkittavaa ilmiötä. Tämä oli myös oppimiskokemus, jonka tämän tutkielman aikana oivalsin. Minä en itsessään tutkittavaa ilmiötä muodosta, vaan minulla oli intressi tiettyä ilmiötä kohtaan. Intressi toimi suuntana minulle, jonka kautta voin lähestyä askel askeleelta itse ilmiötä. Päästääkseen ilmiön äärelle, oli löydettävä esimerkiksi ihmisiä, joilla oli kokemusta kyseisestä ilmiöstä. Tämän jälkeen tehtäväkseni muodostui tutkia, *miten* ja *millaisena* ilmiö muodostui osana kokemuksia. Tämä aiheutti minulle myös paikoitellen haasteita erityisesti tutkielman loppuvaiheessa.

Motivaatio on usein sidottu esimerkiksi aikaan, jossa toimitaan. Esimerkiksi kokemukset, jotka tässä tutkielmassa tuotiin esille, olivat sidottuina siihen hetkeen, sekä siihen seuraan ja joukkueeseen, jossa esimerkiksi joukkueenjohtajat kyseisellä hetkellä toimivat. Toisaalta motivaatio oli tuotu myös tässä tutkielmassa ymmärrettäväksi sekä kuvattavaksi tähän tutkielmaan valitun teorian eli itseohjautuvuusteorian näkökulmasta. Tutkielmassa esille tulleet tulokset saivat merkityksensä käyttämästäni Perttulan (1995) metodista. Tämän lisäksi merkitystä oli sillä, miten olin itse metodia soveltanut. Yhdeksi erittäin merkittäväksi opiksi koin myös sen, minkä fenomenologinen metodi, ja erityisesti Perttulan (1995) metodi mahdollisti. Se liittyi ennakkokäsityksiin, ja siihen miten ne ohjaavat toimintaa. Avoin lukeminen on tietyllä tapaa suhteutettavissa näkemykseni mukaan niin elämäni sekä myös tulevaan työhöni luokanopettajana. Oleellista onkin se, miten minä ihmisenä kohtaan toisen ihmisen. Jos tulen kohtaamisiin siten, että tuon mukanaani omat ennakkokäsitykseni, rajaa se näkemykseni mukaan hyvin paljon sitä, miten muodostan itselleni käsitystä toisen kokemuksesta. Kokemuksessa korostuu yksilöllisyys kuten Ojanen (2015, 16) kuvaa. Tällöin muodostaakseni ymmärrystä kokemuksesta on oleellista se, että pyrin suhtautumaan avoimesti kohtaamiseen ja erityisesti siihen, miten ja miksi toisen ihmisen kohtaan. Oleelliseksi ei niinkään muodostu se, *mitä minä teen*, vaan *miten* ja *miksi sen teen*. Tämä on myös oppimiskokemus, jonka tämän tutkielmamatkani varrelta otan mukaani.

7.1 Tulosten pohdinta

Tutkielmani tavoitteena oli kuvata sekä muodostaa ymmärrystä seuratoiminnassa tapahtuvan vapaaehtoisuuden motivaatiosta. Päädyin tarkastelemaan ilmiötä itseohjautuvuusteorian näkökulmasta. Sain oman ensikosketukseni itseohjautuvuusteoriaan osana kandidaatin tutkielmaani (2021). Koin jo silloin Decin ja Ryanin teoksessa esitetyt ajatukset liittyen motivaatioon sekä sen lähteeseen ja laatuun hyvin mielenkiintoisiksi. Tämän seurauksena minulle heräsi mielenkiinto siihen, että halusin syventyä vielä laajemmin kyseisen teorian pariin. Näin jälleenkäin ajateltuna koen, että niin fenomenologia kuin itseohjautuvuusteoria ikään kuin osittain tukivat toinen toisiaan. Fenomenologia loi mahdollisuuden kuvaamiseen sekä ymmärtämiseen. Itseohjautuvuusteoria antoi laajat työkalut siihen, miten ymmärrystä ja kuvausta oli mahdollista tulkita. Nämä kumpikin korostivat myös sitä, että ei oltu etsimässä oikeita vastauksia. Sen sijaan lähdetäänkin ikään kuin tutkimusmatkalle, jonka kautta tutkijan on mahdollista muodostaa kuvausta sekä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä.

Organismisen integraatioteorian näkökulmasta tarkasteltuna on tulosten mukaan tulkittavissa, että toimintaa pohjautui enemmän sisäisiin tekijöihin kuin esimerkiksi ulkoisiin. Perustin tulkintani siihen, että tuloksissa ei noussut esille viitteitä siitä, että toiminnassa oltiin mukana esimerkiksi ulkoisten palkkioiden takia. Tämä johtuu varmasti hyvin paljon siitä, että konteksti pohjautui vapaaehtoisuuteen, jolloin myös ulkoiset palkinnot olivat vähäisemmät tai olemattomat. Sen sijaan motivaatio pohjautuikin pääosin perustarpeisiin sekä niiden suhteeseen sosiaalisessa kontekstissa. Tämänkin voidaan nähdä olevan seurausta siitä, että olin valinnut kyseiseen tutkielman itseohjautuvuusteorian, joka saa perustansa huomioimalla perustarpeiden ja sosiaalisen kontekstin merkityksen. Ilman kyseisiä teoriaa ja sen miniteorioita, en olisi myöskään lähestynyt tutkielman aineistoa kyseisellä näkökulmalla.

Kokemuksissa nousi esille viitteitä niin sisäisestä motivaatiosta sekä esimerkiksi perustarpeiden täyttymisestä osana sosiaalista kontekstia. Erityisesti yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyyden merkitys korostui tutkielmani tulosten mukaan eniten. Pätevyydestä sekä sen merkityksestä koettuun motivaatioon saatiin myös viitteitä. Se on myös yksi tekijä, miksi toiminnassa oltiin mukana. Jos toiminta olisi luonteeltaan liian haastavaa, niin se voisi esimerkiksi vähentää tekijöiden motivaatiota. Tästä saatiin viitteitä ajan merkityksen kautta. Toiminnan lisääntynyt aikavaatimus haastoi toiminnassa mukana olemista. Hyväntekemisen merkitys nousi esille myös kokemuksissa, mutta ei yhtä paljon kuin esimerkiksi yhteenkuuluvuus, jonka merkitys

nousi hieman suuremmaksi. Yhteenkuuluvuutta koettiin niin seuran, lajin kuin joukkueen kontekstissa tarkasteltuna. Seuran tasolla yhteenkuuluvuudessa korostui esimerkiksi sosiaaliset suhteet, joita seuratoiminta mahdollisti. Myös seurassa toimivien ammattilaisten merkitys koettiin oleelliseksi tekijäksi motivaatiolle. Erityisesti, kun sitä lähestyttiin tuen ja tarpeen kautta.

Koski ja Mäenpää (2018, 11) tuovat esille, että liikunta- ja urheiluseurat ovat kuvattavissa suomalaisen liikuntakulttuurin selkärankana. He tuovat myös esille sen, että niiden toiminta perustuu hyvin vahvasti omaehtoiseen aktiivisuuteen. (Koski & Mäenpää 2018, 11.) Tämän seurauksena myös itselleni heräsi ajatuksia tutkielman suunnitteluvaiheessa, että olisi mielenkiintoista niin ymmärtää kuin kuvata motivaatiota, joka on tämän omaehtoisen aktiivisuuden taustalla. Näkemykseni mukaan vapaaehtoiset liikuttavat hyvin paljon lapsia sekä nuoria liikunnan ja urheilun kentällä. He eivät suoranaisesti lapsia liikuta, sillä täytyyhän lapsen itse olla halukas liikkumiseen, jotta liikkumista voi tapahtua. Usein esimerkiksi jalkapallossa juuri kentällä tapahtuva harjoittelu pohjautuu myös valmentajien tai ohjaajien suunnittelemaan toimintaan. Joukkueenjohtajan rooliksi voikin muodostua kentän laidalla oleminen ja toiminnan seuraaminen. Tällöin myös joukkueenjohtajan tekemä työ ei välttämättä tule suoraan esille.

Tämän seurauksena päädyin myös tutkielmani nimeen ”Hiljaiset mahdollistajat”. Joukkueenjohtaja on se, joka mahdollistaa joukkueen toimimisen. Eli hän mahdollistaa toiminnan. Hiljaisella viittaa ikään kuin siihen, että työ, jonka joukkueenjohtaja tekee ei ole aina suoraan nähtävissä. Joukkueet voivat tehdä kauden aikana useita pelireissuja, turnausmatkoja, ottelutapahtumia sekä harjoitustapahtumia. Joukkueenjohtaja on usein tai lähes aina käyttänyt useita työtunteja siihen, että nämä kaikki mahdollistuvat lapsille tai nuorille. Kaikki tämä tapahtuu myös useimmissa tapauksissa ilman korvausta. Työn kautta kuitenkin luodaan lapsille, nuorille, valmentajille sekä ohjaajille alusta, jonka kautta heille voi syntyä parhaimmissa tapauksissa elinikäinen kipinä liikunnan harrastamiseen. Näiden tapahtumien, reissujen ja harjoitusten muodostama kokemuksellinen maailma on kuvattavissa näkemykseni mukaan hyvin merkityksellisenä juuri niille lapsille ja nuorille, jotka ovat saaneet mahdollisuuden näihin kokemuksiin. Olen myös ollut siinä etuoikeutetussa asemassa, että olen päässyt osaksi vastaavia kokemuksia niin pelaajana kuin myös valmentajana. Olen myös useissa ei niin virallisissa keskusteluissa päässyt osaksi kuuntelemaan sitä, miten esimerkiksi näitä tapahtumien, reissujen ja muistojen muodostamia kokemuksia puetaan sanoiksi merkitykselliseen muotoon. Koen myös oleelliseksi tuoda sen esille, että oma tutkielmani

pohjautuu viiden joukkueenjohtajaan haastatteluun, joten tutkimuksen tulokset eivät itsessään tuota mitään varsinaista yleistettävää tulosta. Pikemminkin ne tuovat ilmiön parissa jo vallitsevalle keskustelulle uuden näkemyksen osana kokonaisuutta. Tämä näkemys tuo mukanaan esimerkiksi samankaltaisuutta jo aiemmin tutkitun tiedon kanssa.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Juha Varto (2011, 19) tuo esille artikkelissaan, että metodologisen pohdinnan voidaan luonnehtia olevan luotettavuuden sekä uskottavuuden näkökulmasta oleellista, kun tarkastellaan näiden kahden käsitteen perustaa. Tutkimusta voi pitää luotettavana, jos se avaa kysymystä liittyen esitettyihin kysymyksiin. Luotettavuutta lisää myös se, että se kuvaa käytettyä menetelmää. Ristiriidaksi voi usein muodostua sanotun ja tehdyn välinen ristiriita. Ristiriitaa voidaan purkaa esimerkiksi metodologisen tarkastelun kautta. (Varto 2011, 19.) Olen pyrkinyt omassa tutkielman toteutus osioissa tarkastelemaan käyttämäni metodia, ja luomaan perustetta juuri kyseisen metodin käyttämiseen.

Laadullisen tutkimuksen näkökulmasta oleelliseksi muodostuu kysymys tutkimusprosessin luotettavuudesta. Tutkimuksen raportoitujen tuloksien haasteeksi voikin nousta se, miten tutkimuksessa raportoidut havainnot tuntuvat tietyissä tilanteissa esimerkiksi enemmän todenmukaisimmilta kuin jossain toisessa tilanteessa. Yhtenä vastauksena voidaan nähdä se, että ne yhtenevät esimerkiksi kokemusmaailmojen kanssa. Tällöin tutkijan raportoimat havainnot voivat olla esimerkiksi entuudestaan tuttuja. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta korostuu myös itse tutkijan näkökulma. Tämän seurauksena myös koko luotettavuuden prosessi tarkastelee koko tutkimusta prosessina. (Eskola & Suoranta 1998, 152.) Aaltio ja Puusa (2020, 170) kuvaavat, että tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin näkökulmasta oleelliseksi muodostuu jo alussa tehdyt valinnat. Paradigmat sekä tieteelliset perusoletukset jo itsessään muodostavat sen, millä keinoin tutkimuksen tuottamia tuloksia arvioidaan. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta ei kyetä arvioimaan objektiivisen tai määrällisen mittarin perusteella. Laadullisessa tutkimuksessa sen luotettavuutta voidaan arvioida tutkimuksen omien kehyksien perusteella. Myös tutkimuksessa käytetyt laadulliset menetelmät ovat arvioinnin kehyksenä. (Aaltio & Puusa 2020, 170.) Olen itse pyrkinyt tuomaan esimerkiksi oman analyysivaiheeni hyvin avoimesti esille sekä kuvaamaan sen mahdollisimman yksityiskohtaisesti siten, että lukijan on mahdollista ymmärtää, mitä olen

missäkin osavaiheessa tehnyt. Luotettavuuden tueksi päädyin muodostamaan taulukot sekä yhden kuvion, joiden kautta pyrin kuvaamaan omaa ajatteluni osavaiheiden aikana. Kuvasin myös mahdollisimman avoimesti sen, miten haastattelut toteutin, ja miten niihin liittyvät käytännön toimet oli hoidettu.

Fenomenologisen tutkimuksen merkitys osana laadullisen tutkimuksen kenttää voidaan nähdä hyvin ilmiöpohjaisena. Tämän seurauksena sen tavoitteeksi voidaan luonnehtia ymmärryksen lisäämistä tutkittavaa ilmiötä kohtaan. Tämän seurauksena myös tutkimustulosten on puhuteltava niin tiedeyhteisöä kuin arkitodellisuutta. (Aaltio & Puusa 2020, 171.) Miettinen, Pulkkinen sekä Taipale (2010, 9) tuovat esille myös näkemyksen siitä, että fenomenologian tarkoituksena ei voida nähdä olevan se, että se pyrkii osoittamaan oikeaksi erityistieteiden tuloksia. Sen tarkoituksena ei myöskään ole perustella esimerkiksi poliittista järjestelmää. Fenomenologian ytimenä voidaan nähdä kysyminen sekä kyseenalaistaminen. (Miettinen, Pulkkinen & Taipale 2010, 9) Olen itse pyrkinyt luomaan ymmärrystä sekä kuvaamaan vapaaehtoisten motivaatiota fenomenologista sekä hermeneuttista metodologiaa. Aikomukseni oli antaa itse ilmiölle mahdollisimman paljon tilaa, jonka seurauksena esimerkiksi haastattelut toteutettiin teemahaastatteluun pohjautuen. Pyrin myös antamaan haastateltaville mahdollisimman paljon ääntä, sillä koin heidän olevan tämän ilmiön asiantuntijoita. Tällöin myös oma roolini esimerkiksi haastatteluissa kuin myös analyysin tekemisessä oli hyvin kuunteleva tai ikään kuin etäisyyttä ottava. Toisaalta haastatteluissa muodostamani kysymysten tai teemojen asettelu oli jo itsessään ohjannut haastattelua tiettyyn suuntaan. Tämä näkyy esimerkiksi jo siinä, että hyödyt tai ilot nostettiin esille yhtenä teemana, mutta haasteita taas ei. Yksittäisiksi teemoiksi nousi esille myös yhteisöllisyys ja sosiaaliset suhteet, joista saatiin eniten viitteitä myös itse tuloksissa. Tämänkin voidaan nähdä olleen seurausta siitä, että nämä kyseiset teemat nostettiin rungossa esille selkeämmin toisin kuin esimerkiksi autonomia, pätevyys tai hyväntekeminen. Tämän seurauksena voikin ja kuuluukin esittää kritiikkiä kysymyksenasetteluani kohtaan, sillä näin jälkepäin ajatellen se nosti tietyt teemat selkeämmin esille kuin toiset.

Erityisesti analyysin eri vaiheissa koin haasteelliseksi sen, miten osaan oikealla tavalla ottaa etäisyyttä niin aineistoon kuin tutkittavaan ilmiöön. Koin, että tämä toimi parhaiten juuri sulkeistamisen avulla, eli annoin ikään kuin aineiston muodostaa itsessään sen ilmiön, jota minä tutkijana tutkin. Koin oleelliseksi tämän kannalta juuri sen, että päädyin lopulta muodostamaan yleisen merkitysverkoston pohjautuen motivaatiotekijöihin, joita joukkueenjohtajat toivat kokemuksissaan esille. Tällöin oma roolini rajautui myös hieman, sillä minulla ei ollut tietoa

siitä, miten haastateltavat kokivat seuratoiminnan. En myöskään ollut tietoinen siitä, millaisia motivaatiotekijöitä he kokivat osana seuratoimintaa ja joukkueenjohtajana toimimista. Onhan kokemus kuvattavissa yksilöllisenä, kuten Ojanen (2005, 16) esittää. Myös Laine (2018, 32) kuvaa, että fenomenologiassa korostuu erityisesti yksilön näkökulma. Eli tarkoitukseni oli ikään kuin ulkoistaa itseni, ajatukseni ja kokemukseni, jotka minulla oli. Analyysin näkökulmasta oleelliseksi muodostui myös näkemykseni mukaan se, että toin esille omat kokemukseni liittyen seuratoimintaan. Olihan minulle muodostunut kokemuksia niin pelaajana kuin valmentajanakin.

Alasuutari (2011, 63) tuokin esille, että metodin voi määrittää huonoksi erityisesti silloin, jos sille ei tarjota mahdollisuutta yllätykseen. Metodin on myös mentävä yhteen tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen kanssa. Aineiston määrä on myös yhteydessä siihen, millaisia oletuksia siitä voidaan muodostaa. Jos aineisto koostuu esimerkiksi pienestä joukosta yksilöhaastatteluja, ei sen pohjalta voida tehdä liian suuria yleistyksiä. (Alasuutari 2011, 63.) Oma aineistoni koostui viidestä yksilöhaastattelusta, joten sen tarkoituksena ei ole tuoda ilmiön kentällä käytävään keskusteluun uusia yleistyksiä. Pikemminkin sen tarkoituksena oli luoda lisää ymmärrystä sekä kuvausta kentällä jo tapahtuvaan keskusteluun. Yllätyksellisyyden näkökulmasta oleelliseksi muodostui sulkeistamisen merkitys osana analyysia. Sillä silloin omaa analyysiani ohjasi minun uteliaisuuteni tutkittavaa ilmiötä kohtaan. Oleelliseksi muodostui myös se, että tämän seurauksena aineistoa ei lähestytty suoraan esimerkiksi itseohjautuvuusteorian näkökulmasta, vaan esille nostettiin niitä merkityksiä, joita haastatteluissa nousi esille. Tämän jälkeen tehtäväkseni muodostui keskustelun luominen teorian sekä aineiston välille. Tämän seurauksena en myöskään perustanut analyysia omiin kokemuksiini tai ennakkokäsityksiin, joita esimerkiksi kirjallisuuden ja kokemusten kautta minulle oli muodostunut.

Tietenkin minulla myös oli oma intressini, minkä pohjalta juuri tätä kyseistä tutkielmaa lähdin toteuttamaan. Intressit ovat myös omalta osaltaan ohjasivat minua käyttämään esimerkiksi tässä tutkielmassa käyttämäni metodologia. Oleelliseksi muodostui myös ajatus, joka itselleni heräsi erityisesti tutkielman teon loppuvaiheessa juuri kyseisen pohdintaosion aikana. Olenhan minä ikään kuin olettanut jo ennen tutkielmantekoa, että joukkueenjohtajan asemassa toimivalla ihmisellä on esimerkiksi motivaatiotekijät, jonka seurauksena he ovat esimerkiksi toiminnassa mukana. Ilman tätä ennako-oletusta en myöskään olisi päätenyt juuri tämän kyseisen ilmiön pariin. Erityisesti analyysin alkuvaiheessa koin paljon epävarmuutta liittyen siihen, että käytäntö metodia oikein, sillä eihän minulla ollut aiempaa kokemusta esimerkiksi kyseisen

metodin kanssa työskentelystä. Toisaalta koin myös, että epävarmuuden tunne sekä sen mukanaan tuomat ajatukset ovat oleellinen osa fenomenologista metodologiaa. Tämän seurauksena keskeiseksi muodostuikin tutkijan kyky reflektoida ja pohtia kriittisesti. Tämä loi itselleni hyvin paljon epävarmuuden tunteita. Epävarmuuden kautta pääsin siis ikään kuin perustelemaan itse itselleni sitä, että miksi tähän valintaan päädyin, ja mihin perustin omat tulkintani. Analyysin edetessä opin, että epävarmuuden tunne toimi merkinä siitä, että olin oikeilla jäljillä metodologia käyttäessäni. Sillä, jos olisin mennyt eteenpäin vain ilman tunnetta epävarmuudesta, olisi minulle näin jälkeenpäin ajateltuna herännyt ajatuksia siitä, että olenko ollut ollenkaan kykeneväinen refleктоimaan ja pohtimaan omia valintojani myös kriittisesti. Toisaalta analyysin eri osavaiheiden aikana, ja erityisesti toisen päävaiheen viimeisissä vaiheissa siirryin itse ikään kuin tilaan, joka on luonnehdittavissa itselleni täysin uutena. Enhän minä ole metodologia aiemmin käyttänyt, joten metodin osavaiheiden luomat tilat olivat itselleni aivan uusia kokemuksia. Tällöin myös omaan kokemukseeni tilaan tuli luonnollisesti mukaan komponentteja, jotka aiheuttivat itsessäni epävarmuuden tunnetta. Tilassa ollessani tehtäväkseni muodostuikin yleisen merkitysverkoston muodostaminen, joka oli itselleni myös aivan uusi tilanne. Tilallisesti kuvattuna oleelliseksi muodostuikin se, että siirryin tilaan yleiseen muotoon merkittyjen yksilöllisten merkitysverkostojen kanssa. Palatessani tilasta takaisin työn ääreen, olin saanut luotua yleisen merkitysverkoston siihen muotoon kuin se tässä tutkielmassa on esitetty. Tiloissa tapahtuvaa ajattelua ja sen muutosta oli mahdollista havaita esille tuomieni taulukoiden kautta sekä kerronnalliseen muotoon kirjoitetun toteuttamisen kuvauksen kautta. Oleelliseksi muodostuu minun roolini siinä muodossa, miten olin tulkinnat toteuttanut. Heikkinen ja ym. (2005, 343.) esittävätkin, että voiko kaksi tutkijaa päästä samaan lopputulokseen tai samaan saturaatiopisteeseen eli ikään kuin kyllästymispisteeseen. He korostavat myös sen merkitystä, että mitä kokemuksia, tietoja ja ymmärtämysyhteyksiä tutkijalla on jo entuudestaan. He kuvaavat esimerkin muodossa tilannetta seuraavasti. Kaksi tutkijaa ryhtyy muodostamaan tulkintaa samaisesta aineistosta. Tulkinnan valmistumista voidaan kuvata, sillä että savupiipusta nousee savua. Tulkinta on siis valmis. Tutkijat ovat yhtä lailla mieltä siitä, että aineistosta ei voi muodostaa enempää ymmärrystä. Ihmeelliseksi muodostuukin se, että nämä kaksi tutkijaa tuskin saisivat muodostettua aivan yhtäläiset tulkinnat. Tulkintaan vaikuttaa esimerkiksi tutkijan taustat. Jos toinen tutkija on kuvattavissa länsimaisena rikkaana miehenä, ja toinen esimerkiksi kehitysmaassa elävänä köyhänä naisena. He esittävätkin kysymyksen siitä, että millä perusteella voidaan muodostaa käsitystä siitä, että totuutta ei tuoteta ikään kuin vallitsevan ideologian mukaan. (Heikkinen, Huttunen, Niglas & Tynjälä 2005, 343.)

Aineiston riittävyys sekä analyysin kattavuus on myös oleellinen osa kvalitatiivista tutkimusprosessia. Aineiston laskeminen ennakkoon kvalitatiivisessa tutkimuksessa on lähes mahdotonta. Oleellista on kuitenkin se, että aineistoa ei saa ahnehtia liikaa. Tätä pidetäänkin Eskolan ja Suorannan (1998, 156) mukaan yleisohjeena. Analyysin kattavuudella viitataan siihen, että tulkinnat eivät perustu satunnaisiin poimintoihin, joita aineistosta otetaan esille. (Eskola & Suoranta 1998, 156.) Päädyin itse viiteen haastatteluun, sillä koin sen sopivaksi tälle tutkielmalle. Haastattelujen jälkeen olin myös luottavainen aineiston riittävyteen. Vaikka luonnollisesti myös haastattelujen keräämisen jälkeen mieleeni hiipi myös ajatuksia aineiston riittämättömyydestä. Analyysia tehdessäni koin kuitenkin, että aineisto oli laadultaan tutkielmalle sopiva, jonka seurauksena en myöskään päätenyt keräämään lisää aineistoa. Analyysin kattavuutta pyrin muodostamaan siten, että toteutin analyysin Perttula (1995) metodia mukailien. Käytin ensimmäisen päävaiheen viittä osavaihetta, ja toisen päävaiheen kuutta osavaihetta. Näiden avulla toteutin analyysin. Lopulta alkuperäiset sitaatit olivat kulkeneet kehän läpi, jonka kautta muodostin sitaateille merkityksen osana yleistä merkitysverkostoa. Oleellista on kuitenkin huomioida se, että esimerkiksi osa tekemistäni tulkinnoista saattoi perustua vain yhteen kahteen tai kolmeen haastatteluun. Osassa tilanne saattoi olla taas se, että tulkinnat perustuivat kaikkien viiden haastateltavan aineistossa esille nousseeseen ilmiölle oleelliseen elementtiin. Tämä on näkemykseni kuvattavissa hyvin luonnollisena, sillä Cuskelly, Hoyer ja Auld (2006, 5) esittävätkin, että yksilöiden motiivit saattavat poiketa toisistaan, vaikka nämä olisivat osallisina samassa organisaatiossa. (Cuskelly, Hoyer & Auld 2006, 5.)

Uskottavuudella viitataan siihen, että tutkijan on oleellista tarkistaa omat käsitteellistyksensä, ja erityisesti sitä, mitä milläkin käsitteellä tarkoitetaan. Varmuutta tutkimusta kohtaan voidaan lisätä siten, että otetaan esimerkiksi huomioon tutkimukseen mahdollisesti vaikuttavat ennakkoehdot. Vahvistuvuudella tarkoitetaan sitä, että tulkintoja pystytään tukemaan jo aiemmin ilmiötä tutkineiden tutkimusten kautta. (Eskola & Suoranta 1998, 152.) Toin omat ennakkokäsitykset liittyen tutkimukseen esille kappaleessa 4.5.2 Tämän tarkoituksena oli tuoda esille ne käsitykset, joita esimerkiksi itselläni oli kyseistä ilmiötä kohtaan tutkielmaa tehdessä, ja osittain jo ennen tutkielman tekoa. Pyrin myös jatkuvasti tuomaan avoimesti esille tutkielman teon eri vaiheet, ja esimerkiksi sen, jos jouduin tekemään muutoksia. Esimerkiksi omien alkuperäisten tutkimuskysymysten ongelmallisuuden huomasin jo melko aikaisessa vaiheessa, jonka seurauksena päädyin muokkaamaan niitä. Vahvistuvuutta pyrin tuomaan esille muodostamalla dialogia tulosten sekä kirjallisuuden välille.

Laadullisen tutkimuksen haasteeksi voi muodostua se, että on vaikea luonnehtia, millaista on hyvä tutkimus. Laadullista tutkimusta voidaan paikoittelun pyrkiä osoittamaan hyväksi jopa hieman epätoivoisin keinoin. Tämä viestii pikemminkin laadullisen tutkimuksen kentällä vallitsevasta ongelmasta tähän liittyen. Laadullisen tutkimuksen alistetulla asemalla voidaan viitata siihen, että esimerkiksi useat arvostetut tieteelliset julkaisut laaditaan kvantifioivan tutkimuksen näkökulmasta. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 109.) Sarajärvi ja Tuomi (2018, 110) esittävät oletuksen, että heidän kirjassansa esitetään hyvän tutkimuksen kriteeriä sen mukaan, eteneekö tutkimus johdonmukaisesti. Tutkimusraportissa tämä ilmenee käytännön muodossa argumentoinnin kautta. Argumentointiin vaikuttaa esimerkiksi se, mitä lähteitä kirjoittaja käyttää sekä se, miten hän niitä käyttää. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 110.)

Eettisen kestävyuden voidaan kuvata olevan luotettavuuden toinen puoli. Eettisyydellä voidaan viitata myös tutkimuksen laatuun. Oleellista on se, että ollaan kykeneväisiä tiedostamaan sekä ymmärtämään se, että laadullinen tutkimus ei aina ole laadukasta tutkimusta. Tutkijan vastuulle tulee se, että myös tutkimussuunnitelma on kuvattavissa laadukkaana. Valitun tutkimusasetelman täytyy olla sopiva sekä tutkimuksen raportointi on tehtävä asianmukaisesti. Eettisyys kietoutuu yhteen niin luotettavuus kuin arviointikriteereihin. Oleellista tutkijan näkökulmasta onkin se, että hän ei pidä näitä edellä mainittuja vain tarkistuslistoina. Sillä siinä tapauksessa tutkija voisi olla moraalisesti tarkasteltuna hieman väärillä vesillä. Oleelliseksi hyvän tutkimuksen näkökulmasta muodostuukin eettinen sitoutuneisuus. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 110.) Pyrin huomioimaan eettisyyden koko tutkielmaproessin aikana, niin hyvin kuin pystyin. Toin myös avoimesti esille sen, miten tutkielman toteutin. Jos tein muutoksia, toin sen myös esille. Tavoitteenani oli erityisesti analyysin aikana pyrkiä muodostamaan omaa ajattelua kirjoitettuun muotoon, jonka kautta lukijan on mahdollista ikään kuin samaistua minun asemaani analyysivaiheissa.

Oleellista on myös huomioda se, että tutkielmaa kohtaan kuuluukin olla kriittinen. Jos esimerkiksi tekisin itse jotain toisin, niin tekisin sen seuraavasti. En kirjoittaisi teoriaa ennen aineiston keräämistä. Toimin nyt niin, että kirjoitin hieman teoriaa noin 13 sivun verran, jonka jälkeen keräsin oman aineistoni. Koin, että teorian kirjoittaminen saattaa aluksi rajata näkökulmaa, josta tutkielmaa lähdetään toteuttamaan. Huomasin tämän itse jo esimerkiksi siinä, miten alkuperäiset tutkimuskysymykset oli muotoiltu. Toisaalta ajattelen, että kirjallisuuteen oli pakko tutustua jo suunnitteluvaiheessa, joten on lähes mahdotonta muodostaa täysin avoin haastattelutilanne, johon esimerkiksi haastattelija tulisi ilman ennakkokäsityksiä liittyen tutkittavaan ilmiöön. Olihan ennakkokäsitykset läsnä jo siinä, kun muodostin

tutkielman aihetta. Ja minullakin on ollut omat intressini, miksi aiheeksi valikoitui juuri kyseinen aihe. Tällöin oleelliseksi muodostuukin sulkeistaminen ja sen merkitys osana tutkielman tekoa. Tutkielmaa voi myös kritisoida siitä, että esimerkiksi osa tuloksista pohjautuu yhteen, kahteen tai kolmeen kokemukseen. Toisaalta kokemuksessa korostuu yksilöllisyys, joten sen kautta on myös muodostettavissa ymmärrystä siitä, miksi näin oli käynyt.

Tutkijan vastuu korostuu myös aiheen valinnassa. Tutkimusaiheen valinta itsessään on jo eettinen valinta. Eettiseen pohdintaan kuuluu se, että tuodaan esille, kenen ehdoilla tutkimusaihe on valittu. Oleellista on tuoda myös esille se, miksi tutkimukseen ryhdytään. Tutkimuskohteen määrittäminen voidaan nähdä olevan tieteenalaan liittyvä suurempi kysymys. Kaikilla tieteenaloilla on omat arvolähtökodot, ihmiskäsitykset sekä toiminnan mukanaan tuomat tavoitteet. Nämä edellä mainitut tekijät jo itsessään ohjaavat tieteenalalla tapahtuvaa tutkimuskohteen rajautumista. (Sarajarvi & Tuomi 2018, 115.) Pysin tuomaan tutkielman raportoinnin aikana esille esimerkiksi oman ihmiskäsitykseni kappaleessa 4.2.2. Kerroin tutkielman tavoitteet sekä, miten tutkielman tavoitteen ymmärsin. Olen pyrkinyt avaamaan aineiston analyysin mahdollisimman avoimesti. Oleellista tutkittavan ilmiön kannalta oli se, että tutkielman tavoitteena ei ollut muodostaa suoraa käsitystä siitä, miten esimerkiksi seuran jäsenet olivat toiminnan kokeneet. Tutkielman tavoitteena oli muodostaa ymmärrystä siitä, miten yksilöt kokivat seuratoiminnan, ja miten se koettiin heidän motivaatiossansa. Tutkielman tavoitteena oli siis muodostaa ymmärrystä niistä komponenteista, jotka liikuntaseura sosiaalisena organisaation muotona jäsenilleen tarjoaa.

7.3 Tutkielman hyödyntäminen ja ehdotuksia jatkotutkimusaiheille

Tutkielman hyödyntäminen linkittyy hyvin vahvasti seuratoimintaan ja siihen, miten seurat tai seura kykenee hyödyntämään esimerkiksi tässä tutkielmassa esille nousutta kuvausta ja ymmärrystä motivaatiosta. Kuten Koski (2000, 49) mainitsee, on seuratoiminnassa tapahtuva vapaaehtoisuus kuvattavissa pikemminkin kansalaisaktiivisuutena kuin vapaaehtoistyönä. Hän kuvaa, että kansalaisaktiivisuudella viitataan potentiaaliin, joka voidaan nähdä seurauksena aktiivisuudesta. Potentiaalille ominaista on se, että se ei tule suoraan esille konkreetian muodossa. (Koski 2000, 49.) Tämän seurauksena tutkielmaa voisi jatkotutkimuksen näkökulmasta lähestyä siitä, millä keinoin esimerkiksi kuvattua aktiivisuutta pyritään hyödyntämään konkreettisesti. Eli miten seurat huomioivat kansalaisaktiivisuudesta syntyvän potentiaalin osana toimintaansa. Tutkielma on pyrkinyt tuomaan esille motivaatiota eri

merkityksen muodoissa. Tämän seurauksena tutkielman tuottamia tuloksia voi hyödyntää esimerkiksi siinä muodossa, miten seura johtaa vapaaehtoistoimintaa. Kyseessä on kuitenkin vain Pro-gradu tutkielma, joten sen tuloksia itsessään ei voida pitää niin merkittävinä.

Osallistuessani palloliiton järjestämään Uefa-C valmentajakoulutukseen marraskuussa 2019, pääsin kokemaan oleellisen oivalluksen, jonka haluan tuoda myös osaksi tähän pohdintaan. Seuratoiminnassa mukana olevat lapset ja nuoret, tulevat myös todennäköisesti tulevaisuudessa olemaan ne aikuiset, jotka mahdollistavat toimintaa toisille lapsille. Erityisesti esimerkiksi Suomessa voidaan näkemykseni mukaan luonnehtia, että harvassa ovat ne, jotka ikään kuin ponnahtavat aivan huipulle lajissaan. Mutta oleelliseksi muodostuukin esimerkiksi seuran näkökulmasta se, että kuinka moni lapsi tai nuori myöhemmässä elämänvaiheessa palaa tai jatkaa esimerkiksi osana seuratoimintaa.

Tämän seurauksena itselleni heräsi tutkielman teon varrella usein ajatuksia juuri yhteenkuuluvuudesta sekä seurayhteisöllisyydestä. Näkemykseni mukaan juuri yhteenkuuluvuus sekä seurayhteisöllisyys voidaan nähdä yhtenä seuratoiminnan peruspilarina. Sillä ihmiset, jotka seurassa toimivat ovat myös omalta osaltaan muodostamassa ja määrittämässä seuran toimintaa. Kuvasin yhteenkuuluvuuden toimivan yhtenä peruspilarina. Yhteenkuuluvuuden näkökulmasta oleelliseksi muodostuu se, että miten merkityksellisenä yhteenkuuluvuus koetaan sekä, millaisena yhteenkuuluvuus koetaan. Uskon, että juuri merkityksellisyys on yksi hyvin oleellinen elementti siinä suhteessa, halutaanko toiminnassa olla mukana, jatkaa tai kenties palata vielä myöhemmässä elämänvaiheessa.

Tämän seurauksena itselleni heräsi usein matkan varrella ajatuksia siitä, että ilmiötä voisi jatkotutkimuksen kannalta lähestyä esimerkiksi koko seuran sekä yhteenkuuluvuuden näkökulmasta. Tässä tutkielmassa lähestyn ilmiötä joukkueenjohtajien näkökulmasta. Jos haluaisi esimerkiksi tarkastella motivaatiota ilmiönä koko joukkueen näkökulmasta tulisi huomioida niin pelaajat, valmennus sekä kaikki joukkueen toiminnassa mukana olevat toimihenkilöt. Seuran näkökulmasta tarkasteltuna huomioon tulisi ottaa niin seurassa toimivat ammattilaiset, joukkueet sekä joukkueiden valmennus ja toimihenkilöt. Näiden kokemusten kautta tulisi pyrkiä muodostamaan ymmärrystä joukkueen tai seuran yhteenkuuluvuudesta, eli tutkia, millaisena yhteenkuuluvuus koetaan osana seurayhteisöllisyyttä. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, että millä keinoin esimerkiksi seurat pyrkivät lisäämään ja kasvattamaan seurayhteisöllisyyttä seuran sisällä. Ajattelen, että seurayhteisöllisyys on kuvattavissa myös osaksi seuran potentiaalia, sillä onhan seuroissa paljon toimijoita, jotka

lähtökohtaisesti ovat mukana kehittämässä seuran toimintaa. Toisaalta vapaaehtoisuutta ilmiönä voisi tarkastella myös seurojen näkökulmasta, eli millaisena seurat kokevat vapaaehtoisuuden sekä sen merkityksen osana heidän toimintaansa.

Lähteet

Aaltio, I. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa, P. Juuti & I. Aaltio (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja Helsinki: Gaudeamus, 168-180.

Aaltola, E. & Keto, S. 2018. Empatia: Myötäelämisen tiede. Helsinki: Into.

Alasoini, T. & Kettunen, P. 2021. Työntekijän osallisuus: mitä se on ja mitä sillä tavoitellaan? Helsinki: Gaudeamus.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Blomqvist, M. Mononen, K. Koski, P. & Kokko, S. 2019. Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) Lasten ja Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvosto: opetus- ja kulttuuriministeriö, 47-56.

Saatavilla www-muodossa:

https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2019/09/VLN_LIITU-raportti_web-final-30.1.2019.pdf

Boehm, J. Lyubomirsky, J. & Sheldon, K. 2013. Variety is the price of happiness: The hedonic adaption prevention model. Teoksessa A. Ayers, I. Boniwell & S. David (toim.) The oxford handbook of happiness. Oxford: Oxford university press, 962-976.

Cerbone, D. 2014. Understanding phenomenology. New York: Routledge.

Csikszentmihalyi, M. 2005. Elämän virta Flow: Tutkimuksia onnesta, siitä kun kaikki sujuu. Helsinki: Rasalas.

Cuskelly, G. Hoye, R. & Auld, C. 2006. Working with volunteers in sport. London: Routledge.

Deci, L. E. 1980. The psychology of self-determination. Toronto: Lexington books.

Duckworth A. 2016. Grit: The power of passion and perseverance. New York: Schibner.

European Commission 2018b. Special Eurobarometer 472 report. Sport and physical activity. (P.76-77)

Saatavilla www-muodossa:

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2164>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Giorgi, A. 1996. Sketch of a Psychological phenomenological method. Teoksessa A. Giorgi (toim.) Phenomenology and psychological research. Pittsburgh: Duquesne university press, 8-22.

Harju, A. 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 58-80.

Heidegger, M. 1962. Being and time. Oxford: Basil Blackwell.

Heidegger, M. 2018. Perusteen periaate. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos.

Heidegger, M. 1923. Ontology: The hermeneutics of facticity. Bloomington Indiana: Indiana university press (1999)

Heinilä, K. 1986. Liikuntaseura sosiaalisena organisaationa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Saatavilla www-muodossa:

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/83422/1/Liikuntaseura_sosiaalisena_organisaationa_screen.pdf

Heinilä, K. 2001. Terve sielu terveessä ruumiissa? Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Saatavilla www-muodossa:

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/83554/Terve_sielu_terveess%c3%a4_ruumiissa_screen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Heikkinen, H., Huttunen, R., Niglas, K. & Tynjälä, P. 2005. Kartta kasvatustieteen maastosta. *Kasvatus*, 36(5), 340-354.
- Hinde, R. A. 2002. *Why good is good: the sources of morality*. New York: Routledge.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. *Tutkimushaastattelu Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.
- Husserl, E. 2017. *Ideota puhtaasta fenomenologiasta ja fenomenologisesta filosofiasta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Huhtinen, A. M. & Tuominen, J. 2020. Fenomenologia Ihmisten kokemukset tutkimuksen kohteena 2020. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 296-307.
- Härkönen, J. 2014. Työn monet muodot. Teoksessa J. Erola & P. Räsänen (toim.) *Johdatus sosiologian perusteisiin*. Helsinki: Gaudeamus, 76-87.
- Ilmanen, K. 2015 Liikuntapalvelujen muutos- 1800 luvun lopulta 2000- luvulle. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*. Jyväskylä: Yliopistopaino, 19-38.
- Itkonen, H. & Laine, A. 2015. Suuntana liikunnan käsitteet ja käytännöt. Teoksessa *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*. Jyväskylä: Yliopistopaino, 7-15.
- Itkonen, H. 2021. *Liikkumisen sosiologia*. Tampere: Vastapaino.
- Jackson, S. A. 2012. Flow. Teoksessa R. M. Ryan (toim.) *The Oxford Handbook of Human motivation*. Oxford: Oxford university press, 127-140.
- Jarenko, K. & Martela, F. 2015. *Draivi: Voiko sisäistä motivaatiota johtaa?* Helsinki: Talentum.
- Kim, M. & Bang, H. 2012. Volunteer management in sport. Teoksessa L. Robinson, P. Chelladurai, G. Bodet & P. Downward (toim.) *Routledge handbook of sport management*. New York: Routledge, 159- 177.

- Kokko, S. 2017. Liikuntakasvatus organisoidussa urheilussa. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka Juva: Bookwell digital, 114-128
- Koski, P. 1994. Liikuntaseura toimintaympäristössään. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Koski, P. 2000. Liikunta Kansalaisaktiivisuutena. Teoksessa H. Itkonen, J. Heikkala, K. Ilmanen & P. Koski (toim.) Liikunnan kansalaistoiminta muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Tampere: Tammer-paino oy, 40-55.
- Koski, P. & Mäenpää, P. 2018. Suomalaiset urheilu- ja liikuntaseurat muutoksessa 1986-2016. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Kouvo, A. Sosiaaliset verkostot 2014. Teoksessa J. Erola & P. Räsänen (toim.) Johdatus sosiologian perusteisiin. Helsinki: Gaudeamus, 107-116.
- Laine, T. 2018. Miten kokemusta voi tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 29-50.
- Martela, F. 2015. Valonöörit Sisäisen motivaation käsikirja. Helsinki: Gummerus.
- Martela, F. 2014. Onnellisuuksien psykologia. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: Ps-kustannus, 24-54.
- Martela, F., Mäkikallio, I. & Virkkunen, V. 2017. Itsemääräämisteoria ja psykologiset perustarpeet työssä. Teoksessa J. E. Nurmi & K. Salmela-Aro Mikä meitä liikuttaa Motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: Ps-kustannus, 100-115.
- Marjovuori, A. 2014. Vapaaehtoistyön ytimessä- Järjestömuotoinen vapaaehtoistyö sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta. Helsinki: Helsingin yliopisto
- Martela, F. & Ryan, R. 2016. The benefits of benevolence: basic psychological needs, beneficence, and the enhancement of well-being 2016. Teoksessa: The journal of personality 84 (6), 750-764.

- Miettinen, T., Pulkkinen, S. & Taipale, J. 2010 Johdanto. Teoksessa T. Miettinen, S. Pulkkinen & J. Taipale (toim.) *Fenomenologian ydinkysymyksiä*. Helsinki: Gaudeamus, 8-22.
- Moilanen, P. & Rähkä, P. 2018. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: Ps-kustannus, 51-72.
- Nichols, G., Hogg, E. & Storr, R. 2016. Motivations of sport volunteers in England. Sport England: January 2016.
- Niemivirta, M. & Tapola, A. 2014. Kiinnostus – tunteiden kuningatar vai kesytän tarzan? Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) *Positiivisen psykologian voima*. Jyväskylä: Ps-kustannus, 294-317.
- Nylund, M. & Yeung, A. B. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung (toim.) *Vapaaehtoistoiminta Anti, arvot ja osallisuus*. Tampere: Vastapaino, 13-38.
- Ojanen, M. Hyvä, paha ihminen 2006. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Ojanen, M. Positiivinen psykologia 2022. Copenhagen: Saga Egmont.
- Perttula, J. 2009. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria 2009. Teoksessa T. Latomaa & J. Perttula. *Kokemuksen tutkimus merkitys-tulkinta-ymmärtäminen*. Tampere: Juvenes print, 116-162.
- Perttula, J. 1995. Kokemus psykologisena tutkimuskohteena: Johdatus fenomenologiseen psykologiaan. Tampere: Suomen fenomenologinen instituutti
- Perttula, J. 2000. Kokemuksesta tiedoksi: fenomenologisen metodin uudelleen muotoilua 2000. *Kasvatus* 5/2000 *Kasvatusopillisen aikakauskirjan* 137. vuosikerta. Jyväskylä: Kirjapaino Oma, 428-442.
- Pessi, A. B. & Seppänen, M. 2011. Yhteisöllisyys. Teoksessa J. Saari (toim.) *Hyvinvointi Suomalaisen yhteiskunnan perusta*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University press, 288-313.

Pulkkinen, S. 2010. Husserlin fenomenologinen menetelmä. Teoksessa T. Miettinen, S. Pulkkinen & J. Taipale (toim.) *Fenomenologian ydinkysymyksiä*. Helsinki: Gaudeamus, 25-44.

Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 103-130.

Rauhala, L. 2014 *Ihmiskäsitys ihmistyössä*. Helsinki: Gaudeamus.

Rauhala, L. 2005. *Tajunnan itsepuolustus*. Helsinki: Gaudeamus.

Rauhala, L. 1989. *Ihmisen ykseys ja moninaisuus*. Karisto: Karisto Oy:n kirjapaino

Rauhala, L. 2016. *Ihminen kulttuurissa, kulttuuri ihmisessä*. Helsinki: Gaudeamus.

Ruonavaara, H. 2014. Instituutiot ja rakenteet. Teoksessa J. Erola & P. Räsänen (toim.) *Johdatus sosiologian perusteisiin*. Helsinki: Gaudeamus, 24-36.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2015. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa J. Ruusuvuori & J. Tiittula (toim.) *Haastattelututkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino, 22-56.

Ryan, R. M. & Deci, E. L. 2012 Motivation, personality, and development within embedded social contexts: An overview of self-determination theory. Teoksessa R. M. Ryan (toim.) *The Oxford Handbook of Human motivation*. Oxford: Oxford university press, 85-126.

Ryan R. M. & Deci, E. L. *Edward Self-determination theory: basic psychological needs in motivation, development and wellness 2017*. New York: The Guilford press.

Ryan, R. M. & Deci, E. L. 2012 *Handbook of self-determination research*. Rochester: University of Rochester press.

Ryan R. M. & Deci, E. L. 2000. Self-determination Theory and the Facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American psychologist* 55/2000, 68-79.

Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa):

https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf

Ryan R. M. Motivation and the organization of Human Behavior: three reasons for the Re-emergence of a field 2012. Teoksessa R. M. Ryan (toim.) The Oxford Handbook of Human motivation. Oxford: Oxford university press, 3-10.

Saarinen, E. Filosofia ja systeemiajattelu 7/7 ”Elämäni laulu.” 16.3.2022

Saatavilla www-muodossa:

<https://www.youtube.com/watch?v=kqx1t2DDXX4&t=1580s>

(Kuunneltu 20.9.2022)

Salmela-Aro, K. & Nurmi, J.E. 2017. Henkilökohtaiset tavoitteet, hyvinvointi ja elämänkulku. Teoksessa J. E. Nurmi & K. Salmela-Aro. Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: Ps-kustannus, 26-34.

Smith, D. H. 2000. Grassroot associations 2000. London: Sage.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Uusiautti, S. 2019. Tunnista vahvuutesi ja menesty. Helsinki: Kirjapaja.

Varto, J. 1996. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Tammer-paino Oy.

Vasalampi, K. 2017. Itsemääräämisteoria. Teoksessa J. E. Nurmi & K. Salmela-Aro Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä:Ps-kustannus, 54-65.

Vehmas, H. 2015. Liikunnan ja urheilun harrastaminen. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylä: Yliopistopaino, 185-200.

Virtanen, J. 2006. Fenomenologia laadullisen tutkimuksen lähtökohtana. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 151-212.

Yeung, A. B. 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Miten mallintaa motivaatiota? 2005. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung. Vapaaehtoistoiminta Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104-125.

Yeung, A. B. 2005. Tutkimustyökaluja vapaaehtoisuuden mysteeriin. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung. Vapaaehtoistoiminta Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 83-103.

Verkkolähteet

<https://www.otp.fi/wp-content/uploads/2020/10/Joukkueenjohtajaopas20201.pdf>

(Viitattu 21.10.2022)

<https://www.palloliitto.fi/seurakehitys/ideoita-seurakehittamiseen/vapaaehtoisten-johtaminen> (Viitattu 31.10.2022.)

https://www.datocms-assets.com/62562/1651258364-vapaaehtoisten_johtaminen_spl.pdf (Viitattu 31.10.2022.)

Liitteet

Liite 1: Taulukko 2: Yksilöllisen merkitysverkoston muuntaminen yleiselle tutkijan kielelle. Mallina H2: en yleinen merkitysverkosto.

Tausta liikunnan ja seuratoiminnan parissa

Harrastanut liikuntaa. Urheilu ollut vahvuus.

Liikuntatunnit olleet mieluisia. Fyysiset ominaisuudet ovat auttaneet liikunnassa.

Liikuntaan ajautettu koripallon kautta. Liikunnasta tullut elämäntapa.

Hän on pelannut koripalloa siihen asti, kunnes hänen lapsensa syntyi.

Ollut osallisena seuratoiminnassa jo lapsena.

Toimintaan ajautuminen

Liittynyt seuraan vuonna 2014. Seuraan liittytty, koska se on tarjonnut toimintaa aivan pienillekin lapsille.

Kokeillut pojan kanssa eri lajeja. Jalkapallo lopulta valikoitui lajiksi.

Pienille tarjottu toiminta herättänyt kiinnostuksen seuraa kohtaan.

Valikoituminen rajautunut palloilulajeihin.

Ensimmäisissä harjoituksissa otettu vanhemmat mukaan. Vanhempia houkuteltu ohjaajiksi.

Lapsen kautta tultu mukaan seuratoimintaan.

Joukkue perustettiin. Sen aikainen junioripäällikkö kutsui joukkueen vanhemmat ikäkausitoiminnan aloituspalaveriin.

Toinen henkilö ilmoittautunut halukkaaksi joukkueenjohtajaksi. Kysynyt myös häntä mukaan. Hän suostui, ja aloittivat yhdessä joukkueenjohtajina. Halusivat aloittaa yhdessä toiminnan.

Toinen poika lopetti/vaihtoi seuraa, jonka seurauksena toinen joukkueenjohtaja lähti myös. Jäi yksin joukkueenjohtajaksi.

Toiminnan hyödyt

Sosiaaliset suhteet vähenevät iän myötä. Toiminnan kautta saa paljon uusia ystäviä. Toiminta tuo mukanaan sosiaalista elämää.

Joukkueenjohtaminen koetaan harrastuksena.

Koetaan perheen yhteisenä harrastuksena.

Joukkueenjohtajana olemisen kautta on myös mukana toiminnassa.

Pelireissut koetaan mahtavina.

Joukkueen ja poikien kehittyminen sekä sen näkeminen.

Kesä menee omalla painollaan. Kesän aikana on paljon tekemistä.

Toiminnan haasteet

Hän kokee, että joukkueenjohtajana ei tarvitse osata mitään. Moni voi ajatella, että pitäisi osata, mikä voi näkyä esteenä toimintaan ryhtymiselle.

Talvi menee puurtaessa hallissa. Pelejä on myös vähemmän. Hän kokee, että olisi tarve järjestää enemmän toimintaa ja sitä kautta myös kehittää sitä.

Ympäristön merkitys

Seuran toimihenkilöiden esimerkillisyys nähdään motivoivana tekijänä. Toimihenkilöt ovat sydämellä mukana, jonka seurauksena hän kokee, että se motivoi häntä pysymään seurassa sekä mukana toiminnassa.

Seuran toimihenkilöiden vaikutus koko seuran kehitykseen.

Seuran toimihenkilöiden apu.

Pakollisista asioista tai vastaavista on helppo kysyä kollegoilta.

Ammattimainen valmennus joukkueessa.

Hän kokee yhteisön olevan luottavainen sekä positiivinen. Palaute annetaan rakentavasti.

Vapaaehtoisuuden tiedostaminen. Muutkin vanhemmat ymmärtävät, että toimintaa tehdään vapaaehtoisuuteen perustuen.

Yhteisöllisyys

Jalkapallo voidaan nähdä toisena ympyränä, jossa sosiaalinen elämä pyörii.

Seura koetaan yhtenä perheenä.

Koetaan perheen yhteisenä harrastuksena.

Koetaan olevan osana suurempaa jalkapallo perhettä.

Motivaatiotekijät

Haluaa olla osallisena lapsen harrastuksessa.

Joukkueenjohtajana olemisen kautta on myös mukana toiminnassa.

Joukkueen ja poikien kehittyminen sekä sen näkeminen.

Oman lapsen harrastaminen sekä siinä kehittyminen.

Halu luoda lapselle hyvä ympäristö harrastamiseen, jossa voi kehittyä niin pelaajana kuin nuorena.

Liite 2: Taulukko 3: H1: en yleinen merkitysverkosto, jossa yksilölliset tutkijan kielelle muunnetut merkityssuhde-ehdotelmat on muunnettu yleiseen tasoon.

<p>Tausta liikunnan ja seuratoiminnan parissa <i>Liikunta harrastettu. Urheilu ollut vahvuutena. Liikuntatunnit olleet mieluisia. Fyysiset ominaisuudet apuna liikunnassa. Koripallon kautta tultu liikunnan pariin. Liikunnasta muodostunut elämäntapa. Koripalloa pelattu lapsen syntymään asti. Seuratoiminnassa mukana jo lapsena.</i></p>
<p>Toimintaan ajautuminen <i>Seuraan liittytty vuonna 2014. Seura tarjonnut toimintaa pienille lapsille, sen takia liittytty seuraan. Pojan kanssa kokeiltu eri lajeja. Jalkapallo valikoitui lajiksi. Pienille tarjottu toimintaa. Tämä herättänyt kiinnostusta seuraa kohtaan. Pallolajit rajannut valikoitumista. Ensimmäisissä harjoituksissa vanhemmat osallistettu toimintaan. Vanhempia houkuteltu ohjaajiksi. Lapsen kautta osaksi seuratoimintaa. Joukkue perustettu. Junioripäällikkö kutsunut vanhemmat ikäkausitoiminnan aloituspalaveriin. Toinen henkilö ilmaissut halukkuutensa joukkueenjohtajaksi, kysynyt myös muita mukaan.. Toimintaan lähdetty mukaan tämän kautta. Halu aloittaa toiminta yhdessä. Se, että toinen lopettanut/vaihtanut seuraa johtanut siihen, että joukkueenjohtaja lähtenyt myös. Toimintaan jääty silti osalliseksi joukkueenjohtajana.</i></p>
<p>Toiminnan hyödyt <i>Sosiaaliset suhteet vähenevät iän myötä. Toiminnan kautta mahdollista saada paljon uusia ystäviä. Toiminta tuo mukanaan sosiaalista elämää. Joukkueenjohtaminen koetaan harrastuksena. Toiminta koetaan perheen yhteisenä harrastuksena. Joukkueenjohtajana oleminen mahdollistaa toiminnassa mukana olemisen. Pelireissut koetaan mahtavina. Joukkueen ja poikien kehittyminen sekä sen näkeminen. Kesä menee omalla painolla. Kesällä on paljon tekemistä.</i></p>
<p>Toiminnan haasteet <i>Joukkueenjohtajan rooli ei vaadi erityistä osaamista. Osaamisen edellytys voi vaikuttaa siihen, miksi toimintaan ei lähdetä mukaan. Talvi menee hallilla puurtaessa. Pelejä on myös vähemmän. Tarve järjestää sekä kehittää toimintaa.</i></p>

<p>Ympäristön merkitys <i>Seuran toimihenkilöiden esimerkillisyys motivoivana tekijänä. Toimihenkilöt ovat sydämellä mukana toiminnassa. Halu olla mukana seurassa sekä toiminnassa.</i> <i>Seuran toimihenkilöiden vaikutus koko seuran kehitykseen.</i> <i>Seuran toimihenkilöiden apu.</i> <i>Kollegoilta mahdollista saada tukea asioista tai vastaavista.</i> <i>Ammattimainen valmennus joukkueessa.</i> <i>Yhteisön merkitys koetaan positiivisena sekä luottavaisena.</i> <i>Vapaaehtoisuus tiedostetaan. Muut vanhemmat ymmärtävät, että toiminta pohjautuu vapaaehtoisuuteen.</i></p>
<p>Yhteisöllisyys <i>Jalkapallo voidaan nähdä toisena ympyränä, jossa sosiaalinen elämä pyörii.</i> <i>Seura koetaan yhtenä perheenä.</i> <i>Toiminta koetaan perheen yhteisenä harrastuksena.</i> <i>Toiminnan kautta muodostuu kokemus siitä, että ollaan osana suurempaa jalkapallo perhettä.</i></p>
<p>Motivaatiotekijät <i>Halu olla osallisena lapsen harrastuksessa.</i> <i>Joukkueenjohtajana oleminen mahdollistaa toiminnassa mukana olemisen.</i> <i>Joukkueen sekä poikien kehittymisen näkeminen.</i> <i>Oman lapsen harrastaminen sekä siinä kehittyminen.</i> <i>Halu luoda lapselle hyvä ympäristö, jossa voi kehittyä niin pelaajana kuin nuorena.</i></p>

Liite 3: Taulukosta 6 yli jääneet alasisältöalueet.

Toiminnan hyödyt	Toiminnan haasteet	Motivaatiotekijät	Yhteisöllisyys	Ympäristön merkitys
Sosiaalisten suhteiden merkitys	Ajan merkitys	Roolin ja osallisuuden merkitys Toiminnan merkitys	Seuran merkitys Joukkueen merkitys Johtoryhmän merkitys Lajin merkitys	Palkallisten työntekijöiden ja toimihenkilöiden merkitys

Liite 4:

Haastattelurunko

Liite 5:

Viestipohja seuran puheenjohtajalle sekä valmennuspäällikölle

Moro!

Aloitan pro-gradu tutkielman teon tässä keväällä. Mun opparin aiheena on vapaaehtoisuus junioriseuratoiminnassa.

Kyselen nyt näin alustavasti, et sosisiko seuralle, jos haastattelen juniorijoukkueiden joukkueenjohtajia.

Laitan tämän viestin myös valmennuspäällikölle.

Ystävällisesti, Paavo-Matti

Liite 6

Viestipohja haastateltaville

Moikka!

Teen opinnäytetyötä osana opettajan opintoja ja aiheena on vapaaehtoisuus urheiluseuratoiminnassa. Tarvitsisin haastateltavaksi joukkueenjohtajia.

Olen kysynyt puheenjohtajalta ja valmennuspäälliköltä, että tämä on seuralle ok.

Olisiko sinulla kiinnostusta/mahdollisuutta haastatteluun?

Haastattelut toteutetaan toukokuun aikana. Paikka ja aika voidaan sopia tarkemmin, jos haluat osallistua.

Ystävällisin terveisin, Paavo-Matti